

UTKAST 6.7.2020

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ursprungsgarantier för energi

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att en ny lag om ursprungsgarantier för energi stiftas och att den nuvarande lagen om certifiering och angivande av elens ursprung upphävs. Med den föreslagna lagen verkställs bestämmelsen om ursprungsgarantier i det omarbetade direktivet om förnybar energi samt elmarknadsdirektivets bestämmelser om angivandet av elens ursprung. Propositionens målsättning är att förbättra kundens möjlighet att påverka ursprunget på den förbrukade energin genom ett pålitligt system.

Genom den föreslagna lagen utvidgas den nationella bestämmelsen om ursprungsgarantier till att förutom el även omfatta gas, inklusive väte, samt värme och kyla. Förutom för energi som producerats med förnybara energikällor beviljas ursprungsgarantier för el som producerats med kärnkraft samt för spillvärme och -kyla. Certifieringsskyldigheten för energins ursprung utvidgas till att omfatta alla energiformer enligt separata föreskrivna undantag.

I den föreslagna lagen utses stamnätsinnehavaren Fingrid Oyj till registeransvarig för ursprungsgarantierna för el, överföringsnätsinnehavaren Gasgrid Finland Oy för ursprungsgarantier för gas och Energimyndigheten som registeransvarig för ursprungsgarantier för värme och kyla. Energimyndigheten övervakar även att ursprungsgarantilagen iakttas.

De föreslagna lagarna är avsedda att träda i kraft den 1 juni 2021.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	4
1 Bakgrund och beredning	4
1.1 Bakgrund och beredning av direktivet.....	4
1.2 Beredning av propositionen	5
2 EU-rättsaktens målsättning och huvudsakliga innehåll	6
3 Nuläge och bedömning av nuläget	10
3.1 EU:s lagstiftning och internationella skyldigheter	10
3.1.1 RES-direktivet	10
3.1.2 Standarden för ursprungsgarantier CEN EN – 16325.....	11
3.1.3 Elmarknadsdirektivet 2009/72/EG	12
3.1.4 Energieffektivitetsdirektivet.....	12
3.2 Nationell lagstiftning	13
3.2.1 Lag om certifiering och angivande av elens ursprung.....	13
3.2.2 Statsrådets förordning om certifiering av elens ursprung	14
3.2.3 Konsumentskyddslagen (38/1978)	15
3.3 Bedömning av nuläget	15
3.3.1 El	15
3.3.2 Gas	18
3.3.3 Värme och kyla	19
4 Förslagen och deras konsekvenser	20
4.1 Målsättning och de viktigaste förslagen	20
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	21
4.2.1 Ekonomiska och övriga konsekvenser för verksamhetsutövarna.....	21
4.2.1.1 El	21
4.2.1.2 Gas.....	22
4.2.1.3 Värme och kyla	23
4.2.2 Konsekvenser för myndigheternas och de registeransvarigas verksamhet och personalresurserna.....	24
4.2.2.1 Energimyndigheten.....	24
4.2.2.2 Fingrid Oyj.....	25
4.2.2.3 Gasgrid Finland Oy	25
4.2.2.4 Bedömningsorgan.....	26
4.2.3 Miljökonsekvenser	26
4.2.4 Samhälleliga konsekvenser	27
5 Alternativa handlingsvägar	27
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser.....	27
Granskningen av bestämmelsens genomförandalternativ och deras effekter har på grundval av energiform delats in i el, gas samt värme och kyla.	27
5.1.1 El	27
5.1.2 Gas.....	28
5.1.3 Värme och kyla	28
5.2 Övriga medlemsstaters planerade eller genomförda metoder	29
5.2.1 Sverige	29

5.2.2 Danmark	30
5.2.3 Estland	30
6 Remissvar.....	31
7 Specialmotivering.....	31
7.1 Lag om ursprungsgarantier för energi	31
7.1.1 1 kap. Allmänna bestämmelser	31
7.1.2 2 kap. Certifiering av energins ursprung.....	34
7.1.3 3 kap. Erkännande av ursprungsgarantier	38
7.1.4 4 kap. Bestämmelser för elförsäljaren	39
7.1.5 5 kap. Registeransvariga och bedömningsorgan	40
7.1.6 6 kap. Tillsyn.....	44
7.1.7 7 kap. Särskilda bestämmelser	47
7.1.8 8 kap. Ikraftträdande.....	49
7.2 Lag om upphävande av lagen om certifiering och angivande av elens ursprung.....	49
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	49
9 Ikraftträdande	50
10 Verkställighet och uppföljning	50
10.1 Verkställighet	50
10.2 Uppföljning	51
11 Förhållande till andra propositioner.....	51
12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	51
12.1 Överföring av offentliga förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter.	51
12.2 Rätt att få uppgifter.....	53
12.3 Ändringssökande	54
12.4 Bedömning av lagstiftningsordning.....	56
LAKIEHDOTUKSET	57
om ursprungsgarantier för energi	57
om upphävande av lagen om certifiering och angivande av elens ursprung	70

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund och beredning av direktivet

Europeiska kommissionen lade fram paketet för ren energi (Clean Energy for All Europeans) den 30 november 2016. Ett av huvudmålen med paketet var att stärka Europeiska unionens ställning som global ledare inom förnybar energi. Paketet innehöll åtta lagstiftningsförslag.

Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (omarbetning, COM(2016) 767 final) lades fram som en del av paketet för ren energi. Målet med förslaget var att skapa en ram för främjandet av förnybar energi fram till år 2030. Förslagets syfte var att genomföra målet om höjning av andelen förnybar energi till minst 27 procent av den slutliga energianvändningen år 2030 i enlighet med de klimat- och energimålen som fastställdes av Europeiska rådet i oktober 2014.

I förslaget angavs ett bindande gemensamt mål för Europeiska unionen för andelen energi från förnybara energikällor av unionens slutliga energianvändning år 2030. Förslaget omfattade förslag på några ändringar till de giltiga ursprungsgarantibestämmelserna, såsom utvidgning av systemet med ursprungsgarantier till förnybar gas samt medlemsstaternas skyldighet att bevilja ursprungsgarantier för värme och kyla på producentens begäran. Enligt förslaget kan medlemsstaten välja att ursprungsgarantierna även beviljas för annan energi än för energi som producerats med förnybara källor. Enligt förslaget får ursprungsgaranti inte beviljas till en producent som har erhållit ekonomiskt stöd för samma produktion. Om den förnybara produktionen erhållit stöd har medlemsstaten möjlighet att auktionera ut ursprungsgarantier på marknaden och använda medlen för att kompensera stödet till förnybara energikällor. Artikel 6 omfattade även nya krav på systemet med ursprungsgarantier, såsom krav med avseende på hanteringen av ogiltigförklarade garantier samt ursprungsgarantier som härrör från tredjeländer. Förslaget behandlade även ursprungsgarantier för kraftvärmeproduktion med hög verkningsgrad. Enligt förslaget kan kommissionen genom en delegerad akt fastställa regler för övervakning av systemet med ursprungsgarantier samt genomförande av avtal som ingåtts med tredjeländer.

Förslaget innehöll också bestämmelser om stödsystem för förnybar el och om egenanvändning av förnybar el och energigemenskaper, ökning av andelen förnybar energi vid uppvärmning, kylning och transport, hållbarhetskriterier och kriterier för minskade växthusgasutsläpp för bioenergi, samarbete mellan medlemsstaterna, administrativa förfaranden samt information och utbildning.

Kommissionen lät göra en fyrdelad konsekvensbedömning på unionsnivå i samband med beredningen av direktivförslaget. EU-institutionernas centrala arbetsdokument finns i statsrådets tjänst för projektinformation på adressen valtioneuvosto.fi/sv/projekt under projektnumret TEM040:00/2019.

En U-skrivelse om direktivförslaget (U 5/2017 rd) lämnades den 2 februari 2017 och en kompletterande U-skrivelse (UJ 14/2018 rd) den 23 maj 2018. Statsrådet ställde sig positivt till att ursprungsgarantier förutom för el även kan beviljas för produktion av värme och kylning från förnybara energikällor, men vill dock ytterligare granska om de obligatoriska ursprungsgarantierna i marknadsföringen av värme och kyla från förnybar energi skapar en orimlig administrativ börda för företag och myndigheter i förhållande till nyttan. Enligt statsrådet är ursprungsgarantiernas centrala mål att ge konsumenterna en garanti om att energi som säljs som förnybar

har producerats med förnybara energikällor. Statsrådet anser att man ska slå vakt om ursprungsgarantiernas primära betydelse att säkerställa tillförlitlig information om energiproduktion från förnybara energikällor. Statsrådet ställer sig positivt till att ursprungsgarantier även i fortsättningen kan beviljas producenter som erhållit ekonomiskt stöd för samma produktion.

I ekonomiutskottets utlåtanden i ärendet (EkUU 10/2017 rd och EkUU 27/2018 rd) understödde utskottet statsrådets ståndpunkter med betoning på några aspekter som bl.a. gällde EU:s bindande mål för förnybar energi, stödsystem för el som produceras med förnybara energikällor, användning av förnybar energi vid uppvärmning och kylning samt lagstiftningens koherens och möjliggörande karaktär. Miljöutskottet instämde i sina utlåtanden (MiUU 5/2017 rd och MiUU 17/2018 rd) i statsrådets ståndpunkter och betonade bl.a. en tillräckligt ambitiös nivå på klimatpolitiken, långsiktighet och koherens. I sina utlåtanden (JsUU 5/2017 rd och JsUU 10/2018 rd) understödde jord- och skogsbruksutskottet statsrådets ståndpunkter med betoning på bl.a. nationell beslutanderätt i utvecklingen av stödsystemen och lagstiftningens förutsägbarhet. Även stora utskottet kom med utlåtanden i ärendet (StoUU 3/2017 rd och StoUU 5/2018 rd) där utskottet instämde i statsrådets ståndpunkter och samtidigt i de anmärkningar som specialutskottet framfört i sina utlåtanden. De centrala nationella arbetsdokumenten finns i statsrådets tjänst för projektinformation på adressen valtioneuvosto.fi/sv/projekt under projektnumret TEM040:00/2019.

I kommissionens, Europaparlamentets och rådets trilogiförhandlingar uppnåddes den 13.6.2018 en inofficiell överenskommelse om förslag till direktiv om förnybar energi som Coreper-kommittén godkände den 27.6.2018. EU:s gemensamma mål för förnybar energi fram till 2030 höjdes i och med förhandlingsresultatet till 32 procent från 27 procent i kommissionens förslag. I och med förhandlingarna hävdades begränsningen av beviljandet av ursprungsgarantier för producenter som erhållit ekonomiskt stöd för samma produktion och medlemsstaterna förpliktigades att säkerställa beaktandet av ursprungsgarantiens marknadsvärde i stödsystemet i fråga.

Europaparlamentet och rådet antog tillsammans på förslag av kommissionen genom det ordinarie lagstiftningsförfarandet, tidigare medbeslutandeförfarandet (artikel 289.1 i EUF-fördraget), Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (omarbetning), nedan kallat *RED II*. Europaparlamentet och rådet undertecknade direktivet den 11 december 2018. Direktivet delgavs medlemsstaterna och offentliggjordes i Europeiska unionens officiella tidning den 21 december 2018 och trädde i kraft den 24 december 2018. Medlemsstaterna ska sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet senast den 30 juni 2021.

1.2 Beredning av propositionen

Som stöd till bestämmelserna om ursprungsgarantier för RED II har två utredningar gjorts.

Som en del av genomförandet av statsrådets utrednings- och forskningsplan år 2019 har arbets- och näringsministeriet låtit Gaia Consulting Oy göra en utredning om utvidgning av ursprungsgarantisystemet till förnybar gas som publicerades i december 2019. Utredningen koncentrerade sig särskilt på utmaningarna med ursprungsgarantisystemet för gas, såsom frågor gällande beskattning av gasen, användning av ursprungsgaranti för produktion av annan energiform, olika slag, för produktion och konsumtion utanför gasnätet samt sammankopplingen till hållbarhetskriterierna och ursprungsgarantierna. Utredningen presenterade alternativ och rekommendationer för att lösa specialfrågorna som hänför sig till biogas i Finland. Utredningen rekommenderade bland annat att ursprungsgarantierna i enlighet med RED II ska påvisa gasens ursprung

till slutförbrukaren och att ursprungsgarantin inte inverkar på beskattningen av gasen som används. Arbetet rekommenderade även att försäljaren av gasen i framtiden alltid måste ange gasens energisprung till köparen och att offgrid-gasens produktion inkluderas i systemet.

Arbets- och näringsministeriet lät dessutom Teknologiska forskningscentralen VTT Ab göra en utredning om genomförandet och särdragen för ursprungssystemet för värmen och kylan. Utredningen behandlade omfattnings-, administrations- och certifieringsförfaranden för ursprungsgarantisystemet med avseende på värme och kylning samt en jämförelse och samband mellan olika ursprungsgarantisystem som separata helheter. Utredningen presenterade även alternativ för genomförandet av ursprungsgarantisystemet för värme och kylning som bland annat bedömdes med beaktande av uppfyllandet av direktivets villkor, nyttan som uppnås med systemet, tillförlitligheten samt den ekonomiska och administrativa bördan.

Propositionen har beretts vid arbets- och näringsministeriet. Utredningarna som utarbetats som stöd för genomförandet finns i statsrådets tjänst för projektinformation på adressen valtioneuvosto.fi/sv/projekt under projektnumret TEM040:00/2019.

När det gäller genomförandet av bestämmelserna för ursprungsgarantin i RED II har man också samarbetat med kommissionen och andra medlemsstater särskilt genom CA-RES (the Concerted Action on the Renewable Energy Directive), som inrättats för genomförandet av direktivet om förnybar energi. Dessutom har nordiskt samarbete bedrivits i frågor som gäller tolkningen av genomförandet av lagstiftningen inom Nordiska ministerrådets arbetsgrupp AGFE (Nordiska ministerrådets arbetsgrupp för förnybar energi).

Lagstiftningen som förutsätts för att följa ursprungsgarantisystemet enligt RED II i landskapet Åland hör till landskapets lagstiftningsbehörighet enligt 18 § 10 och 22 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991).

2 EU-rättsaktens målsättning och huvudsakliga innehåll

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor

Allmänt

RED II upphäver Europaparlamentets och rådets gällande direktiv 2009/28/EG om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor och om ändring och senare upphävande av direktiven 2001/77/EG och 2003/30/EG, nedan *RES-direktivet*.

RED II skapar gemensamma ramar för främjandet av energi från förnybara energikällor. Direktivet föreskriver ett bindande mål för unionen som avser den totala andelen energi från förnybara energikällor av unionens slutliga energianvändning år 2030. Direktivet innehåller även bestämmelser om ekonomiskt stöd som beviljas för el från förnybara källor, förbrukningen av el från förnybara källor, användning av förnybar energi inom uppvärmnings- och kylningsbranschen och transportbranschen, det regionala samarbetet mellan medlemsstaterna och mellan medlemsstaterna och tredjeländerna, ursprungsgarantierna, administrativa förfaranden samt information och utbildning. I direktivet fastställs även hållbarhetskriterierna och kriterierna gällande minskningen av växthusgasutsläpp för biodrivmedel, flytande biobränslen och biomassabränslen.

Ursprungsgarantierna och deras användning

I artikel 19 i RED II föreskrivs om ursprungsgarantierna för förnybar energi. I direktivet avses med ursprungsgaranti ett elektroniskt dokument som endast fungerar som bevis för slutförbrukaren att en viss energiandel eller -mängd producerats från förnybara energikällor. Artikel 19 i RED II grundar sig på artikel 15 i RES-direktivet men bestämmelserna har till viss del ändrats och specificerats. En central skillnad i RED II är att ursprungsgarantisystemet utvidgas till att omfatta förutom el, värme och kyla även gas, inklusive väte: medlemsstaterna ska säkerställa att ursprungsgaranti under vissa förutsättningar kan beviljas för energi från förnybara energikällor. Skyldigheten att använda ursprungsgarantier för att påvisa andelen energi från förnybara energikällor föreskrivs dock endast för elleverantörer i direktivet. RES-direktivet förutsatte beviljande av ursprungsgarantier endast för el och för värme och kyla var det nationella genomförandet frivilligt. RES-direktivet föreskriver inte heller om elleverantörernas skyldighet att använda ursprungsgarantier för att påvisa den förnybara elens ursprung.

Enligt RED II ska medlemsstaterna, för att påvisa andelen eller mängden energi från förnybara källor för slutförbrukaren, säkerställa att ursprunget för ifrågakvarande energi kan garanteras i enlighet med objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier. I artikel 19.1 hänvisar man till att visa andelen eller mängden energikällor som ingår i energimixen och den energi som levereras till konsumenterna enligt avtal som saluförs med hänvisning till användning av energi från förnybara energikällor. Enligt artikel 19.2 i direktivet ska medlemsstaterna därför säkerställa att en ursprungsgaranti utfärdas efter begäran från en producent av energi från förnybara energikällor, såvida inte medlemsstaterna, med avseende på redovisning av ursprungsgarantiernas marknadsvärde, beslutar att inte utfärda en sådan ursprungsgaranti till en producent som erhåller ekonomiskt stöd från ett stödsystem. Ifall producenten som beviljas ursprungsgaranti får ekonomiskt stöd från ett stödsystem ska ursprungsgarantiens marknadsvärde för produktionen beaktas på lämpligt sätt i det relevanta stödsystemet.

Beviljandet av ursprungsgarantier får förutsätta en lägsta kapacitetsgräns. Enligt direktivet är standardstorleken för en ursprungsgaranti 1 MWh. Endast en ursprungsgaranti ska utfärdas för varje energienhet som produceras och medlemsstaterna ska säkerställa att samma energienhet från förnybara energikällor beaktas endast en gång. Utöver energin från förnybara källor kan medlemsstaterna ordna beviljande av ursprungsgarantier även för energi från icke-förnybara energikällor.

Ursprungsgarantier som upphört att gälla ska inkluderas i beräkningen av den kvarstående energimixen. I RED II avses med kvarstående energimix medlemsstatens totala årliga energimix, exklusive den del som omfattas av annullerade ursprungsgarantier. Mer specificerade bestämmelser om beräkningen av den kvarstående energimixen ges inte i direktivet.

Tidsfristerna för ursprungsgarantiens giltighet och annullering föreskrivs i artikel 19.3 och 19.4. För att visa slutförbrukaren energins ursprung ska ursprungsgarantin gälla i tolv månader från produktionen av energienheten. Medlemsstaterna ska å andra sidan säkerställa att alla ursprungsgarantier som inte har annullerats upphör att gälla senast 18 månader efter produktionen av energienheten. Medlemsstaterna ska även säkerställa att energiföretag annullerar ursprungsgarantier senast sex månader från det att ursprungsgarantin upphört att gälla om dessa i enlighet med 19.8 visar elens ursprung eller i enlighet med 19.13 använder information som ingår i ursprungsgarantierna för att visa att kraven för miljömärkning uppfylls.

I direktivet föreskrivs om de minimikrav som ska anges i ursprungsgarantin. Dessa uppgifter är till exempel energikällan som energin produceras från, produktionens start- och slutdatum samt information om ursprungsgarantin avser el, gas, inklusive väte, eller värme eller kyla. Enligt artikel 19.7 kan förenklade krav för angivande fastställas för ursprungsgarantier från anläggningar på mindre än 50 kW.

Enligt direktivet visar ursprungsgarantin inte om medlemsstaten uppfyller sin nationella insats för att uppnå unionens andel av förnybar energi. Överföring av ursprungsgarantier, separat eller tillsammans med den fysiska överföringen av energi, ska inte påverka medlemsstatens beslut att använda statistiska överföringar, gemensamma projekt eller gemensamma stödsystem eller beräkningen av den slutliga energianvändningen (brutto) från förnybara energikällor.

Elleverantörer och ursprungsgaranti

När en elleverantör är skyldig att visa hur stor *andel eller mängd energi* från förnybara energikällor som ingår i denna energimix vid tillämpningen av artikel 3.9 a i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG, nedan elmarknadsdirektivet 2009/72/EG ska leverantören utgångsmässigt göra detta genom att använda ursprungsgarantier. I artikel 3.9 i elmarknadsdirektivet 2009/72/EG föreskrivs om medlemsstaternas skyldighet att se till att bland annat elleverantörerna specificerar på eller i samband med fakturorna och i reklam som riktar sig till slutförbrukare energikällornas andel av de bränslesammansättningarna som leverantören använt under det gångna året. Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU (omarbetning), nedan *elmarknadsdirektivet*, upphäver elmarknadsdirektivet 2009/72/EG från och med den 1 januari 2021.

Enligt artikel 19.8 i RED II är elleverantören inte skyldig att visa andelen eller mängden förnybar energi med ursprungsgaranti för den del av energimixen som motsvarar kommersiella erbjudanden som inte kan spåras, i förekommande fall, för vilken leverantören får använda den kvarstående kombinationen av energikällor (s.k. kvarstående energimix). Skyldigheten att använda ursprungsgarantier gäller inte heller situationer där medlemsstaterna beslutar att inte utfärda ursprungsgarantier till en producent som erhåller ekonomiskt stöd från ett stödsystem.

Om medlemsstaterna har inrättat ursprungsgarantier även för andra energiformer ska leverantörerna vid angivandet i enlighet med artikel 8 använda den typ av ursprungsgaranti som motsvarar den levererade energiformen. Ursprungsgarantier enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG, nedan *energieffektivitetsdirektivet*, kan dessutom användas för att visa ursprunget på energi som produceras från högeffektiv kraftvärme. Då el produceras från högeffektiv kraftvärme med förnybara energikällor och om ursprungsgaranti utfärdas på producentens begäran för den, kan endast en ursprungsgaranti utfärdas för energin där båda egenskaperna definieras, dvs. produktion från högeffektiv kraftvärme och förnybara energikällor.

Enligt RED II kan en medlemsstat i enlighet med unionens lagstiftning införa objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier för användningen av ursprungsgarantier i enlighet med skyldigheterna i artikel 3.9 i elmarknadsdirektivet 2009/72/EG. Enligt artikel 3.9 i elmarknadsdirektivet från år 2009 ska medlemsstaterna se till att elhandlarna på eller i samband med fakturorna och i reklam som riktar sig till slutförbrukarna specificerar varje enskild energikällas andel av alla bränslen som leverantören använt under det gångna året.

Tillsyn och krav på systemet

Medlemsstaterna eller utsedda behöriga organ ska övervaka beviljande, överföring och annullering av ursprungsgarantier. De utsedda behöriga organen ska inte ha överlappande geografiska ansvarsområden och de ska vara oberoende av produktions-, handels- och leveransverksamhet. Medlemsstaterna eller de utsedda behöriga organen ska inrätta lämpliga mekanismer

för att säkerställa att ursprungsgarantier utfärdas, överförs och annulleras elektroniskt och att de är exakta, tillförlitliga och svåra att förfälska. Medlemsstaterna och de utsedda behöriga organen ska säkerställa att de krav de inför är förenliga med standarden CEN - EN 16325. Vid utarbetandet av regeringens proposition är standarden CEN - EN 16325 under uppdatering.

Erkännande av ursprungsgarantier

Enligt artikel 19.9 i RED II ska medlemsstaterna erkänna de ursprungsgarantier som utfärdas av andra medlemsstater i enlighet med detta direktiv, utslutande som bevis för det som avses i punkt 1 för att visa slutförbrukarna hur stor andel eller mängd energi från förnybara energikällor som ingår i energileverantörens energimix och i den energi som levereras till konsumenterna samt det som anges i ursprungsgarantin, såsom energikälla och energiform. En medlemsstat får vägra att erkänna en ursprungsgaranti endast om den har välgrundade tvivel på dess riktighet, tillförlitlighet eller trovärdighet. Medlemsstaten ska underrätta kommissionen om en sådan vägran och skälen till denna. Enligt punkt 10 i artikeln kan kommissionen besluta att medlemsstaten ska erkänna ursprungsgarantin om kommissionen anser att vägran att erkänna ursprungsgarantin är ogrundad.

Erkännandet av ursprungsgaranti som utfärdats av ett tredjeland i en medlemsstat förutsätter enligt punkt 11 i artikeln att unionen har ingått ett avtal med tredjelandet i fråga om ömsesidigt erkännande av ursprungsgarantier som utfärdas i unionen och kompatibla system för ursprungsgarantier inrättade i tredjelandet i fråga. Dessutom förutsätter erkännandet att energin importeras eller exporteras direkt.

Kommissionens rapport och miljömärkning

Enligt artikel 19.13 antar kommissionen en rapport med en bedömning av alternativen för införandet av en unionsomfattande miljömärkning för att främja användningen av förnybar energi från nya anläggningar. Leverantörer ska använda informationen i ursprungsgarantierna för att visa att kraven för en sådan miljömärkning är uppfyllda.

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU

I elmarknadsdirektivet (EU) 2019/944 fastställs gemensamma regler för produktion, överföring, distribution, energilagring och leverans av el, samt bestämmelser om konsumentskydd, i syfte att skapa verkligt integrerade, konkurrensutsatta, konsumentorienterade, flexibla, rättvisa och transparenta elmarknader i unionen.

Angivande av energikällor

I bilaga 1 i elmarknadsdirektivet föreskrivs om minimikrav för fakturering och faktureringsinformation och i punkt 5 i bilagan om angivande av energikällor. Bestämmelserna i punkt 5 i bilaga 1 motsvarar till stor del det som föreskrivs i artikel 3.9 i elmarknadsdirektivet 2009/72/EC. Enligt det nya elmarknadsdirektivet ska elleverantörerna ange bidraget från varje energikälla även till den el som slutanvändaren köper på fakturorna på produktnivå i enlighet med elleveransavtalet. Slutanvändarna ska ha tillgång till information om varje enskild energikällas andel av den genomsnittliga energimix som leverantören använt under det gångna året, på ett sätt som är begripligt och tydligt jämförbart, samt information om inverkan på miljön av elframställningen från den sammanlagda energisammansättning som leverantören har använt under det föregående året, åtminstone när det gäller utsläpp av CO₂ och radioaktivt avfall.

För el som anskaffats på en elbörs eller importerats från ett företag som är beläget utanför unionen kan aggregerade uppgifter som börsen eller företaget tillhandahållit under föregående år användas för göra informationen om varje energikällas andel av leverantörens hela sammanlagda energisammansättning under det föregående året tillgänglig för slutanvändarna.

För angivandet av el från högeffektiva kraftvärmeverk får ursprungsgarantier utfärdade i enlighet med energieffektivitetsdirektivet användas. Angivandet av el från förnybara källor ska ske med hjälp av ursprungsgarantier enligt RED II utom i de fall som avses i artikel 19.8.

Enligt elmarknadsdirektivet ska tillsynsmyndigheten eller annan behörig nationell myndighet vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att den information som leverantörer tillhandahåller slutanvändare är tillförlitlig och att den på nationell nivå tillhandahålls på ett tydligt och jämförbart sätt.

3 Nuläge och bedömning av nuläget

3.1 EU:s lagstiftning och internationella skyldigheter

3.1.1 RES-direktivet

RES-direktivet antogs den 23 april 2009. Genom direktivet upprättas en gemensam ram för främjande av energi från förnybara energikällor och det innehåller bestämmelser om statistiska överföringar mellan medlemsstaterna, gemensamma projekt mellan medlemsstaterna och med tredjeländer, ursprungsgarantier, administrativa förfaranden, information och utbildning samt tillträde till elnätet för energi från förnybara energikällor. I direktivet fastställs dessutom hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.

Bestämmelser om ursprungsgarantier finns i artikel 15 i RES-direktivet. I artikeln föreskrivs om ursprungsgaranti för el, värme och kyla som produceras från förnybara energikällor. I artikel 15 i direktivet fastställs bestämmelsen om miniminivå.

I RES-direktivet avses med ursprungsgaranti ett elektroniskt dokument som har som enda uppgift att utgöra bevis för slutkunden på att en viss andel eller mängd energi producerats från förnybara energikällor i enlighet med kraven i artikel 3.6 i det s.k. elmarknadsdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/54/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för el och upphävandet av direktiv 96/92/EG). Enligt artikel 15 i RES-direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att ursprunget på el som produceras från förnybara energikällor, kan garanteras som sådan i den mening som avses i det här direktivet, i enlighet med objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier. Enligt direktivet ska medlemsstaterna därför säkerställa att en ursprungsgaranti utfärdas på begäran av en producent av el från förnybara energikällor. Medlemsstaterna får dock föreskriva att stöd inte ska beviljas en producent som erhåller en ursprungsgaranti för samma energiproduktion från förnybara energikällor.

Enligt RES-direktivet omfattar ursprungsgarantiernas användningsområde dessutom även värme och kyla från förnybara energikällor. Ibrukttagandet av systemet med ursprungsgarantier som avser värme eller kyla övervägs dock av medlemsstaterna.

RES-direktivets syfte är att harmonisera ursprungsgarantiernas innehåll och giltighet samt reglera garantiernas överföring och annullering. I RES-direktivet föreskrivs om uppgifterna i ursprungsgarantin, fastställs en standardstorlek för ursprungsgarantin samt föreskrivs om ursprungsgarantins giltighet. Ursprungsgarantins standardstorlek är 1 MWh. En ursprungsgaranti får användas endast inom tolv månader från och med produktionen av motsvarande energienhet

och den ska vara överförbar och annullerbar. En ursprungsgaranti ska annulleras efter det att den använts.

Ursprungsgarantierna ska utfärdas, överföras och annulleras elektroniskt och de ska vara exakta, tillförlitliga och svåra att förfälska. Medlemsstaterna eller utsedda behöriga organ ska även övervaka beviljande, överföring och annullering av ursprungsgarantier. Behöriga organ ska inte ha överlappande geografiska ansvarsområden och de ska vara oberoende av produktions-, handels- och leveransverksamhet.

Ursprungsgarantin ska åtminstone innehålla följande uppgifter: energikälla samt start- och slutdatum för produktion, huruvida garantin gäller el eller värme eller kyla, uppgifter om anläggningen där energin produceras som preciseras närmare i direktivet, huruvida anläggningen har åtnjutit investeringsstöd eller annat nationellt stödsystem samt i vilken omfattning och typen av stödsystem, datum och land för beviljande av ursprungsgarantin samt identifieringsnummer. En energienhet från förnybara energikällor beaktas endast en gång i beräkningarna och redovisningen till slutförbrukarna. Ursprungsgarantin kan överföras separat från den energimängd som garantin gäller. För att undvika dubbelräkning eller dubbelmeddelande av garantierna får inte producenten ange eller sälja sådan mängd förnybar energi som en motsvarande ursprungsgarantis producent redan sålt separat. Enligt artikel 15.8 i RES-direktivet ska den mängd energi från förnybara energikällor som motsvarar ursprungsgarantierna och som överförs av en elleverantör till en tredje part dras av från andelen energi från förnybara energikällor då uppgifterna redovisas till slutförbrukarna.

Andelen energikällor som anskaffats via elbörsen och andra till ursprunget okända energikällor för produktion av el redovisas med hjälp av s.k kvarstående energimix. Elmarknadsdirektivet eller RES-direktivet definierar inte hur den kvarstående energimixen ska beräknas men uppgifterna som meddelas kunderna ska vara tillförlitliga enligt dessa. Inget av direktiven förutsätter heller att uppgifternas tillförlitlighet garanteras med hjälp av ursprungsgarantierna. Om elleverantören dock är skyldig att styrka andelen eller mängden energi från förnybara energikällor, till exempel på grund av nationella krav, kan leverantören enligt RES-direktivet göra detta genom ursprungsgarantierna.

I artikel 15.2 i RES-direktivet konstateras att ursprungsgarantin inte på något sätt visar huruvida en medlemsstat uppfyller helhetsmålsättningarna som fastställts för förnybar energi i direktivet och om medlemsstaten vidtagit nödvändiga åtgärder. Ursprungsgarantierna får inte heller påverka beräkningen av den totala slutliga förbrukningen av energi från förnybara energikällor.

Ursprungsgarantier som utfärdats i enlighet med direktivet av andra medlemsstater ska erkännas om inte den mottagande medlemsstaten har välgrundade tvivel på garantins riktighet, tillförlitlighet eller trovärdighet. Medlemsstaten ska underrätta kommissionen om sådan vägran och skälen till denna, kommissionen kan sedan besluta att garantin ska erkännas. Medlemsstaten kan ta i bruk objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier för användningen av ursprungsgarantier genom att följa skyldigheterna i artikel 3.6 i direktiv 2003/54/EG.

3.1.2 Standarden för ursprungsgarantier CEN EN – 16325

En europeisk standard har utfärdats för ursprungsgarantier, CEN EN – 16325, som även fastställts som en nationell standard i Finland. Standarden ställer tekniska krav med avseende på exempelvis behöriga organ, kontoinnehavare av ursprungsgarantisystem, beviljande, överföring och annullering av ursprungsgarantier samt mätningar och kalkyleringsmetoder. Standarden omfattar för närvarande endast ursprungsgarantisystemet för el. Uppdateringen av standarden pågår vid tidpunkten för regeringens proposition. Genom uppdateringen är tillämpningsområdet

avsett att utvidgas till att även omfatta ursprungsgarantisystem för värme och kyla samt gas och väte.

3.1.3 Elmarknadsdirektivet 2009/72/EG

Enligt artikel 3.9 i elmarknadsdirektivet 2009/72/EG ska medlemsstaterna se till att bland annat elleverantörerna på eller i samband med fakturorna och i reklam som riktar sig till slutförbrukarna specificerar först och främst varje enskild energikällas andel av den genomsnittliga bränslesammansättning som företaget använt under det gångna året, på ett sätt som är begripligt och, på nationell nivå, tydligt jämförbart. Dessutom ska slutförbrukarna åtminstone få en hänvisning till befintliga referenskällor, t.ex. webbsidor, där information finns tillgänglig för allmänheten om den inverkan på miljön som elframställningen från den sammanlagda bränslesammansättning som elhandlaren använt under det föregående året, åtminstone när det gäller utsläpp av CO₂ och radioaktivt avfall. För el som anskaffats på en elbörns eller importerats från ett företag som är beläget utanför gemenskapen, får aggregerade uppgifter som börsern eller företaget tillhandahållit under föregående år användas.

Enligt artikeln ska tillsynsmyndigheten eller annan behörig nationell myndighet vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att den information som leverantörer i enlighet med den här artikeln tillhandahåller sina kunder är tillförlitlig och att den på nationell nivå tillhandahålls på ett jämförbart sätt.

3.1.4 Energieffektivitetsdirektivet

I artikel 14 i energieffektivitetsdirektivet föreskrivs om främjande av effektiv värme och kyla. Enligt artikel 14.10 ska medlemsstaterna säkerställa att ursprunget till el som produceras från högeffektiv kraftvärme kan garanteras enligt objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier som fastställs av varje medlemsstat. Medlemsstaten ska även säkerställa att ursprungsgarantin uppfyller kraven och innehåller åtminstone den information som anges i bilaga X.

Enligt bilaga X ska medlemsstaterna vidta åtgärder för att säkerställa att ursprungsgarantin för el producerad från högeffektiv kraftvärme gör det möjligt för producenter att visa att den el de säljer är producerad från högeffektiv kraftvärme och utställs för det syftet som svar på en begäran från producenten. Åtgärderna ska dessutom säkerställa att ursprungsgarantin är korrekt, tillförlitlig och bedrägerisäker och att ursprungsgarantin utställs, överförs och annulleras elektroniskt. En och samma energienhet från högeffektiv kraftvärme redovisas endast en gång. Bilaga X föreskriver även om minimikraven på vad ursprungsgarantin ska innehålla. Denna information är bland annat energianläggningens identitet, placering, typ och kapacitet (termisk och elektrisk) samt datum och produktionsställe där energin producerades.

Enligt artikel 14 ska medlemsstaterna ömsesidigt erkänna varandras ursprungsgarantier, utslutande som bevis för informationen som avses i punkt 10, och vägran att erkänna ursprungsgarantin måste baseras på objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier. Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen om en sådan vägran och skälen till denna. Om en part vägrar att erkänna en ursprungsgaranti kan kommissionen genom ett beslut tvinga den vägrande parten att erkänna den, i synnerhet när det gäller de objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier på vilka ett sådant erkännande baseras.

Kommissionen har genom direktivet bemyndigats att genom delegerade akter se över de harmoniserade referensvärden för effektivitet med vilka kraftvärmens effektivitet definieras.

3.2 Nationell lagstiftning

3.2.1 Lag om certifiering och angivande av elens ursprung

I lagen om certifiering och angivande av elens ursprung (1129/2003; nedan *ursprungsgarantilagen för el*) finns bestämmelser om certifiering av ursprunget för den el som produceras med hjälp av förnybara energikällor och högeffektiv kraftvärme samt om angivande av elens ursprung. Genom lagen har ändringarna i RES-direktivet och energieffektivitetsdirektivet år 2013 genomförts nationellt. Genom ursprungsgarantilagen för el har dessutom bestämmelserna i artikel 3.9 i elmarknadsdirektivet 2009/72/EG genomförts nationellt.

Enligt ursprungsgarantilagen för el kan ursprungsgaranti för el beviljas för el som producerats med hjälp av förnybara energikällor eller högeffektiv kraftvärme. Ursprungsgaranti beviljas om elproduktionssättet och de använda energikällorna har verifierats i enlighet med denna lag och om sökanden har lämnat nödvändiga uppgifter till den registeransvarige. Den registeransvarige ansvarar för beviljande, överföring, återkallelse och ogiltigförklaring av ursprungsgarantin. Enligt lagen är registeransvarige en stamänsinnehavare som ålagts systemansvar. Den registeransvarige kan dock anförtro skötseln av uppgiften åt ett helägt dotterbolag. Den systemansvarige stamänsinnehavaren Fingrid Oyj har anförtrott skötseln av uppgiften till det helägda dotterbolaget Finextra Oy. Ursprungsgarantiregistret ska vara elektroniskt men inga exakta krav har fastställts för registret i lagstiftningen.

Standardstorleken på ursprungsgarantin som används är en megawattimme. Ursprungsgaranti beviljas huvudsakligen på basis av den mängd energi som produceras per kalendermånad. Om produktionsmängden under en kalendermånad understiger en megawattimme beviljas ursprungsgarantin den kalendermånad under vilken mängden producerad energi uppgår till en megawattimme.

Ursprungsgarantin återkallas efter att den använts. Elförsäljaren ska för detta ändamål meddela om användning av ursprungsgarantin varefter registeransvarige återkallar ursprungsgarantin. Ursprungsgarantin kan användas inom 12 månader från den sista dagen för produktion av energin. Efter den här tidsfristen ska den registeransvarige ogiltigförklara en oanvänd ursprungsgaranti.

Innan ursprungsgarantier kan beviljas för den el som kraftverk producerar ska ett bedömningsorgan verifiera kraftverkets produktionssätt och energikällor i enlighet med 4 § i ursprungsgarantilagen för el. Med bedömningsorgan avses i 7 § i lagen en av Energimyndigheten godkänd sammanslutning eller inrättning inom EES-området som uppfyller kraven för bedömningsorgan. I 8 § i lagen föreskrivs om krav som gäller bedömningsorganen, bland annat med avseende på oberoende och kompetens. Om kraven som avses i denna lag uppfylls ska Energimyndigheten godkänna en sammanslutning eller inrättning som bedömningsorgan.

Enligt 11 § i ursprungsgarantilagen för el ska en elförsäljare som säljer el från förnybara energikällor till en elförbrukare certifiera ursprunget för den el som producerats från förnybara energikällor. Certifieringen sker genom att återkalla motsvarande mängd ursprungsgarantier. En elproducent som i sin annan affärsverksamhet lämnar sina kunder uppgifter om ursprunget av den el som producenten använder, ska certifiera ursprunget för el från förnybara energikällor genom att använda ursprungsgarantier. Utöver elförsäljaren och elproducenten ska även elförbrukaren som i sin marknadsföring uppger sig använda el från förnybara energikällor certifiera den förnybara elens ursprung genom att använda ursprungsgarantier eller på annat sätt påvisa att den använda elen är certifierad med ursprungsgarantier.

Elförsäljaren ska i enlighet med 11 a § lämna uppgifter om elens ursprung på elfakturorna eller i bilagor till dessa minst en gång per kalenderår. Dessutom ska uppgifterna lämnas i säljfrämjande material samt hållas tillgängliga för elförbrukarna. Fördelningen av energikällorna sker genom att de indelas i minst fossila energikällor och torv, förnybara energikällor och kärnkraft. Andelen el som certifierats genom ursprungsgarantier såsom producerad från förnybara energikällor ska i fördelningen enligt energikällor anges som el från förnybara energikällor. Andelen energikällor för el med okänt ursprung ska anges med hjälp av residualmix. Annan el än el från förnybara energikällor och vars ursprung är känt kan vid fördelningen anges enligt det faktiska produktionssättet eller med hjälp av residualmixen.

I 11 d § i lagen föreskrivs om residualmixen. En residualmix används enligt paragrafen för att bestämma ursprunget för icke-certifierad el som producerats från förnybara energikällor, icke-certifierad el som importerats från ett land utanför EES-området och för el av okänt ursprung. Energimyndigheten ska beräkna residualmixen för en period av ett kalenderår och publicera den årligen före utgången av juni det följande året. Elförsäljare, elproducenter och elförbrukare är skyldiga att använda den senaste residualmixen senast två månader efter att den publicerades. När residualmixen beräknas ska det säkerställas att varje energienhet som producerats från förnybara energikällor beaktas endast en gång. Närmare bestämmelser om beräkningen av residualmixen utfärdas genom förordning av statsrådet.

Både den registeransvarige och bedömningsorganen genomför offentliga förvaltningsuppgifter då de sköter uppgifter enligt ursprungsgarantilagen. Enligt 15 § i ursprungsgarantilagen ska registeransvarige och bedömningsorgan när de sköter offentliga förvaltningsuppgifter iakttä de allmänna förvaltningslagarna, såsom lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999, nedan *offentlighetslagen*) och förvaltningslagen.

Enligt 12 § i ursprungsgarantilagen för el är Energimyndighetens uppgift att övervaka att lagen iakttas. Enligt 14 § i lagen, om någon bryter mot eller försummar sina skyldigheter enligt denna lag eller författningar som utfärdats med stöd av den, ska Energimyndigheten ålägga den att rätta sitt fel eller sin försummelse. Bestämmelserna i ursprungsgarantilagen för el begränsar inte konsumentombudsmannens befogenhet enligt konsumentskyddslagen (38/1978) att övervaka marknadsföringens lagenlighet då elen marknadsförs åt konsumenten. Konsumentombudsmannen kan i sin övervakning även åberopa bestämmelserna i 3 kap. i ursprungsgarantilagen för el.

Utöver övervakningen i efterhand ska Energimarknadsverket fastställa villkor som ska iakttas av den registeransvarige, för tjänster och metoder för prissättning av servicen innan dessa tas i bruk. Enligt 12 a § i ursprungsgarantilagen för el ska Energimyndigheten fastställa metoder för fastställande av en skälig ersättning för servicen i samband med beviljande och överföring av ursprungsgaranti samt av avgifter för beviljande och överföring av garantin samt villkor för servicen i samband med beviljande och överföring av ursprungsgaranti. Enligt 3 b § i lagen ska prissättningen av tjänster i anslutning till beviljande och överföring av ursprungsgarantier vara skälig. Med tjänsteavgifterna kan sådana skäliga kostnader täckas som den registeransvarige förorsakas av fullgörandet av de skyldigheter som följer av denna lag samt en skälig vinst för tillhandahållandet av tjänsten. I prissättningen eller i de övriga villkoren för servicen ska även mindre producenters möjligheter att använda systemet med ursprungsgaranti beaktas. Någon separat avgift får inte enligt paragrafen tas ut för återkallande och ogiltigförklaring av ursprungsgarantier. Försäljningsvillkoren och försäljningspriserna för tjänsten ska publiceras.

3.2.2 Statsrådets förordning om certifiering av elens ursprung

Genom statsrådets förordning om verifiering av elens ursprung (417/2013; nedan *ursprungsgarantiförordningen*) utfärdas närmare bestämmelser om systemet med ursprungsgarantier.

I 1 och 2 § i förordningen föreskrivs om vad uppgifterna i ursprungsgarantin för el som producerats med förnybara energikällor och i ursprungsgarantin för el som producerats med högeffektiv kraftvärme ska innehålla i enlighet med RES-direktivet och energieffektivitetsdirektivet. Förordningen föreskriver också om bedömningsorgans verifiering och om uppgifterna som verifieringsintyget ska innehålla. Förordningen föreskriver dessutom om anslutningen av ett kraftverk till systemet med ursprungsgaranti för el, kraftverkets skyldighet att meddela om ändringar i förhållandena under verifieringens giltighetstid samt om ansökan om ursprungsgaranti för el. I 8 § i förordningen föreskrivs mer ingående om beräkningen av residualmixen.

3.2.3 Konsumentskyddslagen (38/1978)

Förutom bestämmelserna i ursprungsgarantilagen för el omfattas marknadsföringen av el till konsumenterna av konsumentskyddslagen (38/1978). I 2 kap. i lagen föreskrivs om marknadsföringen som övervakas av konsumentombudsmannen. Enligt lagen får osann eller vilseledande information inte lämnas vid marknadsföring eller i kundrelationer om den kan leda till att konsumenten fattar ett sådant köpbeslut eller något annat beslut om en konsumtionsnyttighet som han eller hon annars inte skulle ha fattat. Konsumentombudsmannen kan i enlighet med konsumentskyddslagen ingripa i marknadsföringen av el till konsumenten ifall elförsäljaren marknadsför osann information om exempelvis elens ursprung.

3.3 Bedömning av nuläget

Avsikten med systemet med ursprungsgarantier är att förbättra slutförbrukarnas möjligheter att tillförlitligt välja produktionssätt för den el de förbrukar. Finland har ett system med ursprungsgarantier för el för vilket systemansvarige stamnätsinnehavaren Fingrid Oyj är registeransvarig. Dessutom upprätthåller överföringsnätinnehavaren för gas, Gasgrid Finland Oy, biocertifikatssystemet som ursprungligen skapats av Gasum Oy och vars verksamhet grundar sig på anvisningar av bolaget utarbetat. Det finns inget nationellt system för värme och kyla utan försäljningen av värmeprodukter vars ursprung definierats grundar sig på fjärrvärmebolagens egna system.

3.3.1 El

Allmänt

År 2018 producerades 31,2 terawattimmar el av förnybara energikällor i Finland. Av förnybara energikällor producerades mest el med vattenkraft, 13,1 terawattimmar. Vindkraften producerade 5,8 terawattimmar och den slutliga elen som producerades med förnybara energikällor var huvudsakligen med träbränsle. Med kärnkraft producerades 21,6 terawattimmar el.

Den registeransvariges uppgifter sköts av den utsedda registeransvariga stamnätsinnehavaren Fingrid Oyj:s helägda dotterbolag Finextra Oy. Finextra Oy har grundats för att sköta de lagstadgade uppgifterna som skyldigheten att tillhandahålla offentliga tjänster kräver och som inte ingår i den egentliga stamnätsverksamheten eller systemansvaret. Enligt effektreservlagen (117/2011) omfattar dessa uppgifter systemet för upprätthållandet av effektreserven samt uppgifter för systemet med ursprungsgarantier.

Ursprungsgarantiregister

Finextras ursprungsgarantiregister har tagits i bruk den 1.1.2015. Ursprungsgarantiregistret har levererats av Solita Oy.

Ursprungsgaranti för el beviljas för el från förnybara energikällor och för el från högeffektiv kraftvärme. Registeransvarige beviljade år 2019 ursprungsgarantier för 28,4 terawattimmar el från förnybara energikällor. Återkallade ursprungsgarantier uppgår till 17,4 terawattimmar, import till 20,8 terawattimmar och export till 24,7 terawattimmar. År 2019 ogiltigförklarades ursprungsgarantier för 11,5 gigawattimmar. I Finland har ursprungsgarantier återkallats för 36 gigawattimmar mot försäljning eller användning som skett utomlands (ex-domain cancellation). Det finns 41 kontoinnehavare i ursprungsgarantiregistret. Marknaden för ursprungsgarantier för förnybar el fungerar för närvarande bra i Finland. Det har däremot inte funnits någon efterfrågan på ursprungsgarantier för el som producerats från högeffektiv kraftvärme.

Anslutningen till ursprungsgarantiregistret sker genom att registrera sig som kontoinnehavare. Kontoinnehavaren kan göra återkallelser, överföringar inom registret samt utlandsöverföringar i registret. Aktören ska teckna ett tjänsteavtal med Finextra innan registreringen. Kraftverkets ägare kan även befullmäktiga en redan aktiv kontoinnehavare i registret att sköta kraftverkets ärenden. Ursprungsgarantier beviljas huvudsakligen en gång i månaden under kalendermånadens produktionsperiod. Ursprungsgarantier kan även beviljas i perioder av tre eller sex månader istället för en månad. Ursprungsgarantin är giltig i 12 månader. Kontoinnehavaren kan föra in kraftverket som kontoinnehavaren äger eller förvaltar i registret.

Avgifterna som uppbärs av Finextras kontoinnehavare används för att täcka kostnaderna från ursprungsgarantitjänsterna samt en skälig avkastning som fastställts av Energimyndigheten. Kontoinnehavarens årsavgift är 2500 euro och för registreringen av kraftverket uppbärs en avgift på 200 euro. Beviljandet av ursprungsgarantin kostar 0,7 cent per megawattimme och export eller import av ursprungsgarantin 0,25 cent per megawattimme. Priset på verifieringen enligt EECS-bestämmelsen som Finextra utför är 200 euro.

Internationellt samarbete

Med avseende på handeln med ursprungsgarantier har det i Europa bildats ett frivilligt nätverk av registeransvariga, Association of Issuing Bodies, nedan AIB, för utveckling av gemensamma verksamhetsmodeller. AIB är en stiftelse som är registrerad i Belgien. Finextra är medlem i AIB. AIB har skapat ett eget EECS-regelverk (European Energy Certificate System) som är klart strängare och noggrannare än RES-direktivet och vars ursprungsgarantier överförs elektroniskt mellan olika medlemsländer via AIB:s server, dvs. hubben.

Finextra beviljar huvudsakligen ursprungsgarantier som uppfyller EECS-regelverkets krav men som parallellt system beviljas även regionala ursprungsgarantier som grundar sig på CEN 16325+A1-standarden. Systemet för regionala ursprungsgarantier är inte kopplat till det elektroniska ursprungsgarantiregistret och det är huvudsakligen ämnat för ursprungsgarantier som importerats från EU-länder som inte hör till AIB-stiftelsen.

Erkännande av ursprungsgarantier

Enligt ursprungsgarantilagen erkänner Finland EU- och ETA-staternas ursprungsgarantier som beviljats för el som producerats från förnybara energikällor. Det pågår en aktiv internationell handel med ursprungsgarantier mellan EU- och ETA-länderna. Energimyndigheten har publicerat anvisningar (dnr 1926/002/2014, uppdaterad 23.9.2014) om erkännandet i Finland av EU- och ETA-staternas ursprungsgarantier som beviljats för el som producerats från förnyelsebara energikällor. Överföringen av ursprungsgarantier mellan olika EU- och ETA-staters nationella register sker via AIB:s hub. Ursprungsgarantier som beviljats i de EU- och ETA-stater som är medlemmar i AIB kan importeras i Fingrids register utan separat förhandsgranskning. En aktör

som vill använda ursprungsgarantier, som uppfyller certifieringsskyldigheten enligt ursprungsgarantilagen, som beviljats i sådana EU- och EES-stater vars nationella register inte är kopplade till AIB:s hub kan be Energimyndigheten om en juridiskt obunden förhandsgranskning av ursprungsgarantierna som beviljats i ifrågavarande stat. I förhandsgranskningen bedömer Energimyndigheten ursprungsgarantiernas riktighet, tillförlitlighet och trovärdighet som beviljats i ifrågavarande stat.

Verifiering av kraftverk

Kraftverket ska verifieras innan registrering. Godkända verifieringsmetoder är ett verifieringsintyg av bedömningsorgan över kraftverkets produktionsätt och energikällorna som det använder, verifiering enligt EECS-systemet samt beslut om godkännande på grundval av lagen om stöd till produktion av el från förnybara energikällor. Verifieringen och beslutet om godkännande är huvudsakligen i kraft i fem år i ursprungsgarantisystemet. Det finns fem bedömningsorgan som godkänts av Energimyndigheten. Finextra gör EECS-verifieringar närmast för vatten-, vind- och solkraftverk samt för de kraftverk som får stöd till produktion av el från förnybara energikällor som fått beslut om godkännande till systemet för stöd till produktion för över fem år sedan. EECS-verifieringen grundar sig på distributionsnätsinnehavarens intyg för vatten-, vind- och solkraftverk som intygar att energin bakom anslutningspunkten kommer från ett kraftverk som använder förnybara energikällor.

Elprodukter med definierat ursprung

Flera elförsäljare erbjuder sina kunder elprodukter med definierat ursprung. Produkterna är huvudsakligen sammansättningar av helt förnybara, utsläppsfria produktionsmetoder (förnybara energikällor och kärnkraft) eller helt producerade med kärnkraft. Förnybara elprodukter kan även vara mer exakt specificerade enligt produktionsmetod, till exempel el som producerats med vattenkraft eller vindel. El som sålts med förnybart ursprung ska certifieras som förnybar genom att återkalla mängden ursprungsgarantier som motsvarar försäljningen.

Det är möjligt att förena ursprungsgarantin med miljömärkningen EKOenergi vars krav är strängare än för beviljandet av ursprungsgarantin. EKOenergi-märkningen kan beviljas till förnybar el, gas och värme.

Residualmix

Energimyndigheten räknar årligen den nationella residualmixen och publicerar residualmixen för föregående kalenderår på sin webbsida före den sista juni. Residualmixen redogör för produktionsmixen för den icke-certifierade el som förbrukats i Finland. Energimyndigheten har använt ett så kallat transaktionsbaserat beräkningssätt vid beräkningen av residualmixen. Elförsäljarna ska använda residualmixen som grund för ursprunget för el av okänt ursprung samt för icke-certifierad el från förnybara energikällor. Residualmixen beräknas utifrån produktionsmixen för den el som har producerats i Finland (med undantag av Åland), från vilken man subtraherar den el som är av certifierat ursprung och har producerats med förnybara energikällor. Vid beräkningen av residualmixen beaktas nettoimporten från Ryssland i enlighet med den ryska produktionsmixen. Differensen mellan den icke-certifierade produktionen och den icke-certifierade förbrukningen utjämnas med hjälp av den europeiska residualmixen. Beräkningsmetoden för residualmixen har ändrats till en så kallad beviljandebaserad beräkningsmetod från och med beräkningen av residualmixen för år 2019. I den beviljandebaserade beräkningsmetoden beaktas energimängderna som motsvarar beviljade samt ogiltigförklarade garantier.

Tillsyn

Energimyndigheten fastställer med sitt beslut villkoren för tjänsterna och principerna för fastställandet av avgifterna för Fingrids ursprungsgaranti innan nya villkor för tjänster eller principer för fastställande av avgifter tas i bruk. Energimyndigheten fastställer med sitt beslut ursprungsgarantitjänstens skäligen avkastning för tillsynsperioden (den för närvarande pågående tillsynsperioden 1.1.2020-31.12.2022) innan tillsynsperioden inleds samt den faktiska avkastningen under tillsynsperioden efter att tillsynsperioden upphört. Övervakningen av verksamhetsutövarna har varit av slumpmässig natur.

3.3.2 Gas

Allmänt

Finlands naturgasnät finns i södra Finland och länge importerades all naturgas som användes i Finland från Ryssland. Finlands gasnät är sedan början av år 2020 kopplat till Baltikum genom förbindelseledningen Balticconnector. Då distributionsförbindelsen mellan Litauen och Polen färdigställs under år 2021 har Finland även en koppling till gasnätet i Centraleuropa. Den internationella handeln har även ökat i form av flytande naturgas (LNG). I Finland finns två LNG-terminaler, i Björneborg och Torneå, och en tredje färdigställs i Fredrikshamn under år 2021. Det är också möjligt att göra biogas flytande.

I Finland matas endast en liten del av biogasproduktionen i gasnätet. År 2018 var produktionen av biogas 931 gigawattimmar varav 103 gigawattimmar matades in i nätet. I avloppsvattenverken var produktionen av biogas 235 gigawattimmar, vid avstjälningsplatserna 274 gigawattimmar och vid samdeponeringsanläggningar 409 gigawattimmar. Vid gårdsanläggningarna producerades 12 gigawattimmar biogas. Antalet reaktorläggningar och framför allt samrötningsanläggningar som producerar biogas ökar. Däremot minskar mängden gas som produceras på avstjälningsplatser. År 2019 beviljades biogascertifikat för en mängd motsvarande 95,4 gigawattimmar.

En betydande del av gasproduktionen som inte matas in i naturgasnätet (offgrid-gas) används på produktionsplatsen eller överförs via en separat överföringsledning till en nära belägen användningsplats. Det blir allt vanligare att transportera offgrid-gasen i trycksatt eller flytande form med biltransport för att användas på en plats belägen längre bort eller för att matas in i gasnätet.

Biogascertifikatsystemet

Överföringsbolaget för gas, Gasgrid Finland, upprätthåller biogascertifikatsystemet i Finland. Systemet grundar sig inte på lagstiftning och omfattas inte av myndighetstillsyn. Producenter, användare samt övriga marknadsaktörer av biogas kan ansluta sig till systemet. För att ansluta sig till certifikatsystemet måste verksamhetsutövaren underteckna ett certifikatavtal.

Biogascertifikat kan beviljas för biogas som producerats och matats in i överföringsnätet i Finland. Gas som producerats i offgrid-anläggningar och matats in i distributionsnätet beviljas inte certifikat. Det är dock möjligt att använda biogascertifikat utanför naturgasnätverket ifall gasen levereras för ett användningsområde (t.ex. LNG eller CNG). Biogascertifikat kan även beviljas för gas som importerats via överföringsledningen Balticconnector som går mellan Finland och Estland. Certifikaten förvaltas i biogascertifikatregistret som levererats av Grexel Systems Oy. Biogascertifikatregistrets tillförlitlighet verifieras regelbundet av en extern verifierare. Biogascertifikaten beviljas månatligen och certifikatet är giltigt i 18 månader efter produktionstidpunkten för biogasen. Gasgrid Finland tar inte ut avgifter för anslutning till biogascertifikatregistret

eller för beviljande, överföring eller ogiltigförklarande av certifikat. I huvudsak beviljas biogascertifikat till biogas som uppfyller hållbarhetskriterierna. Certifikatet har en separat märkning om produktionsanläggningen inte omfattas av hållbarhetssystemet.

Verifiering av en produktionsanläggning för biogas

Produktionsanläggningarnas produktionssätt för biogas och använda energikällor ska vara verifierade innan anslutning till biogascertifikatsystemet samt alltid i samband med betydande ändringar i produktionen. En kontrollrapport över verifieringen ska levereras till Gasgrid Finland. Produktionsanläggningens innehavare ansvarar för att biogasanläggningen har verifierats. En verifierare som godkänts för verifiering av hållbarhetssystem av Energimyndigheten kan vara verifierare för produktionsanläggningen. Ifall produktionsanläggningen för biogas ingår i ett godkänt hållbarhetssystem räcker verifieringen som utförts för ansökan om godkännande av hållbarhetssystemet även till biogascertifikatsystemet. Ifall det ansökts om energistöd till produktionsanläggningen för biogas och om produktionsanläggningen verifierats för detta ändamål är den här verifieringen tillräcklig även för biogascertifikatsystemet.

Användning av biogascertifikat

Med hjälp av biogascertifikaten kan gasens förnybara ursprung anges till gaskunderna. Biogascertifikat omfattas inte av skyldigheten att verifiera ursprunget på gas som säljs som biogas. Biogas är skattefritt och biogascertifikat kan användas i specificeringen av biogas och skattepliktig gas i bokföringen. Biogascertifikat kan även användas i systemet med utsläppshandel som bevis på att gasen är utsläppsfri. Energimyndigheten beslutar om användningen av biogascertifikat utsläppshandelssystemet från fall till fall.

3.3.3 Värme och kyla

Allmänt

Helheten för värme och kyla består av fastighetsspecifik uppvärmning, industrins processuppvärmning samt fjärrvärme och fjärrkyla. År 2018 var industrins värmeanvändning 55,2 TWh i Finland varav den förnybara andelen utgjorde 75 procent. Bostadsbyggnadernas andel av värmeförbrukningen var 44,3 terawattimmar år 2018 varav fjärrvärmens andel var 13,2 terawattimmar. År 2019 var produktionen av fjärrvärme 36,0 terawattimmar i Finland varav den förnybara andelen utgjorde 42 procent och spillvärmens (inkl. värmepumparna) andel var 10 procent. Produktionen av kyla är låg jämfört med värme, produktionen av fjärrkyla var 280 gigawattimmar år 2019.

Värmeprodukter med definierat ursprung

Flera fjärrvärmebolag har fjärrvärmeprodukter som grundar sig på förnybar energi eller spillvärme eller en kombination av dessa två. Verifieringen av ursprunget för fjärrvärmeprodukter med definierat ursprung grundar sig på system som varje fjärrvärmebolag själv utvecklat. En del av bolagen låter granska sitt system varje år av en extern revisor eller verifierare. Fjärrvärmebolagens egna system för verifiering av ursprung grundar sig inte på lagstiftningen och omfattas heller inte av myndighetstillsyn.

Fjärrvärmekunden har inte möjlighet att välja leverantör av fjärrvärme utan fjärrvärmens köps från det lokala fjärrvärmebolaget. Fjärrvärmenäten är lokala och fjärrvärmebolagen är inte skyldiga att särskilja produktions-, försäljnings- och nätverksamhet från varandra. Inom vissa stads-

regioner är olika städers nät sammankopplade. Flera fjärrvärmebolag erbjuder sina kunder fjärrvärme som producerats med förnybara bränslen. Fjärrvärmeproduktens ursprung kan även anges på mer specifik nivå till kunden, till exempel förnybar värme som producerats av avfall eller med träbränsle.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 Målsättning och de viktigaste förslagen

Propositionens huvudsakliga målsättning är det nationella verkställandet av RED II:s bestämmelser om ursprungsgarantier på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt. Genom propositionen verkställs även bestämmelserna om angivande av elens ursprung enligt elmarknadsdirektivet. Propositionens målsättning är att förbättra kundens möjlighet att påverka ursprunget på den förbrukade energin genom ett pålitligt system.

Propositionen föreslår en ny lag om ursprungsgarantier för energi som på nationell nivå verkställer bestämmelserna om ursprungsgarantier i artikel 19 i RED II. Samtidigt upphävs den nuvarande lagen om certifiering och angivande av elens ursprung.

I den föreslagna lagen utvidgas den internationella bestämmelsen om ursprungsgarantier till att förutom el även omfatta gas, inklusive väte, samt värme och kyla. Förutom för energi som producerats med förnybara energikällor beviljas ursprungsgarantier för el som producerats med kärnkraft samt för spillvärme och -kyla. Det anses finnas behov av ursprungsgarantier för el och spillvärme och -kyla som producerats med kärnkraft eftersom även dessa energiformer är intressanta för kunderna med avseende på de låga utsläppen. Certifieringsskyldigheten som omfattar energiförsäljare, -producenter och -användare ska gälla alla energiformer, dock med beaktande av energispecifika undantag för certifieringsskyldigheten i de fall där energins ursprung inte kan anses vara oklar. Certifieringsskyldigheten gäller i de situationer där energiförsäljaren säljer energi med definierat ursprung eller där energiproducenten eller -användaren i sin marknadsföring använder information om energi med definierat ursprung. Då el, gas, inklusive vätegas, värme eller kyla säljs eller marknadsförs som förnybar ska ursprunget certifieras genom att annullera ursprungsgarantin. Samma certifieringsskyldighet gäller även om el från kärnkraft säljs eller marknadsförs som producerad från kärnkraft och om spillvärme och -kyla säljs eller marknadsförs som spillvärme eller -kyla. Annullering av ursprungsgarantier krävs inte om energin inte säljs och marknadsförs med ifrågavarande ursprung. I förslaget föreskrivs om skyldigheten att ange elens ursprung för elförsäljarens hela försäljning av energimixen samt kundens produktspecifika energimix.

I förslaget utses tre instanser som registeransvariga. Som registeransvarig för ursprungsgarantisystemet för el föreslås stamnätsinnehavaren Fingrid Oyj och som registeransvarig för ursprungsgarantisystemet för gas föreslås innehavaren av överföringsnät Gasgrid Finland Oy. Som registeransvarig för värme och kyla föreslås Energimyndigheten. Fingrid Oyj och Gasgrid Finland Oy anses i egenskap av ansvariga instanser för stam- och överföringsnätet ha omfattande kännedom om energiformerna de ansvarar för (el och gas) samt via övrig verksamhet tillgång till information om energiproduktion. Detta är faktorer som talar för att utse ifrågavarande instanser till registeransvariga. Det finns ingen motsvarande nationell instans som ansvarar för värme och kyla varför Energimyndigheten på grundval av kompetensen om den allmänna energibranschen och ursprungsgarantisystemet bedöms vara den bästa myndighetsinstansen att sköta uppgiften som registeransvarig.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

Bedömningen av effekterna av förslaget grundar sig på verksamhetsutövarnas synpunkter som framkommit under beredningen samt på bedömningar som utförts på begärd information från Energimyndigheten, Fingrid Oyj och Gasgrid Finland Oy.

4.2.1 Ekonomiska och övriga konsekvenser för verksamhetsutövarna

Granskningen av bestämmelsens ekonomiska effekter för verksamhetsutövarnas del har delats in enligt energiform i el, gas samt värme och kyla.

4.2.1.1 El

Implementeringen av ursprungsgarantibestämmelsen i RED II leder inte till betydande ändringar i jämförelse med den nuvarande bestämmelsen om ursprungsgarantisystemet för el. Försäljare, producenter och användare av el är redan på grundval av den nuvarande bestämmelsen skyldiga att certifiera den sålda eller använda elen med förnybart ursprung med ursprungsgarantier. Certifieringsskyldigheten gäller enligt förslaget fortfarande endast situationer där elen säljs med definierat ursprung. Förslaget förpliktigar inte elproducenter att ansöka om ursprungsgarantier för all sin produktion.

Flera elförsäljare säljer även värme och kyla varmed ursprungsgarantisystemet för värme och kyla som presenteras i förslaget kan förutsätta ändringar i bolagets verksamhet och datasystem.

Den största ändringen i ursprungsgarantisystemet för el är enligt förslaget beviljandet av ursprungsgarantier förutom för el som producerats med förnybara källor även för el som produceras med kärnkraft. Den här ändringen medför väsentliga effekter för verksamhetsutövare som producerar el med kärnkraft såväl som för verksamhetsutövare som säljer el som anges vara producerad med kärnkraft. I och med den föreslagna förändringen har elförsäljare inte möjlighet att ange el som producerats med kärnkraft enligt dess faktiska produktionssätt utan ursprunget ska certifieras med ursprungsgarantier. Detta kan medföra behov av ändringar i elförsäljarnas datasystem och verksamhetssätt. Ursprungsgarantier som beviljats i andra medlemsländer har varit möjliga att använda för certifiering av ursprunget på el som producerats med kärnkraft redan enligt den nuvarande regleringen. För verksamhetsutövare som producerar el med kärnkraft gör ändringen det möjligt att ansöka om och sälja ursprungsgarantier. Anslutningen till ursprungsgarantisystemet medför även kostnader, till exempel kostnader för rapportering av uppgifter och veriferingen av kraftverket samt den registeransvariges avgifter för registreringen av kraftverket och beviljandet och överföringen av ursprungsgarantier. De administrativa kostnaderna för kärnkraft uppskattas dock vara låga med avseende på enhetskostnaderna eftersom kraftverk är stora och rapporteringen av producerad el är tydlig. Ett kärnkraftverk använder till exempel inte flera olika bränslen och därmed kan ursprungsgarantier beviljas för all el som produceras vid kraftverket.

Förslaget bedöms inte väsentligen inverka på antalet ursprungsgarantier som beviljas för el från förnybara energikällor eller på antalet verksamhetsutövare som ansöker om ursprungsgarantier. För närvarande finns det två verksamhetsutövare som producerar el med kärnkraft i Finland. År 2018 producerades 21,6 terawattimmar el med kärnkraft så ursprungsgarantierna som beviljas för kärnkraft har stor potential. Antalet beviljade ursprungsgarantier för el som producerats med kärnkraft beror på efterfrågan av dessa ursprungsgarantier nationellt och i övriga medlemsstater.

Den registeransvariges avgifter för verksamhetsutövarna eller kostnaderna för veriferingen förväntas inte ändras väsentligt i och med förslaget. Den registeransvariges avgifter kan sänkas om

ursprungsgarantier för el som producerats med kärnkraft ansöks för stora produktionsmängder. I det här fallet fördelas de fasta kostnaderna för ursprungsgarantisystemet till den registeransvarige mellan flera verksamhetsutövare. Förslaget anses inte heller ha någon inverkan på handeln med ursprungsgarantier eller priset på el som angetts ha förnybart ursprung.

Förslagets inverkan för slutförbrukarna bedöms vara små. Förslaget kan ha inverkan på priset på el som producerats med kärnkraft beroende på ursprungsgarantiernas pris då certifieringsskyldigheten utvidgas till att omfatta även el som producerats med kärnkraft. I och med certifieringsskyldigheten för el som producerats med kärnkraft, i enlighet med förslaget, blir certifieringen för ursprunget på el som producerats med kärnkraft mer transparent för slutförbrukaren och risken för dubbelräkning av el som producerats med kärnkraft minskar. Den nuvarande lagstiftningen har tillåtit verksamhetsutövarna att ange ursprunget på el som producerats med kärnkraft enligt det faktiska produktionssättet utöver vilket el som har producerats med kärnkraft har inkluderats i residualmixen som Energimyndigheten beräknat.

4.2.1.2 Gas

I och med förslaget skapas ett ursprungsgarantisystem för gas, inklusive väte, och förslagets inverkan för verksamhetsutövarna är betydande jämfört med den nuvarande situationen. För närvarande upprätthåller Gasgrid Finland Oy (tidigare Gasum Oy) biogascertifikatsystemet från vilket beviljade biogascertifikat kan användas för att till exempel ange ursprunget på biogasen som säljs till kunderna samt som identifierare för användning av biogas i beskattningen. Biogascertifikat beviljas endast för biogas som matats in i överföringsnätet. Biogascertifikatsystemet grundar sig inte på lagstiftningen utan på anvisningar som systemets upprätthållare utarbetat.

I ursprungsgarantisystemet beviljas ursprungsgarantier för all produktion av förnybar gas, inklusive produktion av väte. Till skillnad från den nuvarande situationen beviljas därmed ursprungsgarantier även för biogas som inte matas in i naturgasnätet och för gas som producerats med förnybara energikällor och matats in i distributionsnätet. Ändringen är betydande eftersom största delen av biogas produceras utanför naturgasnätet. I och med förslaget har betydligt fler gasproducenter än för närvarande möjlighet att få inkomst från försäljning av ursprungsgarantier. Det föreslås vara möjligt att idka handel med ursprungsgarantierna både nationellt och mellan medlemsstaterna. Å andra sidan medför anslutningen till ursprungsgarantisystemet kostnader för exempelvis rapporteringen av uppgifter till ursprungsgarantiregistret och kostnader för verifiering av produktionsanläggningen samt registeransvariges avgifter för att registrera anläggningen som producerar gas och för beviljande och överföring av ursprungsgarantier. Särskilt för små produktionsanläggningar kan kostnaderna för administreringen av ursprungsgarantisystemet vara betydande.

Genom förslaget införs en certifieringsskyldighet för förnybart ursprung för gas, inklusive väte. Försäljare, producenter och användare av gas ska certifiera gasen, inklusive vätet, de säljer eller använder med ursprungsgarantier, som har angetts vara av förnybart ursprung. Certifieringsskyldigheten gäller endast situationer där gasen marknadsförs och säljs med förnybart ursprung. Förslaget förpliktigar inte gasproducenter att ansöka om ursprungsgarantier för all sin produktion.

Genom förslaget införs ett undantag i certifieringsskyldigheten i situationer där användningen av ursprungsgarantier inte kan anses tillföra mervärde. Undantaget föreslås gälla förnybar gas som levereras för förbrukning via sådan gasledning som inte utgör en del av naturgasnätet, för vilken naturgastillstånd har beviljats för hanteringen och för vilken ursprungsgarantier inte har ansökts. Genom undantaget har den införda certifieringsskyldigheten i förslaget ingen inverkan

på verksamheten för en sådan biogasproducent som levererar biogas för förbrukning via gasledningar utanför naturgasnätet ifall verksamhetsutövaren inte vill ansöka om ursprungsgarantier för sin produktion.

Kostnaderna som ursprungsgarantisystemet förorsakar verksamhetsutövarna bedöms vara högre än kostnaderna för biogascertifikatsystemet. Biogascertifikatsystemets upprätthållare har inte tagit någon avgift av verksamhetsutövarna för till exempel beviljandet av biogascertifikaten men i ursprungsgarantisystemet kan den registeransvarige ta ut avgifter av verksamhetsutövarna som motsvarar den registeransvariges kostnader för ursprungsgarantitjänsterna och som möjliggör en rimlig vinst. Kostnaderna för ursprungsgarantisystemet bedöms dock vara rimliga ur verksamhetsutövarns synvinkel.

Ibruktagandet av ursprungsgarantisystemet enligt förslaget medför å sin sida behov av ändringar även i beskattningspraxisen för biogas. Ursprungsgarantin är inte såsom biogascertifikatet en beaktansvärd metod för att identifiera biogasförbrukningen i beskattningen eftersom det inte är fråga om ett nationellt system. Många faktorer utanför ursprungsgarantisystemet inverkar även på eventuella ändringar i beskattningen av biogas.

Antalet verksamhetsutövare som ansöker om ursprungsgarantier och beviljade ursprungsgarantier bedöms stiga i jämförelse med biogascertifikatsystemet eftersom beviljandet av ursprungsgarantier blir möjligt även för gas som inte har matats in i naturgasnätet samt för gas som matats in i distributionsnätet.

Energimyndigheten övervakar att bestämmelserna om ursprungsgarantisystemet iakttas. Systemet som grundar sig på bestämmelserna bedöms vara tydligare för verksamhetsutövarna än det nuvarande biogascertifikatsystemet och det ökar trovärdigheten och transparensen för användandet av ursprungsgarantin.

Den viktigaste inverkan för slutförbrukaren är eventuella ändringar som ursprungsgarantisystemet medför på priset på gasen som producerats med förnybara energikällor. Övriga faktorer som inverkar på priset på biogas, såsom beskattning, har dock större betydelse än priset på ursprungsgarantin eller de administrativa kostnaderna för beviljandet av ursprungsgarantin. Ursprungsgarantisystemet förbättrar transparensen vid användandet av förnybart ursprung även ur slutförbrukarens synvinkel.

4.2.1.3 Värme och kyla

I och med förslaget skapas ett ursprungsgarantisystem för värme och kyla och förslagets inverkan för verksamhetsutövarna är betydande jämfört med den nuvarande situationen. För närvarande kan försäljare av värme och kyla självständigt besluta om system på grundval av vilka de anger ursprunget på värmen och kylan till sina kunder. I enlighet med förslaget införs certifieringsskyldighet för värme och kyla samt spillvärme och -kyla som producerats med förnybara energikällor. Försäljare, producenter och användare av värme och kyla ska certifiera värmen eller kylan, som angetts vara av förnybart ursprung eller spillvärme eller -kyla, som de säljer eller använder genom att annullera ursprungsgarantier. Certifieringsskyldigheten gäller endast situationer där värme och kyla marknadsförs eller säljs med definierat ursprung. Förslaget förpliktigar inte producenter av värme och kyla att ansöka om ursprungsgarantier för sin produktion.

Producenter av värme och kyla skulle omfattas av kostnader för anslutningen till ursprungsgarantisystemet, för exempelvis rapporteringen av uppgifter till ursprungsgarantiregistret och kostnader för verifiering av produktionsanläggningen samt registeransvariges avgifter för att

registrera produktionsanläggningen och för beviljande och överföring av ursprungsgarantier. Kravet på att ange ursprung och kostnadsstrukturen för angivandet ändras klart genom förslaget. I beredningen av förslaget har uppmärksamhet fästs vid de administrativa kostnaderna för ursprungsgarantisystemet och enligt bedömningen är kostnaderna för angivandet och certifieringen av ursprunget inte avsevärt högre för verksamhetsutövarna än i nuläget där försäljarna av värme och kyla själva ansvarar för sitt system med vilket de garanterar ursprungets riktighet åt sina kunder. För närvarande kan en verksamhetsutövare som säljer värmeprodukter med förnybart ursprung eller vars ursprung angetts vara spillvärme till exempel beställa årlig granskning av ursprungssystem från en extern bokförare vilket orsakar kostnader. Det kan vara möjligt att finansiera ursprungssystemet för värme och kyla ur statsbudgeten i inledningsskedet så att de administrativa kostnaderna inte blir orimligt höga och därmed förhindra uppkomsten av en ursprungsgarantimarknad för värme och kyla.

Förslaget inverkar särskilt på de verksamhetsutövarers verksamhetssätt och datasystem som redan nu säljer värmeprodukter med definierat ursprung. Troligtvis överväger åtminstone dessa verksamhetsutövare att fortsätta sälja värmeprodukter med definierat ursprung även efter att ursprungsgarantisystemet inletts. Ursprungsgarantisystemet kan ha inverkan på utbudet av värmeprodukter med definierat ursprung. Utbudet kan öka om verksamhetsutövarna upplever att ursprungsgarantisystemet fungerar och att de administrativa kostnaderna är rimliga, och å andra sidan minska ifall upplevelsen av ursprungsgarantisystemet är den motsatta.

Producenterna av värme och kyla skulle i och med förslaget ha möjlighet att få inkomst från försäljning av ursprungsgarantier. Det föreslås vara möjligt att idka handel med ursprungsgarantierna både nationellt och mellan medlemsstaterna.

Energimyndigheten föreslås övervaka att bestämmelserna om ursprungsgarantisystemet iakttas. Systemet som grundar sig på bestämmelserna bedöms vara tydligare för verksamhetsutövarna än de nuvarande bolagsspecifika systemen och det ökar trovärdigheten och transparensen för angivandet av ursprunget.

För slutförbrukaren är förslagets viktigaste inverkan ett mer transparent system för certifiering av ursprung. Den här effekten kan vara den mest väsentliga för företagskunder. Förslaget bedöms inte inverka väsentligt på priset på värme och kyla från förnybara energikällor eller spillvärme och -kyla eftersom de administrativa kostnaderna för ursprungsgarantisystemet uppskattas vara nära verksamhetsutövarnas egna nuvarande administrativa kostnader för systemen som certifierar ursprung.

4.2.2 Konsekvenser för myndigheternas och de registeransvarigas verksamhet och personalresurserna

4.2.2.1 Energimyndigheten

Energimyndigheten föreslås fortsätta som övervakande myndighet av för att ursprungsgarantilagen iakttas även efter att ursprungsgarantisystemet har utvidgats. Dessutom föreslås Energimyndigheten som registeransvarig för ursprungsgarantierna för värme och kyla.

I och med utvidgningen av bestämmelsen ökar Energimyndighetens uppgifter då övervakningen av ursprungsgarantilagen förutom elförsäljare, -användare och -producenter även omfattar försäljare, användare och producenter av gas, inklusive väte, samt värme och kyla. I och med utvidgningen av bestämmelsen övervakar Energimyndigheten två registeransvariga istället för en som för närvarande. I inledningsskedet av ursprungsgarantisystemet för värme och kyla åsam-

kas Energimyndigheten mer arbete i form av att exempelvis utarbeta datasystem och förfaranden samt anvisningar för verksamhetsutövarna. Energimyndigheten åsamkas även mer arbete för behandlingen av bedömningsorganens ändringsansökningar. Dessutom kan Energimyndigheten åsamkas mer arbete för deltagandet i det internationella samarbetet med avseende på ursprungsgarantisystemet för värme och kyla.

Utvidgade uppgifter förutsätter både utarbetande av nya förfaranden och utökade personalresurser samt utbildning. För skötseln av ursprungsgarantiregistret för värme och kyla är det nödvändigt att skapa ett elektroniskt ursprungsgarantiregister. Energimyndigheten har uppskattat att Energimyndighetens resursbehov för verkställandet av förslaget i beredningsskedet för år 2021 är fyra årsverken och 300 000 euro för det elektroniska ursprungsgarantiregistrets datasystemkostnader. Verkställandet av lagen år 2022 och framåt är resursbehovet två årsverken och 150 000 euro för upprätthållandet av det elektroniska ursprungsgarantiregistret. För att garantera nödvändiga personalresurser måste Energimyndigheten rekrytera fyra experter varav två tidsbundna resurser till beredningsskedet år 2021. År 2020 riktas två årsverken av Energimyndighetens resursbehov till allmänna uppgifter med avseende på ursprungsgarantilagens övervakning och beräkningen av residualmixen och två årsverken på uppgifter avseende ursprungsgarantiregistret för värme och kyla. Köptjänsterna riktas i sin helhet till uppgifter som hänför sig till ursprungsgarantiregistret.

Energimyndigheten föreslås kunna uppbära avgifter som registeransvarig. Avgifter kan uppbäras av verksamhetsutövare som använder ursprungsgarantisystemet till exempel för registrering i ursprungsgarantiregistret samt för beviljandet och överföringen av ursprungsgarantier. Det är svårt att på förhand uppskatta storleken på ursprungsgarantimarknaden för värme och kyla. Avgifterna för ursprungsgarantisystemet kan eventuellt hållas på en rimlig nivå för verksamhetsutövarna genom att vid behov finansiera en del av Energimyndighetens verksamhet som registeransvarig med offentliga medel.

4.2.2.2 Fingrid Oyj

Fingrid Oyj fungerar för närvarande som registeransvarig för ursprungsgarantisystemet för el. Ändringarna i bestämmelsen medför inga betydande förändringar i Fingrid Oyj:s verksamhet som registeransvarig. Beviljandet av ursprungsgarantier för el som producerats med kärnkraft medför i enlighet med lagförslaget behov av datasystemändringar i det elektroniska ursprungsgarantiregistret men som dock är små med beaktande av systemets helhet. I och med ändringarna i bestämmelsen ska Fingrid Oyj modifiera anvisningarna som riktas till verksamhetsutövarna samt ursprungsgarantitjänstens villkor som Energimyndigheten godkänner. Ändringarna i bestämmelsen medför inga väsentliga förändringar för Fingrid Oyj i de nuvarande kostnaderna för ursprungsgarantitjänsten. Tjänstens kostnader täcks med avgifterna som uppbärs av verksamhetsutövarna som använder ursprungsgarantiregistret. Energimyndigheten godkänner kriterierna för fastställandet av den registeransvariges priser samt den rimliga avkastningen för ursprungsgarantitjänsten.

4.2.2.3 Gasgrid Finland Oy

Gasgrid Finland fungerar för närvarande som upprätthållare av biogascertifikatsystemet och genom den föreslagna bestämmelsen blir Gasgrid Finland Oy registeransvarig för ursprungsgarantisystemet för gas. Uppdraget som registeransvarig medför mer arbete för Gasgrid Finland Oy i jämförelse med den nuvarande situationen. Genom förslaget ska den registeransvarige till exempel ansöka om godkännande av Energimyndigheten för villkoren för ursprungsgarantitjänsten. Uppdateringen av standarden för ursprungsgarantier samt det internationella samarbetet i ERGaR-organisationen medför även mer arbete. ERGaR (The European

Renewable Gas Registry) är en samarbetsorganisation för nationella registeransvarigas ursprungsgarantisystem för gas vars målsättning är att möjliggöra elektronisk överföring av ursprungsgarantier för gas mellan olika länders register.

Gasgrid Finland Oy åsamkas datasystemkostnader för uppdateringen av det elektroniska ursprungsgarantiregistret så att det svarar bestämmelsen enligt lagförslaget. Utvidgade uppgifter förutsätter även personalresurser. Gasgrid Finland Oy har uppskattat att resursbehovet för utvecklingen av datasystemet i initialskedet av verkställandet av förslaget år 2021 är ett halvt årsverke och utvecklingskostnaderna som skaffas som köptjänster är 160 000 euro. Verkställandet av lagen år 2022 och framåt är resursbehovet cirka ett årsverke och användningskostnaderna för datasystemet uppskattas vara 30 000 euro årligen. Eventuellt utvecklingsarbete för datasystemet kan medföra tilläggskostnader även efter verkställandets initialskede.

Gasgrid Finland Oy föreslås ha möjlighet att uppbära avgifter av verksamhetsutövare som använder ursprungsgarantisystemet till exempel för registrering i ursprungsgarantiregistret samt för beviljandet och överföringen av ursprungsgarantier. Energimyndigheten godkänner kriterierna för fastställandet av den registeransvariges priser samt den rimliga avkastningen för ursprungsgarantitjänsten.

4.2.2.4 Bedömningsorgan

För närvarande är bedömningsorganets uppgift att verifiera kraftverkets produktionssätt och energikällorna innan ursprungsgarantier kan beviljas för elen som kraftverket producerar. Energimyndigheten har godkänt gem bedömningsorgan. Förslaget uppskattas inverka på bedömningsorganens verksamhet. Enligt förslaget omfattas flera nya produktionssätt av ursprungsgarantisystemet och dessa är el som produceras med kärnkraft, förnybar gas, inklusive väte, samt värme och kyla. De nya produktionssätten kan öka bedömningsorganens kompetensbehov. Bedömningsorganen kan redan för närvarande ha kompetens inom värmeproduktion från kraftvärmeanläggningar som producerar el och värme. Inverkan på bedömningsorganen uppskattas dock vara liten eftersom verifieringen enligt andra verifieringssystem enligt förslaget kan jämföras med verifieringen av ursprungsgarantisystemet. Dyliga verifieringar kan exempelvis vara verifieringar som utförts inom ramarna för tariffsystemet eller utsläppshandelssystemet. Verifieringen av kärnkraft är enkel eftersom elen som alla kärnkraftverk producerar är produktion som berättigar till ursprungsgaranti. Förslaget kan medföra en aning fler kunder till bedömningsorganen.

4.2.3 Miljökonsekvenser

RED II-direktivets målsättning är att främja användningen av energi från förnybara energikällor. Ursprungsgarantisystemet enligt förslaget innefattar förutom energi från förnybara energikällor även andra energiformer som är neutrala med avseende på utsläppseffekterna. Med hjälp av ursprungsgarantierna är det möjligt för energianvändare att välja energins ursprung och öka energianvändarnas tillit till påståenden om energins ursprung. Med ursprungsgarantin som enda godtagbara metod för att certifiera ursprung gör systemet tydligare och ökar på så sätt förståelsen för påståendena.

Förslaget kan ha inverkan på efterfrågan av förnybar energi och på längre sikt på produktionen av förnybar energi. Potentiella effekter av en ökad produktionen av förnybar energi kan minska utsläppen och förbättra luftkvaliteten. Förutsättningen för en ökad effekt av produktion av förnybar energi är att ursprungsgarantierna för förnybar energi blir fåtaliga. Ursprungsgaranti-marknaden kommer troligtvis att innehålla skillnader i energiformat. Förhållandet mellan efter-

frågan och utbud är dock svårt att uppskatta på förhand. Priset på ursprungsgarantier som beviljas för förnybar el har de senaste åren varit relativt lågt varmed efterfrågan har varit rimligt med avseende på utbudet. Andelen förnybar energi för värme och kyla är nationellt sett hög redan nu. De senaste åren har dock intresset börjat öka för förnybar energi både bland konsumenter och företagskunder.

4.2.4 Samhälleliga konsekvenser

Genom förslaget utvidgas ursprungsgarantisystemet till nya energiformer. Elöverföringsnätet är enhetligt i Europa med undantag av några separata öar. I Finland finns naturgasnät endast i landets södra delar. Biogascertifikat har endast beviljats för gas som matats in i överföringsnätet för naturgas vilket medför att antalet potentiella producenter av förnybar gas som är berättigade till ursprungsgarantier ökar betydligt genom förslaget. Den här ändringen kan balansera biogasproducenternas verksamhetsmöjligheter inom området för naturgasnätet och mellan producenter som är verksamma utanför området. Överföringsnäten för värme och kyla är betydligt mer lokala än överföringsnätet för gas. Enligt förslaget beviljas ursprungsgarantier för alla energiformer som hör till ursprungsgarantisystemet oberoende av produktionens fysiska överföringsförbindelser.

Ett ursprungsgarantisystem enligt förslaget skulle stärka energianvändarens möjligheter att välja ursprung på energin hen köper. Genom ett pålitligt och transparent ursprungsgarantisystem kan miljöeffekterna från energiproduktionen tydligare medvetandegöras för kunderna.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Granskningen av bestämmelsens genomförandalternativ och deras effekter har på grundval av energiform delats in i el, gas samt värme och kyla.

5.1.1 El

I RED II förpliktigas medlemsstaterna att bevilja ursprungsgarantier endast för el som producerats med förnybara energikällor. Nationellt har det dock uppdagats ett behov av ursprungsgarantier för kärnkraft. Flera elförsäljare har redan nu elprodukter som grundar sig på kärnkraft eller mer allmänt utsläppsfri el. Utvidgandet av beviljandet av ursprungsgarantier och certifieringsskyldigheten till el som producerats med kärnkraft gör angivandet av ursprung för el som producerats med kärnkraft mer transparent för kunderna och minskar risken för dubbelräkning av el som producerats med kärnkraft. För närvarande är dubbelräkning av el som producerats med kärnkraft möjlig eftersom mängden el som angivits vara producerad med kärnkraft på grundval av elförsäljarnas faktiska produktionssätt även ingår i den kvarstående energimixen.

Enligt direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att marknadsvärdet för ursprungsgarantin som beviljats för samma produktion ändamålsenligt tas i beaktan i stödssystemet i fråga. Skyldigheten gäller endast stöd som beviljats efter implementeringen av direktivet. Produktionen som erhållit stöd i enlighet med förslaget begränsas inte från beviljande av ursprungsgarantier. Detta anses vara den tydligaste lösningen för kunder och producenter.

Certifieringsskyldigheten enligt förslaget för el vars ursprung angivits vara förnybart eller producerat med kärnkraft är mer omfattande än kraven i elmarknadsdirektivet och RED II. Skyldigheten omfattar förutom elförsäljarna även elförbrukarna och -producenterna i vissa situationer. Certifieringsskyldigheten har i stor utsträckning samma innehåll som i den nuvarande

bestämmelsen. Vid tillämpningen av den nuvarande bestämmelsen har certifieringsskyldigheten ansetts vara svår i de situationer där elförbrukaren även producerar el för huvudsakligen eget bruk. En dylik situation kan uppstå till exempel då det på köpcentrets tak produceras el med solpaneler och köpcentret vill använda informationen om användning av egenproducerad förnybar el i sin marknadsföring. För att minska den administrativa bördan gäller certifieringsskyldigheten enligt förslaget inte elförbrukare som även producerar el för eget bruk i kraftverk som till storleken har en effekt under en megavoltampere. För att undvika dubbelräkning gäller undantaget från certifieringsskyldigheten endast de situationer där det inte ansökts om ursprungsgarantier för produktionen.

5.1.2 Gas

Enligt förslaget införs certifieringsskyldighet för försäljning och användning av gas med förnybart ursprung trots att RED II inte förpliktar till detta. Genom certifieringsskyldigheten undviks dubbelräkning av gas och ursprungsgarantisystemet blir mer transparent för kunden. För att minska den administrativa bördan föreslås ett undantag i certifieringsskyldigheten genom vilket certifieringen med ursprungsgarantier inte är obligatorisk i de situationer där det inte finns oklarheter om gasens ursprung och då ursprungsgarantier inte ansökts för produktionen. Gasens ursprung kan inte anses vara oklar om gasen inte matas in i naturgasnätet utan överförs från produktion till förbrukning genom gasledningar utanför naturgasnätet.

Ursprungsgarantier beviljas även för produktion av förnybar gas som erhållit stöd. Detta anses vara den tydligaste lösningen för kunder och producenter. Lönsamheten för produktionen av biogas når ofta ännu inte upp till marknadsvillkoren varmed andelen produktion som erhållit stöd av den totala produktionen är betydande.

RED II förpliktar medlemsstaterna att bevilja ursprungsgarantier för all gas som producerats med förnybara energikällor. Uppfyllandet av hållbarhetskriterierna kan således inte vara ett krav på beviljandet av ursprungsgaranti för gas. Det kan dock vara bra att ange att hållbarhetskriterierna uppfylls i ursprungsgarantin.

Biogas produceras och används i olika kvalitet inom olika områden. I naturgasnätet kan endast nätduglig metan matas in medan gasen som används utanför naturgasnätet inom vissa användningsområden (till exempel för värmeproduktion med biogas) vara av olika kvalitet och ha lägre metanhalt än gasen som matas in i naturgasnätet. Den förnybara gasen kan även vara trycksatt (compressed bio gas, CBG) eller flytande (liquefied bio gas, LBG). Ursprungsgarantier för gas kan även beviljas för väte. Ursprungsgarantier som beviljats för olika gaskvaliteter kan användas i kors. Ursprungsgarantin beviljas på grundval av energiinnehållet varmed rågasens lägre metanhalt än nätgasen tas i beaktan vid antalet beviljade ursprungsgarantier. Separata ursprungsgarantier som beviljas för olika gaskvaliteter skulle ha minskat systemets flexibilitet avsevärt.

5.1.3 Värme och kyla

I RED II förpliktar medlemsstaterna att bevilja ursprungsgarantier endast för värme och kyla som producerats med förnybara energikällor. Nationellt har det dock uppdragats en efterfrågan på ursprungsgarantier även för spillvärme och -kyla. Flera värmeförsäljare har för närvarande värmeprodukter med definierat ursprung och en del av dessa grundar sig antingen helt eller delvis på spillvärme. Kunderna är förutom värme och kyla som producerats med förnybar energi även intresserade av andra värme- och kylprodukter med lågt utsläpp.

Enligt förslaget beviljas ursprungsgarantier även för värme- och kylproduktion som erhållit stöd. Detta anses vara den tydligaste lösningen för kunder och producenter.

Enligt förslaget införs certifieringsskyldighet för försäljning och användning av värme och kyla vars ursprung anges vara förnybar eller spillvärme eller -kyla trots att RED II inte förpliktar medlemsstaten till detta. Om certifieringsskyldighet inte införs för försäljning av värme och kyla med definierat ursprung skulle det troligtvis finnas flera olika metoder för att ange ursprung. För närvarande är systemen för angivande av ursprung bolagsspecifika. Genom certifieringsskyldigheten blir ursprungsgarantisystemet mer transparent för kunden. För att minska den administrativa bördan föreslås ett undantag i certifieringsskyldigheten genom vilket certifieringen med ursprungsgarantier inte är obligatorisk i de situationer där det inte finns oklarheter om värmens eller kylans ursprung och då ursprungsgarantier inte ansöks för produktionen. Ursprunget på värme och kyla kan inte anses vara oklart om det exempelvis är fråga om fastighetsspecifik uppvärmning eller fjärrvärmenät där all värme produceras med förnybara energikällor.

RED II förpliktar medlemsstaterna att bevilja ursprungsgarantier för all värme och kyla som producerats med förnybara energikällor. Ursprungsgarantier för värme och kyla kan beviljas för såväl fastighetsspecifik värme och kyla, industrivärme och -kyla som för fjärrvärme och -kyla. Ursprungsgarantier kan användas i kors för samma energiform mellan olika produktionsmetoder. Temperaturen på den producerade värmen varierar stort områdesvis, till exempel kan temperaturskillnaden vara stor mellan industriånga och värme som produceras till fjärrvärmenätet. Ursprungsgarantier beviljas dock enligt energiinnehåll varmed temperaturskillnader tas i beaktan i antalet beviljade ursprungsgarantier. Separata ursprungsgarantier som beviljas för olika värmeformat skulle minska systemets flexibilitet avsevärt.

5.2 Övriga medlemsstaters planerade eller genomförda metoder

Verkställandet av RED II med avseende på bestämmelsen om ursprungsgaranti pågår för närvarande i alla medlemsstater och enligt aktuell information har den ännu inte implementerats i den nationella lagstiftningen i en enda medlemsstat. Några medlemsstater har dock sedan tidigare ett ursprungsgarantisystem eller ett frivilligt certifikatsystem i bruk för biogas.

5.2.1 Sverige

Sverige har för närvarande ett ursprungsgarantisystem för el i bruk som föreskrivs i lag (2010/601) om ursprungsgarantier för el, som ändrades år 2017 (lag om ändring i lagen (2010:601) om ursprungsgarantier för el, 2017/327). Ursprungsgarantier beviljas för el från alla energikällor. Nuförtiden kan el som producerats av exempelvis fossila energikällor beviljas en egen ursprungsgaranti och kärnkraften sin egen.

Genom verkställandet av RED II ska myndigheten, som redan nu fungerar som registeransvarig för ursprungsgarantierna för el, och som ansvarar för verkställandet av ursprungsgarantilagstiftningen, Energimyndigheten, fungera som registeransvarig. Energimyndigheten övervakar även beviljandet, överföringen och annulleringen av ursprungsgarantier. Ursprungsgarantierna ska annulleras senast 12 månader efter att energienheten producerats.

Ursprungsgarantisystemet är avsett att finansieras med avgifter som uppbärs av användarna av ursprungsgarantisystemet.

För el som producerats med förnybara energikällor beviljas i Sverige ekonomiskt stöd via gröna certifikat. Enligt RED II har ursprungsgarantin marknadsvärde beaktats om ekonomiskt stöd beviljas genom system för handel med gröna certifikat.

5.2.2 Danmark

I Danmark föreskrivs om ursprungsgarantier för el med myndighetens (Energistyrelsen) två bestämmelser (Bekendtgørelse om oprindelsesgaranti for VE-elektricitet (BEK nr 1323 af 30/11/2010)) och Bekendtgørelse om deklaration af elektricitet til forbrugerne (BEK nr 1322 af 30/11/2010)).

I Danmark fungerar stamnätsbolaget Energinet som registeransvarig nuförtiden. Energinet beviljar, överför och annullerar ursprungsgarantier för el som producerats med förnybar energi. Energinet sköter dessutom om det frivilliga certifikatsystemet för biogas ur vilket biometan förädlas som matas in i gasnätet. Energistyrelsen övervakar att ursprungsgarantibestämmelsen iakttas.

I Danmark beviljas ursprungsgarantier endast för energi som producerats med förnybar energi och det finns inte planer på att bevilja ursprungsgarantier för energi som producerats med andra energikällor i fortsättningen heller. Med avseende på värme och kyla planeras det att bevilja ursprungsgarantier endast för fjärrvärme och -kyla, inte för byggnadsspecifik eller industriell värme och kyla.

Administrationn av systemet ska finansieras så att användaren av ursprungsgarantisystemet betalar kostnaderna för ansökan, beviljandet, överföringen och annulleringen av ursprungsgarantierna.

5.2.3 Estland

Estland har för närvarande ett ursprungsgarantisystem för el och biogas. Det föreskrivs om elens och biogasens ursprungsgarantisystem i två lagar (Electricity Market Act, RT I 2003 25, 153, och Natural Gas Act, RT I 2003, 21, 128). Genom verkställandet av RED II har ursprungsgarantier vid sidan av el och biogas planerats beviljas för förnybar värme och kyla, väte som produceras med förnybara energikällor samt för kolneutral produktion som avser till exempel väte som har producerats med fossila energikällor och där koldioxiden som uppkommit via produktionen tas tillvara genom CCS- eller CCU-teknologi. Som registeransvarig föreslås Elering AS som är innehavare av överföringsnät för el- och gasnätet.

Administrationn av ursprungsgarantisystemet för biogas finansieras för närvarande med inkomster från auktionen av utsläppsrätter. Ursprungsgarantisystemet för el finansieras å andra sidan av avgifter för förnybar energi som uppbärs av elens slutförbrukare. Efter verkställandet av RED II planeras ursprungsgarantisystemet finansieras i sin helhet med avgifter för förnybar energi som uppbärs av slutförbrukarna.

Efter verkställandet av RED II kommer ursprungsgarantier även att beviljas för produktion som erhållit stöd men ursprungsgarantierna beviljas inte åt producenten utan dessa säljs genom offentlig auktion. Med avseende på biogas betalas eventuellt stöd först efter att ursprungsgarantierna beviljats och ursprungsgarantierna är en förutsättning för att stöd beviljas.

Ursprungsgarantiernas giltighet föreslås vara 18 månader men överföring av ursprungsgarantier på annat sätt än i samband med fysisk överföring av energi föreslås endast vara möjlig 12 månader från produktionen.

6 Remissvar

Propositionsutkastet var på remiss från den 6 juli till den 24 augusti 2020 i webbtjänsten lausuntopalvelu.fi. Följande instanser ombads ge utlåtande:

[Det inkom xx utlåtanden. Begäran om utlåtande och erhållna utlåtanden finns på webbsidan lausuntopalvelu.fi och i statsrådets tjänst för projektinformation på adressen valtioneuvosto.fi/hankkeet under projektnumret TEM040:00/2019. Ett remissammandrag har även utarbetats över utlåtanden som inkommit via utlåtandetjänsten, sammandraget har sparats i statsrådets projektfönster.

7 Specialmotivering

7.1 Lag om ursprungsgarantier för energi

7.1.1 1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens tillämpningsområde. Den föreslagna lagen föreskriver om ursprungsgarantier för el, gas samt värme och kyla och om certifiering av ursprung genom ursprungsgarantier. Lagen föreskriver därtill om angivande av elens ursprung.

2 §. Definitioner. Paragrafen föreskriver om lagens viktigaste definitioner.

I 1 punkten föreskrivs om definitionen av ursprungsgarantin. Definitionen grundar sig på definitionen av ursprungsgaranti enligt artikel 2.12 andra stycket i RED II men motsvarar omfattningen på det föreslagna nationella ursprungsgarantisystemet. Förutom det förnyade angivandet av ursprung kan ursprungsgarantier även visa ursprunget på el som producerats med kärnkraft samt spillvärme och -kyla. I enlighet med energieffektivitetsdirektivet kan ursprungsgarantierna dessutom visa att elen producerats med högeffektiv kraftvärme.

I 2–4 punkten föreskrivs om förnybara energikällor, omgivningsenergi och geotermisk energi enligt artikel 2.1–2.3 i andra stycket i RED II.

Med förnybar gas avses i punkt 5 biogas samt annan gas och väte som produceras med förnybara energikällor. Gas som producerats med förnybara energikällor kan till exempel avse syntetisk metan som tillverkats av väte som producerats med förnybara energikällor.

I 6 och 7 punkten föreskrivs om definitionerna för biogas och biomassa enligt artikel 2.28 och 2.24 i andra stycket i RED II.

I 8 punkten definieras el som producerats med förnybara energikällor. Definitionen motsvarar bestämmelsen i den nuvarande lagen om ursprungsgaranti för el. I 9 punkten föreskrivs om definitionen av värme och kyla som produceras med förnybara energikällor.

I 10 punkten föreskrivs om definitionen av spillvärme och spillkyla enligt artikel 2.9 andra stycket i RED II. Med spillvärme och -kyla avses oundviklig värme eller kyla som genereras som biprodukt i industrianläggningar eller anläggningar för kraftproduktion, eller inom tjänstesektorn, och som skulle förflyktigas oanvända i luft eller vatten om det inte fanns tillgång till ett fjärrvärme- eller kylsystem, detta om en kraftvärmeprocess har använts eller kommer att användas eller om kraftvärmeproduktion inte är möjlig. Enligt definitionen i RED II är kännetecknet för spillvärme och -kyla dess användning i fjärrvärme- eller fjärrkylsystem. Enligt finsk

praxis jämförs avfallsförbränning med energin som den genererar för återvinning och värmen som avfallsförbränningen genererar ses inte som spillvärme.

För att specificera definitionen av spillvärme föreskrivs i 11 punkten om definitionen av fjärrvärme och fjärrkyla. Enligt artikel 2.19 andra stycket i RED II avses med dessa distribution av värmeenergi i form av ånga, hetvatten eller kylda vätskor från centrala eller decentraliserade produktionskällor, via ett nät, till flera byggnader eller anläggningar i syfte att värma eller kyla ner utrymmen eller processer.

I 12–14 punkterna föreskrivs om definitionerna för kraftvärme, högeffektiv kraftvärme och om definitionerna för el som producerats med kraftvärme som motsvarar definitionerna i den nuvarande lagen om ursprungsgarantier för el. Definitionerna grundar sig på energieffektivitetsdirektivet.

I 15 punkten föreskrivs om kraftverkets apparater för egen förbrukning.

I 16 punkten föreskrivs om residualmix för el enligt definitionen i artikel 2.13 i andra stycket i RED II.

I 17 punkten avses med elförbrukare slutförbrukaren av el samt en fysisk eller juridisk person som levererar el endast till andra bolag inom samma koncern eller inom en fastighet eller därmed jämförbar fastighetsgrupp via ett internt nät. Definitionen motsvarar definitionen i den nuvarande lagen om ursprungsgarantier för el. Med koncern avses en koncern i enlighet med 6 § i bokföringslagen.

Definitionen av elens slutförbrukare i 18 punkten motsvarar definitionen i 3 § 18 punkten i elmarknadslagen.

I 19 punkten föreskrivs om definitionen av gasförbrukare. På motsvarande sätt som för elförbrukaren hänvisar gasförbrukare till både slutförbrukare och till en fysisk eller juridisk person som levererar gas endast till bolag inom samma koncern eller inom en fastighet eller därmed jämförbar fastighetsgrupp via ett internt nät.

I 20 punkten föreskrivs om definitionen av slutanvändare av värme och kyla som motsvarar definitionen i energieffektivitetsdirektivet. Med slutanvändare avses en fysisk eller juridisk person som köper värme eller kyla eller båda för egen slutanvändning. Slut användaren har ett avtal för energianskaffningen med värme- eller kylförsäljaren. Slut användaren kan exempelvis vara ett bostadsaktiebolag som levererar energi vidare åt invånarna, dvs. slutförbrukarna. Slut användaren och slutförbrukaren kan även vara samma instans.

Enligt 21 punkten avses med elförsäljare en leverantör av el som levererar el till elförbrukaren. I 22 och 23 punkten föreskrivs på motsvarande sätt om definitionen av gasförsäljare och försäljare av värme och kyla. Enligt 24 punkten är energiförsäljare en allmän benämning för leverantörer av el, gas, inklusive väte, värme och kyla.

I 25 punkten föreskrivs om definitionen av naturgasnätet enligt 3 § 1 punkten i naturgasmarknadslagen (587/2017).

3 §. Ursprungsgarantier för energi. I paragrafen föreskrivs om de energi- och produktionsformerna som kan beviljas ursprungsgarantier. Ursprungsgarantier kan beviljas för tre energiformer: el, gas, inklusive väte, samt värme och kyla. Ifall energin endast delvis är producerad med förnybara energikällor beviljas ursprungsgarantin för den andelen.

Enligt förslaget kan ursprungsgaranti för el beviljas för el som producerats med förnybara energikällor och kärnkraft samt för el som producerats med högeffektiv kraftvärme. Artikel 19.2 1 förutsätter att medlemsstaterna säkerställer beviljandet av ursprungsgarantier för energi som producerats med förnybara källor. I Finland tas därtill ursprungsgarantier i bruk för el som producerats med kärnkraft. Enligt artikel 14.10 i energieffektivitetsdirektivet beviljas ursprungsgarantier även för el som producerats med högeffektiv kraftvärme. Om elen produceras med högeffektiv kraftvärme genom att använda förnybara energikällor beviljas endast ursprungsgaranti för förnybar energi för elen som producerats, i ursprungsgarantin anges förutom det förnybara ursprunget även högeffektiv kraftvärme i enlighet med artikel 19.8 i RED II. Bestämmelsen om informationsinnehållet i ursprungsgarantin inkluderas i 4 §.

Ursprungsgaranti för gas kan beviljas för förnybar gas. Enligt definitionen i 2 § 5 punkten i lagen omfattar förnybar gas även väte som producerats med förnybara energikällor. Elen som används i produktionen av förnybart väte ska säkerställas som förnybar genom användning av ursprungsgarantier om användningen av förnybar energi inte framgår ur produktionsanläggningens verifieringsintyg. I praktiken om elen som producerats med förnybara energikällor kommer från samma anläggningsområde behöver inte aktören separat ansöka om och annullera ursprungsgarantier.

Ursprungsgarantier för värme och kyla kan beviljas för värme och kyla som producerats med förnybara energikällor. Ursprungsgaranti för värme och kyla kan dessutom beviljas för spillvärme och spillkyla.

Ursprungsgarantier kan inte beviljas för energi som används i energiproduktionsprocessen.

4 §. Information i ursprungsgarantierna. Paragrafen föreskriver om de uppgifter som ursprungsgarantin ska innehålla och som grundar sig på artikel 19.7 i RED II. Paragrafen föreskriver dessutom att ursprungsgarantin för förnybar energi som beviljats för el som producerats med högeffektiv kraftvärme med förnybara energikällor ska ange användningen av högeffektiv kraftvärme.

Paragrafen innefattar bestämmelsen om bemyndigande. Närmare bestämmelser om uppgifterna i ursprungsgarantin kan utfärdas genom förordning av statsrådet. Enligt artikel 19.7 i RED II är till exempel en del av uppgifterna ändamålsenliga att föreskriva genom förordning på grund av deras tekniska karaktär.

5 §. Ursprungsgarantins standardstorlek och giltighetstid. Ursprungsgarantins standardstorlek är en megawattimme. För varje producerad energienhet kan endast en ursprungsgaranti för energi beviljas vilket är centralt med avseende på ursprungsgarantisystemets tillförlitlighet.

Ursprungsgarantin är i kraft i 12 månader under vilken tid ursprungsgarantin kan användas. Ursprungsgarantin ska således annulleras efter 12 månader från ifrågavarande energis sista produktionsdag.

6 §. Residualmix för el. I paragrafen föreskrivs om principerna för beräkningen av elens residualmix som i stor utsträckning motsvarar 11 d § i den gällande lagen om ursprungsgarantier för el. Tillsynsmyndigheten, dvs Energimyndigheten, ska beräkna elens residualmix för varje period av ett kalenderår och publicera den årligen före utgången av juni det följande året. För de övriga energiformerna behövs residualmixen inte beräknas enligt förslaget.

Vid beräkning av residualmixen ska det säkerställas att energienheten som producerats med förnybara energikällor samt energienheten som producerats med kärnkraft tas i beaktan endast

en gång. Den här principen ska beaktas då beslut om beräkningsmetoden för residualmixen fattas. Vid val av beräkningsmetod ska vid mån av möjlighet även förenligheten mellan det europeiska beräkningssättet för residualmixen och det nationellt valda beräkningssättet tas i beaktande.

För att residualmixen ska kunna beräknas i tid ska tillsynsmyndigheten meddela sådana för beräkningen av residualmixen behövliga föreskrifter för den registeransvarige för ursprungsgarantisystemet för el och elförsäljarna som gäller de tidsfrister som ska iakttas vid hänförandet av använda ursprungsgarantier till ett visst kalenderår samt vid lämnandet av uppgifter om detta till tillsynsmyndigheten.

Elförsäljare, -producenter och -förbrukare är skyldiga att använda residualmixen vid meddelande om elens ursprung om elens ursprung inte har certifierats med ursprungsgarantier eller om inte undantagen om certifieringsskyldigheten som föreskrivs i 7 § kan tillämpas. Om skyldigheten att ange ursprung enligt 19 och 20 § uppfylls ska även elförsäljaren ange ursprung enligt residualmixen ifall elens ursprung inte har certifierats med ursprungsgarantier.

Aktörerna ska använda den senaste residualmixen för elen senast tre månader efter att den offentliggjorts. I jämförelse med bestämmelsen i den gällande lagen om ursprungsgarantier för el förlängs överföringstiden med en månad. Ändringen bedöms underlätta aktörernas arbete och den inverkar inte avsevärt på aktualiteten på informationen som elförbrukarna får.

Närmare bestämmelser om beräkningen av residualmixen kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

7.1.2 2 kap. Certifiering av energins ursprung

7 §. Skyldighet att certifiera elens ursprung med ursprungsgarantier. Paragrafen motsvarar i stor utsträckning certifieringsskyldigheten i 11 § i den gällande lagen om ursprungsgarantier för el. I fortsättningen skulle skyldigheten att använda ursprungsgarantier för att certifiera ursprung omfatta även kärnkraft, för att undvika dubbelräkning, eftersom ursprungsgarantier kan i fortsättningen beviljas för el som producerats med kärnkraft. I 3 mom. tilläggs dessutom ett undantag för certifiering av ursprung för el som producerats för eget bruk i en produktionsanläggning under 1 megavoltampere.

Enligt 1 mom. ska elförsäljaren som till elförbrukaren säljer el som producerats med förnybara energikällor eller kärnkraft certifiera ursprunget på den sålda elen som producerats med förnybara energikällor och kärnkraft. Skyldigheten att certifiera elens ursprung är endast kopplad till situationer där försäljaren säljer el till elförbrukaren som uttryckligen har producerats med förnybara energikällor eller kärnkraft, inte som så kallad allmän el.

Definitionen av elförbrukare omfattar förutom slutförbrukaren även situationer där försäljarens avtalspartner säljer el vidare till företag inom samma koncern samt situationer där försäljarens avtalspartner levererar el vidare inom fastighetsnätet eller motsvarande internt elnät inom fastighetsgruppen. Bestämmelsen motsvarar till den delen bestämmelsen i den nuvarande lagen om ursprungsgaranti för el.

Mängden el som produceras med förnybara energikällor och kärnkraft eller andelen av såld el ska certifieras genom att använda ursprungsgarantier. Elförsäljaren ska enligt det som föreskrivs i 11 § meddela den registeransvarige om användningen av ursprungsgarantier under deras giltighetstid och registeransvarige annullerar använda ursprungsgarantier. Att certifieringsskyldigheten för ursprunget uppfylls visas genom att senast på tidpunkten som tillsynsmyndigheten

bestämt uppvisa antalet annullerade ursprungsgarantier som motsvarar den sålda elen. För att certifiera elens ursprung ska de annullerade ursprungsgarantierna uttryckligen vara ursprungsgarantier för el, dvs. ursprungsgarantier kan inte användas i kors mellan olika energiformer. Andelen förnybara energikällor eller kärnkraft behövs inte certifieras separat om andelen anges med hjälp av Energimyndighetens residualmix.

Enligt 2 mom. ska en elproducent, som i sin annan affärsverksamhet lämnar sina kunder uppgifter om ursprunget av den el som producenten använder, certifiera ursprunget för el som producerats med förnybara energikällor och kärnkraft i enlighet med 1 mom. Momenten avser i praktiken till exempel företag inom skogsindustrin som själva använder elen de producerat med förnybara energikällor för tillverkning av olika slutprodukter, såsom papper, och som informerar om detta i sin marknadsföring. Genom bestämmelsen säkerställs att ursprunget på el som producerats med förnybara energikällor eller kärnkraft även i dessa situationer är tillförlitligt certifierade och å andra sidan att risken för dubbelräkning minskas.

Enligt 3 mom. ska även elförbrukaren certifiera ursprunget på elen som anges i marknadsföringen. Enligt 3 mom. ska elförbrukaren, som i sin marknadsföring anger att elen som används har producerats med förnybara energikällor eller kärnkraft, säkerställa elens ursprung enligt 1 mom. eller på annat sätt kunna visa att elen som använts certifierats enligt 1 mom. För att visa elens ursprung på annat sätt än med ursprungsgarantier kan till exempel ske genom leveransavtal för elen där det avtalats om leverans av el som producerats med förnybara energikällor eller kärnkraft. Elförbrukaren kan förutsätta att elförsäljaren följer certifieringsskyldigheten.

I jämförelse med bestämmelsen i den gällande lagen om ursprungsgarantier för el tilläggs ett undantag om elförbrukare som idkar småskalig elproduktion. En elförbrukare som producerar el för eget bruk med förnybara energikällor i en elproduktionsanläggning eller i flera produktionsanläggningar som bildar ett kraftverk med en nominell effekt på under en megavoltampere, behöver inte certifiera ursprunget på elen som elförbrukaren använder och producerar själv med motsvarande mängd annullerade ursprungsgarantier då elens ursprung anges i marknadsföringen. För att undvika dubbelräkning förutsätter tillämpningen av undantaget att ursprungsgarantier inte har ansökts för ifrågavarande el. Fastställandet av den egna produktionen och dess användning grundar sig på nättinnehavarens mätningar och balansavräkningsuppgifter. Elförbrukarens elproduktion kan till exempel ske som en del av verksamheten i en sådan energigemenskap där elförbrukaren är medlem eller delägare.

8 §. Skyldighet att certifiera gasens ursprung med ursprungsgarantier. Skyldigheten att certifiera energins ursprung genom att använda ursprungsgarantier utvidgas genom det här lagförslaget till att omfatta även gas, inklusive väte. Enligt förslaget gäller certifieringsskyldigheten, på motsvarande sätt som certifieringsskyldigheten för el, gasförsäljare, -producenter och -förbrukare då gasens ursprung anges vara förnybart.

Enligt 1 mom. ska gasförsäljaren, som säljer förnybar gas till gasförbrukaren, certifiera ursprunget på den sålda gasen genom att använda ursprungsgarantier. Med gasanvändare avses i lagen slutförbrukaren av gas samt en fysisk eller juridisk person som levererar gas endast till andra bolag inom samma koncern eller inom en fastighet eller därmed jämförbar fastighetsgrupp via ett internt nät. På motsvarande sätt som för el certifieras mängden förnybar gas eller andelen av den sålda gasen, senast vid tidpunkten som tillsynsmyndigheten fastställt, med motsvarande mängd annullerade ursprungsgarantier. Skyldigheten att certifiera ursprung gäller endast situationer där den sålda gasens ursprung angetts vara förnybart. För certifiering av gasens ursprung ska en ursprungsgaranti som beviljats för förnybar gas användas och det är inte möjligt att använda en ursprungsgaranti för en annan energiform för att uppfylla certifieringsskyldigheten.

I momentet föreskrivs även om undantag i certifieringsskyldigheten. Vid försäljning av förnybar gas behöver försäljaren inte certifiera det förnybara ursprunget med ursprungsgarantier om gasen levereras för förbrukning via en sådan gasledning som inte är en del av naturgasnätet som avses i tillståndet i 2 kap. i naturgasmarknadslagen (587/2017) och om ursprungsgarantier inte har ansökts för ifrågavarande gas. I 2 kap. i naturgasmarknadslagen föreskrivs om tillstånd för innehavare av distributionsnät och överföringsnät, innehavare av slutna distributionsnät och för direktledningar. Undantaget grundar sig på att i situationer där gasen levereras via en gasledning direkt till förbrukning uppstår inga oklarheter med avseende på gasens ursprung. Dessutom behöver gasens förnybara ursprung inte certifieras med ursprungsgarantier i situationer där gasen används i samma fastighet eller därmed jämförbar fastighetsgrupp som gasen har producerats. I det här sammanhanget hänvisar fastighetsgrupp till intilliggande fastigheter som samma instans besitter. I dessa situationer levereras gasen nödvändigtvis inte direkt till förbrukning via en gasledning utan den kan till exempel överföras till en behållare. Förbrukningen ska ske inom samma fastighet eller fastighetsgrupp. För att undvika dubbelräkning förutsätter tillämpningen av undantagen att ursprungsgarantier inte har ansökts för ifrågavarande gas.

Enligt 2 mom. ska gasproducenten, som i annan affärsverksamhet ger information om den använda gasens ursprung, certifiera den förnybara gasens ursprung enligt 1 mom. Enligt 3 mom. ska även gasförbrukaren, som i sin marknadsföring anger att den använda gasen är förnybar, certifiera den förnybara gasens ursprung antingen genom att annullera ursprungsgarantier eller exempelvis med leveransavtalet. Undantagen som föreskrivs i 1 mom. tillämpas även på gasproducenten och gasförbrukaren.

9 §. Skyldighet att certifiera ursprung för värme och kyla med ursprungsgarantier. Paragrafen föreskriver om certifieringsskyldigheten för försäljare, producent och förbrukare av värme eller kyla. Certifieringsskyldigheten gäller både värme och kyla som producerats med förnybara energikällor och spillvärme och -kyla. Certifieringen av ursprung ska ske genom att annullera ursprungsgarantier. Undantaget är situationer där överföringen av energi som producerad med förnybara energikällor eller som spillvärme eller -kyla tekniskt sker så att det inte råder oklarheter om värmen eller kylans ursprung. Undantaget omfattar till exempel situationer där värmen produceras i samma fastighet eller samma fastighetsgrupp som samma instans besitter och om värmen överförs till förbrukning så att den inte blandar sig med övrig värme. Undantaget omfattar även till exempel sådana situationer där det i fjärrvärmnätet endast överförs värme från sådana produktionsanläggningar som endast använder förnybara energikällor. Tillämpningen av undantaget förutsätter att ursprungsgarantier inte ansökts för ifrågavarande energi.

I 2 och 3 mom. föreskrivs om certifieringsskyldigheterna för producenten och förbrukaren av värme och kyla. Enligt 2 mom. ska producenten av värme och kyla, som i annan affärsverksamhet ger information till sina kunder om ursprunget på värmen eller kylan som används, certifiera ursprunget för energi från förnybara energikällor samt för spillvärme och spillkyla i enlighet med 1 mom. Enligt 3 mom. ska även förbrukaren av värme och kyla, som i sin marknadsföring anger att värmen eller kylan som används har producerats med förnybara energikällor, certifiera ursprunget för energin från förnybara energikällor samt från spillvärme och spillkyla antingen genom att annullera ursprungsgarantier eller på annat sätt kunna visa att värmen eller kylan som använts har certifierats i enlighet med 1 mom. Undantagen som föreskrivs i 1 mom. tillämpas även på producenten och förbrukaren av värme och kyla.

10 §. Beviljande av ursprungsgaranti. Registeransvarige ska bevilja ursprungsgarantier för el som producerats med förnybara energikällor och kärnkraft, förnybar gas, inklusive väte, värme och kyla som producerats med förnybara energikällor samt spillvärme och -kyla då villkoren i 1 mom. uppfylls. Energins produktionssätt ska först verifieras enligt den föreslagna lagen. I 13

§ i lagen föreskrivs om verifieringen. Dessutom ska den sökande lämna de uppgifter som beviljandet av ursprungsgaranti förutsätter till den registeransvarige.

Ursprungsgaranti beviljas på grundval av den mängd energi som produceras per kalendermånad. Om produktionsmängden under en kalendermånad understiger en megawattimme beviljas ursprungsgarantin den kalendermånad under vilken mängden producerad energi uppgår till en megawattimme.

11 §. Annullering av ursprungsgaranti. Enligt artikel 19.2 2 i RED II ska medlemsstaterna säkerställa att energienheten som producerats med förnybara källor endast beaktas en gång. Detta är även centralt i det nationella ursprungsgarantisystemet där ett syfte med bestämmelsen är att förhindra dubbelräkning.

För att hindra dubbelräkning ska ursprungsgarantin annulleras då den har använts för att certifiera ursprunget. En energiförsäljare och energiförbrukare, som själva certifierar ursprunget på energin de använder med ursprungsgaranti, ska utan oskäligt dröjsmål skriftligen eller på annat av registeransvarige godkänt sätt meddela om användningen av ursprungsgarantin såsom avses i 7–9 § till den registeransvarige eller annan instans som denne hänvisar till. Den registeransvarige ska annullera ursprungsgarantin genast då informationen om användningen av garantin erhållits.

12 §. Ogiltigförklarande av ursprungsgaranti. Ursprungsgarantin ska enligt förslaget vara i kraft i 12 månader från den sista produktionsdagen av motsvarande garanti. Om användning av ursprungsgarantin inte meddelats och om den inte annullerats inom 12 månader ska den registeransvarige på eget initiativ ogiltigförklara ursprungsgarantin. I praktiken kan ogiltigförklarandet ske automatiskt i datasystemet då tidsfristen på 12 månader överskridits.

13 §. Verifiering av energiproduktionsanläggningens produktionssätt och de energikällor den använder. Innan ursprungsgarantier kan beviljas ska energiproduktionsanläggningens produktionssätt och de energikällor det använder tillförlitligt verifieras. Verifieringen utförs av ett av tillsynsmyndigheten, dvs. Energimyndigheten, godkänt bedömningsorgan som beviljar verifieringsintyg. Verifieringsintyget är även en bekräftelse på att den energi som energiproduktionsanläggningen producerar uppfyller villkoren för beviljande av ursprungsgaranti.

Verifieringsintyget är i kraft under en bestämd tid. Verifieringsintyget ska förnyas under dess giltighetstid om de tekniska egenskaperna för produktionsanläggningens produktionssätt eller energikällorna det använder ändras på ett sätt som inverkar eller kan inverka på beviljande av ursprungsgarantier.

Närmare bestämmelser om verifiering, uppgifterna som ska ingå i ett verifieringsintyg och dess giltighetstid får utfärdas genom förordning av statsrådet. Förordningen kan även föreskriva om likställande av verifiering som grundar sig på annat system för verifiering som avses i paragrafen. På så sätt kan verifieringar som ingår i andra verifieringssystem användas ifall de uppfyller villkoren för verifieringsförfarandet som avses i den här lagen. Exempelvis kan likställandet av registeransvariges godkända förenklade verifieringsförfarande även föreskrivas genom förordning såsom i gällande bestämmelse.

I 5 kap. föreskrivs om krav som gäller bedömningsorgan och dess uppgifter.

14 §. Utlämnande av uppgifter om en energiproduktionsanläggningens produktionssätt och energikällor. Enligt 1 mom. ska energiproduktionsanläggningens innehavare till den registeransva-

rige lämna uppgifter om vilket produktionssätt och vilka energikällor som produktionsanläggningen använt för att producera den energimängd som ursprungsgarantin gäller. Dessa uppgifter är nödvändiga för beviljande av ursprungsgaranti.

Enligt 2 mom. kan närmare bestämmelser om informationsförfarandet utfärdas genom förordning av statsrådet.

15 §. Förvägrande av ursprungsgaranti för viss tid. Ansökan om ursprungsgaranti är frivilligt för energiproduktionsanläggningens innehavare. Genom att ansöka om ursprungsgaranti för energin som produceras kan energiproduktionsanläggningens innehavare få ekonomiskt tilläggsvärde. För att förebygga eventuella oegentligheter föreslås en bestämmelse i lagen enligt vilken Energimyndigheten som fungerar som tillsynsmyndighet kan neka den registeransvarige att bevilja ursprungsgarantier åt innehavare av produktionsanläggningar som förfarit felaktigt. Enligt paragrafen kan tillsynsmyndigheten förbjuda att ursprungsgaranti beviljas en innehavare av en produktionsanläggning som har ansökt om ursprungsgaranti eller som har beviljats sådan garanti, om innehavaren av produktionsanläggningen för att få ursprungsgaranti har lämnat felaktiga uppgifter till bedömningsorganet eller till den registeransvarige eller underlåtit att lämna uppgifter till bedömningsorganet eller den registeransvarige. Dessutom har detta förfarande lett till att ursprungsgarantin har beviljats utan grund eller för en energimängd som är väsentligt större än den som i verkligheten har producerats. Förbudet förutsätter således oaktsamhet av energiproduktionsanläggningens innehavare. Förbudet kan utfärdas för en viss tid på högst två år och vid fastställandet av dess längd ska graden av oaktsamhet för energiproduktionsanläggningens innehavares förfarande beaktas.

Tillsynsmyndighetens förbud enligt 1 mom. ska följas oberoende av ändringsansökan som avses i 38 § om inte domstolen för sökande av ändring bestämmer annat.

Enligt 2 mom. ska bedömningsorganet och den registeransvarige underrätta tillsynsmyndigheten vid misstanke om att en innehavare av en energiproduktionsanläggning lämnat felaktiga uppgifter för att erhålla ursprungsgaranti eller underlåtit att lämna uppgifter med avseende på beviljande av ursprungsgaranti. Den anmälningsskyldigas uppgift är inte att bedöma om förfarandet leder till eventuellt förbud för ursprungsgaranti för viss tid utan den bedömningen utförs av Energimyndigheten.

7.1.3 3 kap. Erkännande av ursprungsgarantier

16 §. Erkännande av ursprungsgarantier som beviljats i Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. I paragrafen föreskrivs om erkännande av ursprungsgarantier som beviljats i en annan medlemsstat enligt artikel 19.9 i RED II. Dessutom gäller skyldigheten om erkännande av ursprungsgarantier som beviljats i EES-stater enligt bestämmelserna i direktivet. Enligt paragrafen ska ursprungsgarantier som beviljats för förnybar energi, el som producerats med kärnkraft och spillvärme eller spillkyla erkännas för att visa energins ursprung då certifieringsskyldigheten i 7–9 § och elförsäljarens skyldighet att ange ursprung i 19 § uppfylls.

Arbets- och näringsministeriet kan dock besluta att Finland inte erkänner ursprungsgarantier enligt 1 mom. som en viss EU- eller EES-stat beviljat, om det föreligger grundade tvivel på deras riktighet, tillförlitlighet eller trovärdighet. Medlemsstaternas skäl till vägran föreskrivs i direktivet. Ifall ministeriet beslutar om vägran på grund av grundade tvivel ska ministeriet underrätta kommissionen om sådan vägran och skälen till denna. Om kommissionen anser att vägran att erkänna är ogrundad kan kommissionen enligt artikel 19.10 i direktivet genom sitt beslut kräva att ifrågasvarande medlemsstat ska erkänna garantin.

I 2 mom. föreskrivs dessutom om tillsynsmyndighetens och registeransvariges skyldighet att underrätta ministeriet om man anser att ursprungsgarantier som beviljats en viss EU- eller EES-stat ska vägras erkännande. Tillsynsmyndigheten eller den registeransvarige fattar inte själv beslut om vägran att erkänna.

17 §. Erkännande av ursprungsgarantier som beviljats i Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet för el som producerats med högeffektiv kraftvärme. I paragrafen föreskrivs om erkännande av ursprungsgarantier som en annan EU-medlemsstat eller EES-stat har beviljat för el som producerats med högeffektiv kraftvärme. Ursprungsgarantierna ska erkännas som bevis på sådana omständigheter som anges i 3 § 1 mom. och 4 § samt i de bestämmelser som utfärdats med stöd av dem. Paragrafen grundar sig på bestämmelsen om erkännande av ursprungsgarantier i artikel 14.10 i energieffektivitetsdirektivet (2012/27/EU).

Arbets- och näringsministeriet kan besluta i enlighet med direktivet att Finland inte erkänner ursprungsgarantier enligt 1 mom. som en viss EU- eller EES-stat beviljat, om det föreligger grundade tvivel på deras riktighet, tillförlitlighet eller trovärdighet. Arbets- och näringsministeriet ska underrätta kommissionen om en vägran och skälen till denna. Enligt direktivet kan kommissionen genom sitt beslut förpliktiga medlemsstaten att erkänna ursprungsgarantierna.

Bestämmelser om att 1 mom. ska tillämpas även på sådana ursprungsgarantier som beviljas av en stat utanför EU- eller EES-området får utfärdas genom förordning av statsrådet.

18 §. Erkännande av ursprungsgarantier som beviljats för förnybar energi i tredjeländer. Ursprungsgarantier som beviljats i tredjeländer för energi som producerats med förnybara energikällor ska erkännas för användningsändamål enligt 7–9 och 19 §, om Europeiska unionen har ingått ett avtal med det tredjelandet om ömsesidigt erkännande av ursprungsgarantier som beviljats i unionen och kompatibla ursprungsgarantisystem som inrättats i det tredjelandet och energin importeras eller exporteras direkt. Den föreslagna paragrafen grundar sig på artikel 19.11 i RED II.

Arbets- och näringsministeriet kan även i dessa situationer besluta att Finland inte erkänner ursprungsgarantier enligt 1 mom. som en viss tredjestat beviljat, om det föreligger grundade tvivel på deras riktighet, tillförlitlighet eller trovärdighet. Arbets- och näringsministeriet ska även i dessa situationer underrätta kommissionen om en vägran och skälen till denna. Det finns inga särskilda bestämmelser om dessa situationer i RED II. Den föreslagna bestämmelsen är till den här delen enhetlig med det som föreskrivs i 16 och 17 §.

Enligt 3 mom. får ursprungsgarantier inte erkännas om Europeiska unionen inte ingått avtal som avses i 1 mom. om beviljande av ursprungsgaranti med ett tredjeland.

7.1.4 4 kap. Bestämmelser för elförsäljaren

19 §. Skyldighet att lämna uppgifter om elens ursprung. I kapitlet föreskrivs om elförsäljarens skyldighet att ge slutförbrukaren information om energikällorna i enlighet med bilaga I punkt 5 i elmarknadsdirektivet. En elförsäljare ska i fakturorna ange varje energikällas andel på produktnivå för den el som slutförbrukaren köper i enlighet med elförsäljningsavtalet. Enligt 2 mom. ska fakturorna eller deras bilagor tillhandahålla information om varje energikällas andel av hela energiutbudet av elen som elförsäljaren sålt i Finland under föregående år på ett begripligt och enkelt jämförbart sätt. Ifrågavarande uppgifter ska även ges för andelen el som säljs inom Europeiska unionen om elförsäljaren är verksam i flera olika medlemsstater.

Enligt skyldigheten i 1 mom. ska de produktspecifika uppgifterna visas på slutförbrukarens fakturor, dvs. uppgifterna ska inkluderas på slutförbrukarens faktura. Uppgifterna som avses i 2 mom. kan å andra sidan anges på fakturorna eller i bilagorna till dessa. Elmarknadsdirektivet förutsätter att uppgifterna i 2 mom. visas på fakturorna och i faktureringsinformationen, tillsammans med dem eller markerat på dem. Enligt uppgifterna i 2 mom. kan det anses tillräckligt att uppgifterna är tillgängliga till exempel på elförsäljarens internetsidor vilka tydligt hänvisas till på fakturorna.

Energikällornas andelar ska åtminstone anges i tre klasser, dvs. producerade med förnybara energikällor, kärnkraft eller fossila bränslen. I den fördelning enligt energikällor som elförsäljaren angett för slutförbrukarna ska alla anskaffningskällor inbegripas både i fråga om den el som sålts till elförbrukare och den el som sålts till elförsäljare, med undantag av den balanskraft som balanskraftsenheten har levererat.

För el som producerats med förnybara energikällor eller kärnkraft kan elförsäljaren endast ange som certifierad med ursprungsgarantier. El som certifierats på annat sätt än med ursprungsgarantier ska anges med hjälp av den residualmix som Energimyndigheten publicerar.

20 §. Uppgift om mängden koldioxidutsläpp och radioaktivt avfall som uppkommer av elens olika energikällor. I paragrafen föreskrivs om elförsäljarens skyldighet enligt bilaga I punkt 5 i elmarknadsdirektivet att tillhandahålla uppgifter till slutförbrukaren om mängden koldioxidutsläpp och radioaktivt avfall som uppkommit av energikällorna för den el som elförsäljaren sålt under det föregående kalenderåret. I 2 mom. föreskrivs om enheterna som ska användas i angivandet.

I fråga om de specifika utsläppen av koldioxid ska de utsläppsfaktorer per energikälla och produktionsätt vilka har använts vid beräkningen av de specifika utsläppen samt metoden för fördelning av utsläppen vid kombinerad produktion av el och värme nämnas. Uppgiften om mängden använt kärnbränsle grundar sig på uppgifterna som använts i Energimyndighetens senaste beräkning av residualmixen och myndighetens publicerade uppgifter. I fråga om el som inte har certifierats med ursprungsgarantier används för angivande av mängden koldioxidutsläpp och använt kärnbränsle uppgifterna i den residualmix som beräknats av Energimyndigheten.

7.1.5 5 kap. Registeransvariga och bedömningsorgan

21 §. Registeransvariga. I paragrafen föreskrivs om registeransvariga för ursprungsgarantisystemen. Med registeransvarig avses ett utsett behörigt organ som uppfyller kraven i artikel 19.5 i RED II. Registeransvarig för ursprungsgarantier för el är även i fortsättningen stamnätsinnehavaren Fingrid Oyj som ålagts systemansvar. Registeransvarig för ursprungsgarantier för gas är överföringsnätinnehavaren för naturgassystemet Gasgrid Finland Oy som ålagts systemansvar. Energimyndigheten är registeransvarig för ursprungsgarantierna för värme och kyla.

22 §. Registeransvariges uppgifter. Den registeransvariges uppgift i båda systemen är att elektroniskt bevilja, överföra, annullera och ogiltigförklara ursprungsgarantier på ett sätt som är jämlikt och icke-diskriminerande för parterna på energimarknaden. Beviljande, överföring, annullering och ogiltigförklarande av ursprungsgarantier ska ordnas så att ursprungsgarantierna är korrekta, tillförlitliga och skyddade mot bedrägeri.

Den registeransvarige ska dessutom med avseende på sakenlig skötsel av uppgifterna enligt behov följa med branschens utveckling nationellt och internationellt samt delta i det europeiska samarbetet för utvecklingen av ursprungsgarantisystemet. Det europeiska samarbetet gäller främst samarbetet mellan de registeransvariga för att utveckla systemet och för att till exempel

säkerställa registrens kompatibilitet samt samarbete med avseende på uppdateringen av standarden CEN EN 16325. Enligt artikel 19.6 i RED II ska medlemsstaterna och de utsedda behöriga organen säkerställa att de krav de inför är förenliga med ifrågavarande standard och därför är det viktigt att följa utvecklingsarbetet för standarden.

Enligt 2 mom. ska den registeransvarige för ursprungsgarantier för el och gas kunna överlåta skötseln av uppgiften i sin helhet till sitt helägda dotterbolag. Det föreslagna sättet att organisera den registeransvariges uppgifter till den systemansvarige stamnätsinnehavarens eller systemansvarige överföringsnätinnehavarens helägda dotterbolag gör det möjligt att vid behov separera verksamheten från den systemansvariges övriga verksamhet vilket även kan stärka transparensen i avgifterna. Den registeransvarige för ursprungsgarantierna för el och gas kan även delvis eller helt skaffa nödvändiga tjänster från en avtalspartner som fungerar som tjänsteproducent för att sköta uppgifterna. Ansvar för att uppgiften sköts sakenligt stannar i vilket fall som helst hos den registeransvarige.

Registeransvarig för värme och kyla, dvs. Energimyndigheten, kan inte på samma sätt som registeransvariga för el och gas subdelegera den registeransvarigas uppgifter vidare. Registeransvariga för el och gas föreslås subdelegeringsmöjlighet till deras helägda dotterbolag eftersom detta anses nödvändigt för att trygga expertis och resurser. Som registeransvarig för värme och kyla fungerar å andra sidan en myndighet som inte har samma möjligheter att föra vidare den registeransvariges uppgifter. Energimyndigheten kan dock skaffa ett datasystem för uppgiften samt relaterade tekniska underhållstjänster antingen delvis eller helt från en avtalspartner som är verksam som tjänsteproducent. Detta gör det möjligt att sköta uppgiften så kostnadseffektivt som möjligt. Energimyndigheten ansvarar även här för den sakenliga skötseln av uppgiften och i praktiken även för datasystemets funktion.

Förutom speciallagstiftningen ska den registeransvarige i sin verksamhet även följa bestämmelserna i den allmänna lagstiftningen. Till exempel tillämpas lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (*informationshanteringslagen*, 906/2019) på Energimyndigheten och till vissa delar även på de registeransvariga för ursprungsgarantisystemet för gas och el. 4 kap. och 22–27 § i informationshanteringslagen tillämpas på enskilda personer eller samfund till den del de sköter om förvaltningsuppgifter, dessutom tillämpas 4 och 28 § i lagen på enskilda personer eller samfund då de använder offentlig makt såsom avses i 4 § 2 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

De registeransvariga hanterar lagstadgade personuppgifter, såsom e-postadresser där namnuppgifter ingår, då de sköter sina uppgifter. Den allmänna dataskyddsförordningen (EU) 2016/679 och dataskyddslagen (1050/2018) föreskriver om behandling av personuppgifter. I princip grundar sig ursprungsgarantisystemets registeransvariges behandling av personuppgifter vid skötseln av sina uppgifter på artikel 6.1 e i den allmänna dataskyddsförordningen. Enligt artikel 6.1.e i förordningen är behandling av personuppgifter lagstadgad om den är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. Dessutom kan registeransvarigas för el och gas behandling av personuppgifter i vissa situationer grunda sig på artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen enligt vilken behandlingen av personuppgifter är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den registeransvarige. I den föreslagna lagen föreskrivs om den registeransvariges uppgifter som är offentliga förvaltningsuppgifter och för vilka det i vissa situationer är nödvändigt med behandling av personuppgifter.

23 §. Krav som gäller registret. Enligt 22 § ska ursprungsgarantier beviljas, överföras, annulleras och ogiltigförklaras elektroniskt. I praktiken förutsätter detta att även ursprungsgarantire-

gistret ska vara elektroniskt. Enligt paragrafen ska dessutom registrets egenskaper stöda en saklig skötsel av registeransvariges uppgifter, och framför allt att ursprungsgarantierna är korrekta, tillförlitliga och skyddade mot bedrägeri. Den allmänna lagstiftningen, såsom informationshanteringslagen, ställer krav på registrets verksamhet och som den registeransvarige ska ta i beaktan.

Närmare bestämmelser om krav på registret samt beviljande, överföring, annullering och ogiltigförklarande av ursprungsgarantier som sker i registret utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelse om bemyndigande är nödvändig eftersom kraven kan vara av teknisk natur och de kan påverkas av standarden CEN - EN 16325 som för närvarande uppdateras.

24 §. Prissättning och villkor för registeransvariges tjänster. Enligt 1 mom. ska prissättningen av tjänsterna i anslutning till beviljande och överföring av ursprungsgarantier vara skälig. Med tjänsteavgifterna kan sådana skäliga kostnader täckas som den registeransvarige orsakas av fullgörandet av de skyldigheter som följer av denna lag samt en skälig vinst för tillhandahållandet av tjänsten. Med skälig prissättning avses att prissättningen ska grunda sig på orsakade kostnader och att verksamhetens vinst ska vara skälig. Vinsten för verksamheten som kan anses godtagbar ska återspegla den affärsverksamhetsrisk som är karakteristisk för liknande affärsverksamhet. Verksamheten ska även sträva efter kostnadseffektivitet, dvs. det ska inte vara en avsevärd skillnad mellanprissättningen av tjänsterna och de lägsta möjliga kostnaderna.

I 39 § i lagen föreskrivs separat om avgifterna för registeransvarige för ursprungsgarantier för värme och kyla eftersom dessa avgifter grundar sig på lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

Enligt 2 mom. ska mindre producenters möjligheter att dra nytta av systemet med ursprungsgaranti beaktas i den registeransvariges servicevillkor. Bestämmelsen gäller alla tre registeransvariga. I praktiken kan den registeransvarige möjliggöra mindre producenters deltagande i ursprungsgarantisystemet och underlätta deras kommande kostnadsbelastning genom att till exempel godkänna aktörer till systemet som aggregerar producenterna i registret som en aktör. Aggregeringen minskar kostnaderna för både producenterna och de registeransvariga och då är det inte längre nödvändigt att separat beakta mindre energiproducenter vid prissättningen av tjänsterna.

Någon separat avgift får inte tas ut för annullering och ogiltigförklarande av ursprungsgarantier för någon energiform i ursprungsgarantisystemet. En sådan avgift kan utgöra hinder för annullering, vilket är viktigt för att förhindra dubbelräkning, och å andra sidan leda till orimliga situationer då ursprungsgarantin och dess värde inte längre kan användas på grund av att ursprungsgarantin har ogiltigförklarats. Den registeransvarige ska publicera tjänstens försäljningsvillkor och -priser med avseende på öppenheten.

Närmare bestämmelser om prissättningen av tjänster för registeransvariga för ursprungsgarantier för el och gas kan utfärdas genom förordning av statsrådet. Dessutom kan närmare bestämmelser om alla registeransvarigas villkor utfärdas genom förordningen.

25 §. Bedömningsorgan och krav som gäller dessa. I paragrafen föreskrivs om bedömningsorganen och kraven på deras godkännande. Med bedömningsorgan avses i den här lagen en av tillsynsmyndigheten godkänd sammanslutning inom EES-området som uppfyller kraven för bedömningsorgan. En fysisk person kan inte fungera som bedömningsorgan. Bedömningsorganet har en central roll i beviljandet av ursprungsgarantier varför det är nödvändigt att säkerställa att verifieringarna som bedömningsorganen utfärdar är av tillräcklig och jämn kvalitet. Genom att

införa krav för godkännande av bedömningsorganet strävar man efter att säkerställa att dessa målsättningar uppfylls.

Bedömningsorganet förutsätts först och främst vara funktionellt och ekonomiskt oberoende av sådana instanser som har direkt eller indirekt intresse i beviljandet av ursprungsgarantier. För det andra ska organets personal ha god teknisk och yrkesmässig utbildning samt en tillräckligt omfattande erfarenhet av uppgifter som ger förtrogenhet med verksamheten. För det tredje förutsätts att organet har ett enligt bedömningar tillförlitligt och övervakat förfarande med vars hjälp överensstämelsen med kraven på elens ursprung säkerställs, samt behöriga anvisningar för verksamheten och uppföljningen av den.

Tillsynsmyndigheten, dvs. Energimyndigheten, ska godkänna sammanslutningen som uppfyller kraven som bedömningsorgan. I beslutet om godkännande ska bedömningsorganets kompetensområde definieras samt nödvändiga bestämmelser om bedömningsorganets verksamhet för att trygga allmänna och privata intressen. Genom bestämmelserna säkerställs att bedömningsorganets uppgifter blir behörigt omskötta. I beslutet är det till exempel möjligt att fastställa hurdana förfaranden som bedömningsorganet får tillämpa. Godkännandet kan av särskilda skäl ges för en viss tid.

Närmare bestämmelser om kraven för bedömningsorganet och tillsynsmyndighetens beslut om godkännande kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

26 §. Ändring och återkallande av godkännande. Sammanslutningen ska uppfylla kraven för bedömningsorgan under hela den tiden som sammanslutningen idkar verifieringsverksamhet. Bedömningsorganet förutsätts enligt förslaget underrätta tillsynsmyndigheten om sådana förändringar i verksamheten som har verkningar för hur kraven som införts för bedömningsorganet uppfylls.

I 2 mom. kan tillsynsmyndigheten ändra bestämmelsen i sitt beslut om godkännande om det är nödvändigt för att säkerställa att bedömningsorganets uppgifter utförs på ett behörigt sätt. Ärendet som hänför sig till ändringen av bestämmelsen kan även inledas på ansökan av bedömningsorganet. Ändringen kan till exempel gälla kompetensområdet.

Om bedömningsorganet väsentligen handlar i strid med bestämmelserna i lagen eller bestämmelserna som utfärdats med stöd av den eller med bestämmelserna i beslutet om godkännande kan tillsynsmyndigheten utfärda en anmärkning eller varning åt bedömningsorganet. Varning eller anmärkning kan även ges i situationer där bedömningsorganet inte uppfyller kraven för godkännande.

Tillsynsmyndigheten kan i vissa situationer även återkalla beslutet om bedömningsorganets godkännande. Beslutet om godkännande kan återkallas om det i ansökan eller dess bilaga angivits felaktiga eller bristfälliga uppgifter som väsentligt har inverkat på prövningen av beslutet. Dessutom kan beslutet återkallas i situationer där bedömningsorganet inte längre uppfyller förutsättningarna för godkännande av bedömningsorgan eller om bedömningsorganet på ett väsentligt sätt har försummat eller brutit den lagstadgade skyldigheten eller begränsningen eller bestämmelsen i beslutet, och om anmärkningarna och varningarna till bedömningsorganet inte har lett till att bristerna har avhjälpats.

Tillsynsmyndigheten ska även återkalla beslutet om godkännande av bedömningsorganet om bedömningsorganet gör en ansökan i ärendet.

27 §. Bedömningsorganets uppgifter. Bedömningsorganets uppgift är att i enlighet med 13 § i lagen utföra verifiering av energiproduktionsanläggningens produktionssätt och energikällorna den använder. Bedömningsorganet ska utfärda ett verifieringsintyg över verifieringen.

28 §. Straffrättsligt ansvar. Paragrafen föreskriver om tillämpningen av bestämmelserna för straffrättsligt tjänsteansvar på registeransvarige för ursprungsgarantierna för el och gas samt på bedömningsorganet då det utför dess offentliga förvaltningsuppgifter som avses i lagen. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande ansett att det i situationer där offentliga förvaltningsuppgifter anförtros till någon annan än en myndighet måste det författningsmässigt ses till att det på den som sköter uppgiften tillämpas samma bestämmelser som på den som sköter samma uppgift med tjänsteansvar när de utför sin uppgift. Om straffrättsligt tjänsteansvar föreskrivs i 40 kap. i strafflagen och enligt 12 § 1 mom. tillämpas bestämmelserna för tjänsteman som avses i ifrågasvarande kapitel även på personer som använder offentlig makt.

Dessutom innefattar paragrafen en informativ hänvisning till (412/1974). Bestämmelsen om försummelse vid myndighetsutövning i 3 kap. 2 § i skadeståndslagen tillämpas förutom på offentliga samfund även på andra samfund, som på grund av lag, förordning eller bemyndigande i lag handhar en offentlig uppgift och i denna uppgift använder offentlig makt. Enligt paragrafen är ett offentligt samfund skyldigt att ersätta skada som förorsakats genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning. Ansvar föreligger dock endast om de krav blivit åsidosatta som med hänsyn till verksamhetens art och ändamål skäligen kan ställas på fullgörandet av åtgärden eller uppgiften. Skadeståndsansvaret hos en arbetstagare som sköter om offentliga förvaltningsuppgifter definieras enligt bestämmelserna i 4 kap. i skadeståndslagen.

Vid skötsel av offentliga förvaltningsuppgifter ska dessutom de allmänna förvaltningslagarna följas, dvs. förvaltningslagen (434/2003), språklagen (423/2003), samiska språklagen (1086/2003), lagen om offentlighet (621/1999), dataskyddslagen (1050/2018) och lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003).

7.1.6 6 kap. Tillsyn

29 §. Tillsynsmyndighet. Paragrafen föreskriver om tillsynsmyndigheten och dess uppgifter. Energimyndigheten fungerar som övervakande myndighet över tillsynen av lagen samt de bestämmelser som utfärdats med stöd av den och sköter om andra lagstadgade uppgifter. Tillsynsmyndighetens uppgift är att i allmänna drag följa upp hur lagen och bestämmelserna som utfärdats med stöd av den genomförs samt att ingripa i situationer där aktörerna inte genomför sina lagstadgade skyldigheter eller handlar i strid med dem. Energimyndighetens tillsynsbehörighet riktar sig förutom till energimarknadsparterna som använder ursprungsgarantier i sin verksamhet även till registeransvariga för ursprungsgarantier för el och gas och till bedömningsorgan. I 33 § i lagen föreskrivs om tillsynsmyndighetens tillgängliga reaktionsmetoder då lagbestämmelserna eller bestämmelserna som utfärdats med stöd av lagen eller föreskrifter inte följs.

Energimyndighetens tillsynsbehörighet gäller inte Energimyndigheten själv i uppgifterna som registeransvarig för ursprungsgarantierna för värme och kyla. Övervakningen av registeransvarige för ursprungsgarantier för värme och kyla genomförs genom vanligt förfarande vid ändringssökande såsom föreskrivs i 37 § i den föreslagna lagen. Dessutom övervakas även Energimyndighetens verksamhet, såsom övrig offentlig förvaltning, av de allmänna laglighetsövervakarna (riksdagens justitieombudsman och justitiekanslern i statsrådet).

Tillsynsmyndigheten har även förhandsbehörighet i förhållande till de registeransvariga för ursprungsgarantier för el och gas. Enligt 2 mom. är tillsynsmyndighetens uppgift att fastställa

villkoren för tjänster som hänför sig till registeransvariga för el och gas och metoder för prissättning av servicen i enlighet med 30 §.

3 mom. innefattar en informativ bestämmelse om att tillsynsuppgiften som föreskrivs Energimyndigheten i den här lagen inte begränsar konsumentombudsmannens befogenhet i övervakningen av marknadsföringen. Konsumentombudsmannen övervakar bestämmelserna för marknadsföringen enligt 2 kap. i konsumentskyddslagen (38/1978). Syftet med bestämmelsen är även att säkerställa att konsumentombudsmannen kan åberopa bestämmelserna i 7–9 och 19 § i den föreslagna lagen vid sidan av konsumentskyddslagen till den del de gäller marknadsföring av energi till konsumenterna. Konsumentombudsmannen har således behörighet, oberoende av Energimyndighetens tillsynsuppgift, att ingripa i marknadsföringen av energi till konsumenterna trots att verksamheten även kan bryta mot bestämmelserna i 7–9 och 19 § i den föreslagna lagen.

30 §. Villkor och metoder som fastställs av tillsynsmyndigheten. Paragrafen föreskriver om Energimyndighetens, som fungerar som tillsynsmyndighet, behörighet att på förhand fastställa sådana villkor som ställts av och metoder som angetts av registeransvariga för ursprungsgarantier för el och gas.

Förhandsbehörigheten omfattar fastställande av metoden för bedömning av vad som är skäligen vinst i samband med beviljande och överföring av ursprungsgarantier. Dessutom fastställer tillsynsmyndigheten metoderna för bestämmandet av avgifterna för beviljande och överföring av ursprungsgarantierna samt villkoren för ursprungsgarantiservicen i samband med dessa. De registeransvariga för ursprungsgarantier för el och gas får inte ta servicevillkor eller metoder i bruk innan tillsynsmyndigheten har gett sitt fastställelsebeslut för dessa.

Då tillsynsmyndigheten fattar ett fastställelsebeslut ska den inte vara bunden vid de villkor som framlagts för detta, utan tillsynsmyndigheten ska ha rätt att göra en avvikelse från framställningen. Enligt 2 mom. ska beslutet om fastställelse baseras på de grunder för tjänstevillkoren och prissättningen av tjänsterna som anges i 22–24 § samt i bestämmelser som utfärdats med stöd av 23 och 24 §.

31 §. Tillsynsmyndighetens rätt att få uppgifter. En effektiv tillsyn förutsätter lagstadgad rätt att få sådan information som behövs för tillsynen.

Enligt 1 mom. har tillsynsmyndigheten rätt att i enlighet med denna lag och bestämmelserna som utfärdats i stöd med den få de uppgifter av energiförsäljaren som behövs för tillsynen över att denna lag iakttas. Sådana uppgifter kan vara uppgifter om mängderna och andelen såld energi som certifierats som förnybar energi som producerats med kärnkraft eller som spillvärme eller -kyla, om annullerade ursprungsgarantier samt uppgifter som använts vid beräkningen av energimixen. Tillsynsmyndigheten har dessutom rätt att få information av elförsäljaren om fakturorna och deras bilagor som hänför sig till uppfyllandet av dennes skyldigheter, såsom uppgifterna som energiförsäljaren presenterar på sina webbsidor. I 2 mom. föreskrivs om tillsynsmyndighetens rätt till information i förhållande till innehavaren av energiproduktionsanläggningen som har ansökt om ursprungsgaranti för energi eller till vilken sådan har beviljats. Rätten till information gäller uppgifter om produktionsanläggningens produktionsätt och energikällorna som produktionsanläggningen använder samt den producerade mängden energi.

Enligt 3 mom. har tillsynsmyndigheten trots sekretessbestämmelserna rätt att av registeransvariga för ursprungsgarantier för el och gas samt av bedömningsorgan få de uppgifter som behövs för tillsynen av att den föreslagna lagen och bestämmelserna som utfärdats med stöd av den iaktas. Rätten till information enligt momentet som riktar sig till registeransvariga gäller uppgifter som till exempel hänför sig till beviljande och annullering av ursprungsgarantier. Med avseende på bedömningsorganet kan dessa uppgifter vara dokument relaterade till utförandet av verifieringsuppgifterna.

32 §. Tillsynsmyndighetens inspektionsrätt. Paragrafen föreskriver om tillsynsmyndighetens inspektionsrätt.

I 1 mom. säkerställs tillsynsmyndighetens inspektionsrätt till utrymmen och områden som det med avseende på tillsynen som avses i lagen är nödvändigt att få tillträde till. Denna rätt omfattar alla de utrymmen och områden vars omständigheter är av betydelse för bedömningen av om ursprungsgarantilagstiftningen iaktas. Sådana utrymmen och områden är till exempel utrymmen och områden där energiproduktionsanläggningen är belägen, eller utrymmen som förvaltas av energiförsäljare, registeransvariga för el och gas eller bedömningsorgan, där den producerade eller sålda energimängden, datamaterial för annullerade ursprungsgarantier och verifiering förvaras samt platsen för nättinnehavarens mätinstrument. Tillsynsmyndigheten har även rätt att utföra inspektioner i ifrågavarande utrymmen och områden och vidta andra åtgärder som tillsynen förutsätter.

Enligt 1 mom. ska det som föreskrivs i 39 § i förvaltningslagen iaktas vid inspektion. Förfarandet vid granskningar relaterade till behandling av förvaltningsärenden enligt bestämmelserna i 39 § i förvaltningslagen kan tillsammans med rättsprinciperna i 6 § i förvaltningslagen anses uppfylla de lagstiftade kraven för genomförande av inspektioner. Eftersom tillämpningen av 39 § i förvaltningslagen på tillsynstypiska inspektioner inte är helt tydlig med avseende på beredningen av förvaltningslagen (RP 72/2002 rd) är det nödvändigt att tillägga en hänvisningsbestämmelse med stöd av vilken bestämmelserna i 39 § i förvaltningslagen i tillämpliga delar iaktas vid inspektionerna.

Enligt 1 mom. kan även en annan myndighetsrepresentant närvara vid inspektionen. Det kan till exempel vara fråga om konsumentombudsmannen.

Hemfriden tryggas med stöd av 10 § i grundlagen. Genom lag kan dock föreskrivas om åtgärder som ingriper i hemfriden och som är nödvändiga för att de grundläggande fri- och rättigheterna skall kunna tryggas eller för att brott skall kunna utredas. Myndighetsinspektioner är möjliga inom ramarna för hemfrid om det finns skäl att misstänka att ett brott har begåtts vars påföljd kan vara ett fängelsestraff. Därför är tillsynsmyndighetens behörighet med avseende på inspektioner begränsad enligt 2 mom. då det är fråga om utrymmen som avser boende av permanent natur. I sådana utrymmen är inspektioner endast möjliga om det finns skäl att misstänka att brott (ingivande av osant intyg till myndighet) som avses i 16 kap. 8 §, brott (marknadsföringsbrott) som avses i 30 kap. 1 § eller brott (förfälskning) som avses i 33 kap. 1 § i strafflagen (39/1889) har begåtts och om inspektionen är nödvändig för att utreda de omständigheter som inspektionen gäller.

Enligt 3 mom. ska den som inspektionen avser ska samarbeta gott med tillsynsmyndigheten och tillhandahålla allt nödvändigt material med avseende på inspektionen samt nödvändiga uppgifter och utredningar för utförandet av inspektionen.

Enligt 4 mom. har tillsynsmyndigheten vid utförande av inspektion rätt att beslagta energiförsäljares, energiproduktionsanläggningsinnehavares, registeransvarigas för ursprungsgarantier

för el och gas samt bedömningsorganens dokument samt övrigt material som ska granskas. Förutsättningen är dock att beslagtagningen av materialet är nödvändig med avseende på målsättningen att genomföra inspektionen. Materialet ska utan dröjsmål återlämnas då inspektionen inte längre kräver att materialet beslagtas. Alternativt kan tillsynsmyndigheten även ta kopia på materialet om kopiering av materialet kan anses möjlig eller ändamålsenlig.

33 §. Åtgärder vid överträdelser och försummelser. I paragrafen föreskrivs om tillsynsmyndighetens tillgängliga reaktionsmetoder då lagbestämmelserna eller bestämmelserna som utfärdats med stöd av lagen eller föreskrifter inte följs.

Enligt 1 mom. 1 punkten kan tillsynsmyndigheten förbjuda energiförsäljare, energiproduktionsanläggningsinnehavare, registeransvariga för ursprungsgarantier för el och gas eller bedömningsorgan som bryter mot bestämmelserna eller mot föreskrifter som utfärdats med stöd av denna lag att fortsätta eller upprepa överträdelserna samt enligt 2 mom. att förelägga denne att fullgöra sin skyldighet eller på annat sätt rätta/korrigera sina överträdelser eller försummelser. Förbuden och föreskrifterna som avses i 1 mom. kan till exempel hänföra sig till skyldigheten att säkerställa energins ursprung med ursprungsgaranti (7-9 §) eller skyldigheten att ange elens ursprung (19 §).

Innan ett förbud eller föreläggande utföras ska tillsynsmyndigheten höra parten. På hörandet tillämpas förvaltningslagen. På delgivning av beslut om förbud och föreläggande tillämpas liksom förvaltningslagen. När ett beslut innehåller ett avgörande som är förpliktande för en part ska beslutet delges som bevislig delgivning enligt 60 § i förvaltningslagen.

Tillsynsmyndighetens förbud eller föreläggande enligt 1 mom. ska följas oberoende av ändringsansökan som avses i 38 § om inte domstolen för sökande av ändring bestämmer annat.

Enligt 2 mom. kan tillsynsmyndigheten förena ett förbud eller föreläggande som den med stöd av 1 mom. meddelar med vite eller hot om tvångsutförande eller hot om avbrytande såsom föreskrivs i viteslagen (1113/1990). I regel meddelas en huvudförpliktelse och vite med stöd av 1 mom. genom ett och samma beslut.

7.1.7 7 kap. Särskilda bestämmelser

34 §. Styrning och uppföljning. Enligt paragrafen svarar arbets- och näringsministeriet för den allmänna styrningen, uppföljningen och utvecklingen av verksamheten som hör till lagens tillämpningsområde.

35 §. Bevarande av uppgifter. Paragrafen föreskriver om skyldigheten att bevara uppgifter med avseende på energiförsäljare, innehavare av energiproduktionsanläggning, registeransvariga för ursprungsgarantier för el och gas och bedömningsorgan.

Enligt 1 mom. ska energiförsäljaren se till att uppgifternas tillförlitlighet som avses i 31 § 1 mom. kan säkerställas i sex år från utgången av det kalenderår som uppgifterna gäller. Energiförsäljarens skyldighet att bevara uppgifter gäller dessutom uppgifter om marknadsföring av energins ursprung.

Energiproduktionsanläggningens innehavare ska se till att uppgifternas tillförlitlighet som avses i 31 § 2 mom. kan säkerställas i sex år från utgången av det kalenderår som uppgifterna gäller.

De registeransvariga ska se till att tillförlitligheten för uppgifter relaterade till beviljande, överföring, annullering och ogiltigförklarande av ursprungsgarantier kan säkerställas i sex år från utgången av det kalenderår som uppgifterna gäller.

Bedömningsorganen ska se till att tillförlitligheten på uppgifter som enligt 27 § anses väsentliga för utförandet av uppdraget kan säkerställas i sex år från utgången av det kalenderår som uppgifterna gäller.

Med avvikelse från vad som sägs ovan tillämpas dock bestämmelserna om bevarande av uppgifter i den allmänna dataskyddslagstiftningen på bevarandet av personuppgifter.

36 §. Sökande av ändring i tillsynsmyndighetens beslut. Paragrafen föreskriver om sökande av ändring i tillsynsmyndighetens, dvs. Energimyndighetens, beslut.

Enligt 1 mom. kan ändring inte sökas genom besvär i tillsynsmyndighetens beslut som fattas med stöd av den här lagen utan först begärs omprövning hos tillsynsmyndigheten. Vid omprövningsförfarande följs förvaltningslagen (434/2003). Omprövningsbestämmelsernas lämplighet bedöms enligt ärende i de olika förvaltningsområdenas lagstiftning. Lämpligheten för omprövningsförfarandets tillämpningsområde för tillsynsmyndighetens beslut som fattats med stöd av den här lagen motiveras av strävan att förena ett snabbt och effektivt myndighetsförfarande med ett effektivt rättsskydd.

Enligt 2 mom. får ett beslut som fattas med anledning av begäran om omprövning överklagas genom besvär enligt lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

37 §. Sökande av ändring i registeransvariges och bedömningsorganets beslut. Paragrafen föreskriver om sökande av ändring i beslut som fattats av de registeransvariga, dvs. Fingrid Oy, Gasgrid Finland Oy och Energimyndigheten i egenskap av registeransvarig för värme och kyla samt i bedömningsorganens beslut.

Enligt gällande lag om ursprungsgarantier för el får ändring i beslut som fattats av den registeransvarige och bedömningsorganet inte sökas genom besvär, utan först ska omprövning begäras. Vid omprövningsförfarande följs förvaltningslagen (434/2003).

I 2 mom. finns en informativ hänvisning enligt vilken ändring för ett beslut som den registeransvarige och bedömningsorganet fattat med anledning av begäran om omprövning kan sökas genom besvär enligt lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

38 §. Verkställighet av beslut. Enligt paragrafen ska Energimyndighetens, i egenskap av tillsynsmyndighet, beslut som fattats med stöd av 15 § och beslut om förbud eller föreläggande som utfärdats med stöd av 33 § av följas trots sökande av ändring. Energimyndighetens utfärdade förbud och förelägganden enligt 15 och 33 § avser situationer där energiförsäljare, innehavare av energiproduktionsanläggningar, registeransvariga för ursprungsgarantier för el och gas eller bedömningsorgan inte följer lagbestämmelserna eller bestämmelserna och föreskrifterna som utfärdats med stöd av lagen och i praktiken således på ett väsentligt sätt äventyrar målsättningarna bakom ursprungsgarantisystemet; riktighet, tillförlitlighet och trovärdighet. Därför ska besluten följas trots sökande av ändring. Domstolen för sökande av ändring kan dock förbjuda verkställandet av Energimyndighetens ifrågasvarande beslut eller bestämma att verkställigheten ska avbrytas eller föreskriva något annat som gäller verkställigheten.

39 §. Avgifter. I 1 mom. finns en informativ hänvisning till lagen om grunderna för avgifter till staten enligt vilken de allmänna grunderna för när Energimyndighetens prestationer ska vara

avgiftsbelagda och för storleken av de avgifter som uppbärs för prestationerna samt övriga grunder för avgifterna.

Trots vad som föreskrivs i 6 § i 1 mom. i lagen om grunderna för avgifter till staten kan avgifter relaterade till ursprungsgarantiregistret för värme och kyla fastställas till ett lägre belopp än prestationens självkostnadsvärde. Avgifterna för ursprungsgarantiregistret för värme och kyla är möjliga att fastställa till ett lägre belopp än prestationens självkostnadsvärde eftersom det i enlighet med vad som föreskrivs i 6 § 3 mom. i lagen om grunderna för avgifter till staten är motiverat med avseende på miljöskyddet.

Enligt 2 mom. är avgifterna och kostnaderna enligt denna lag direkt utsökbara och om indrivningen av dessa föreskrivs i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).

7.1.8 8 kap. Ikraftträdande

40 §. *Ikraftträdande.* I 1 mom. ingår en sedvanlig ikraftträdandebestämmelse. Den föreslagna lagen träder i kraft den 1 juni 2021.

I 2 mom. föreskrivs om överföringsbestämmelser för certifieringsskyldigheterna som föreskrivs i 7-9 § med avseende på el som producerats med kärnkraft, förnybar gas, inklusive väte, värme och kyla som producerats med förnybara energikällor samt spillvärme och -kyla. Enligt 2 mom. tillämpas skyldigheten att certifiera ursprunget på el som producerats med kärnkraft som föreskrivs i 7 § samt 8 § och 9 § i den föreslagna lagen från den 1 januari 2022.

Enligt 3 mom. tillämpas 19 § 5 mom. i den föreslagna lagen om angivande av el som producerats med kärnkraft från den 1 januari 2022. Annan el än el från förnybara energikällor och vars ursprung är känt kan antingen anges enligt det faktiska produktionssättet eller med hjälp av residualmixen fram till den 31.12.2021. Andelen el som producerats med kärnkraft kan således anges till slutet av år 2021 enligt det faktiska produktionssättet.

41 §. *Biogascertifikat.* Paragrafen föreskriver om konverteringen av biogascertifikat som registrerats i biogascertifikatregistret som ursprungsgarantier då den föreslagna lagen träder i kraft. Den registeransvarige för ursprungsgarantier för gas kan på begäran av biogascertifikatets innehavare ändra det giltiga biogascertifikatet till ursprungsgaranti för gas i ursprungsgarantiregistret för gas enligt 8 § då den föreslagna lagen träder i kraft. I praktiken ändras biogascertifikatens giltighetstid genom konverteringen enligt 5 § i den föreslagna lagen.

7.2 Lag om upphävande av lagen om certifiering och angivande av elens ursprung

1 §. Enligt paragrafen upphävs, genom den här lagen, lagen om certifiering och angivande av elens ursprung (1129/2003) och bestämmelserna som utfärdats med stöd av den.

2 §. Upphävandelagen träder i kraft den 1 juni 2021.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

Med stöd av bestämmelserna om bemyndigande i den föreslagna lagen är avsikten att utfärda en förordning av statsrådet med närmare bestämmelser om systemet för ursprungsgaranti för el, gas samt värme och kyla. Genom det föreslagna bemyndigandet att utfärda förordning strävar man efter att beakta eventuella behov för den nationella bestämmelsen på lägre nivå som uppdateringen av standarden CEN EN – 16325 leder till. Bestämmelserna om bemyndigande är dessutom nödvändiga med beaktande av bestämmelsens tekniska karaktär.

Närmare bestämmelser om uppgifterna i ursprungsgarantierna enligt artikel 19.7 i RED II ska utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmare bestämmelser om beräkningen av elens residualmix, verifieringen, uppgifterna i och giltighetstiden för verifieringsintygen, angivandeförfarandet för energiproduktionsanläggningens produktions sätt och energikällor kan även utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmare bestämmelser om registret samt krav för beviljande, överföring, annullering och ogiltigförklarande av ursprungsgarantier i registret utfärdas genom förordning av statsrådet. Bemyndigande att utfärda förordning gäller även prissättningen av tjänsterna för den registeransvariga för ursprungsgarantier för el och gas och den registeransvarigas villkor samt krav och beslut om godkännande som införs för bedömningsorganet. Förordningen kan dessutom föreskriva om erkännande av ursprungsgarantier för el som producerats med högeffektiv kraftvärme som beviljats utanför EU- och EES-området.

9 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 juni 2021. Enligt artikel 36.1 i RED II ska det nationella verkställandet av ändringarna i RED II ske senast den 30 juni 2021.

Genom överföringsbestämmelserna i den föreslagna lagen specificeras ikraftträdandet av den nya förpliktande bestämmelsen, särskilt för certifieringsskyldigheten för el som producerats med kärnkraft, förnybar gas, värme och kyla samt spillvärme och -kyla som föreskrivs i 7-9 §, i förhållande till energiförsäljarna, -producenterna och -förbrukarna som omfattas av den nya bestämmelsen. Genom överföringsbestämmelsen (41 §) är det dessutom nödvändigt att föreskriva om konverteringen av biogascertifikaten till ursprungsgarantier för gas då den föreslagna lagen träder i kraft.

Genom överföringsbestämmelserna tryggas aktörerna som omfattas av tillämpningsområdet för den föreslagna lagen en tillräcklig överföringstid för att verkställa åtgärderna som lagen kräver. Genom de föreslagna överföringsbestämmelserna beaktas att energiförsäljarna kan ha långvariga leveransavtal för energi och att tillräckligt med tid måste avvaras för att utföra eventuella nödvändiga ändringar i dessa. Dessutom är det till exempel tydligast med avseende på angivandet av ursprunget på el och beräkningen av residualmixen att den nya certifieringsskyldigheten för el som producerats med kärnkraft träder i kraft i årsskiftet.

10 Verkställighet och uppföljning

10.1 Verkställighet

För en effektiv verkställighet av den föreslagna lagen är det väsentligt att föremålen för bestämmelsen hinner förbereda sig tillräckligt för ändringarna i bestämmelsen och ta ändringarna i bestämmelsen i beaktande i marknadsföringen och produktutbudet. Anvisningar till tillsynsmyndigheten och de registeransvariga samt information och en funktionell e-tjänst är viktigt för att säkerställa en framgångsrik verkställighet.

Verkställandet av lagen förutsätter rekrytering av personal i Energimyndigheten samt eventuella ändringar i arbetsuppgifternas interna arrangemang för Fingrid Oyj och Gasgrid Finland Oy som är registeransvariga.

Verkställandet av lagen och tillsynen över att lagen följs förutsätter samarbete och informationsutbyte mellan de registeransvariga och energiförsäljarna, -producenterna och -förbrukarna. Med avseende på ursprungsgarantimarknadens internationella utveckling är det även väsentligt att de registeransvariga deltar i det internationella samarbetet inom organisationerna som främjar ursprungsgarantisystemet samt för uppdateringen av standarden för ursprungsgarantierna.

10.2 Uppföljning

Verkställighetens konsekvenser uppföljs i arbets- och näringsministeriet.

11 Förhållande till andra propositioner

Det finns inga andra propositioner under beredning i riksdagen som kan vara beroende av den här propositionen eller tvärtom.

12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

12.1 Överföring av offentliga förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter.

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt kan endast ges till myndigheter I detaljmotiveringen för ifrågavarande bestämmelse i grundlagen i regeringens proposition (RP 1/1998 rd) används begreppet offentliga förvaltningsuppgifter i detta sammanhang i en relativt vidsträckt bemärkelse, så att det omfattar uppgifter som hänför sig till t.ex. verkställigheten av lagar samt beslutsfattande om enskilda personers och sammanslutningars rättigheter, skyldigheter och förmåner. Den registeransvarigas uppgifter omfattas enligt förslaget av att fatta beslut om andras intressen, den registeransvarigas uppgifter ska således ses som offentliga förvaltningsuppgifter såsom avses i 124 § i grundlagen, såsom redan ansetts i den nuvarande regeringspropositionen om ursprungsgarantilagen (RP 37/2013 rd).

Registeransvarig för ursprungsgarantier för el är numera stamnätsinnehavaren Fingrid Oyj som ålagts systemansvar. Förslaget medför inga förändringar här. För värme och kyla föreslås däremot att Energimyndigheten är registeransvarig och för gas, inklusive väte, ges uppdraget till den systemansvarige innehavaren av överföringsnät Gasgrid Finland Oy. Eftersom den registeransvariguppdraget för gas ges till någon annan än en myndighet ska ärendet granskas enligt 124 § i grundlagen.

Tidigare propositioner om ursprungsgarantilagen har inte bedömts i grundlagsutskottet. I regeringens tidigare proposition (RP 37/2013 rd) ansågs anförtroendet av uppdraget som registeransvarig för el till Fingrid Oy vara i enlighet med 124 § i grundlagen. Uppdraget i ifrågavarande proposition bedöms inte innehålla betydande utövning av offentlig makt som endast kan ges till myndighet. Enligt detaljmotiveringen relaterad till 124 § i grundlagen i regeringens proposition (RP 1/1998 RD) avses med betydande utövning av offentlig makt till exempel på självständig prövning baserad rätt att använda maktmedel eller att på annat konkret sätt ingripa i en enskild persons grundläggande fri- och rättigheter. Grundlagsutskottet har inte ansett att till exempel genomförandet av offentlig upphandling, som skulle överlåtas till Hansel Oy (GrUU 15/2019 rd), innebär betydande användning av offentlig makt. Utskottet har inte heller ansett att vissa uppgifter som ingår i verksamheten i den offentlig förvaltningens säkerhetsnät innehåller betydande användning av offentlig makt, utan ansåg att nät- och infrastruktur tjänsteproducentens uppgifter är sakenligt tekniska och stöder myndigheternas verksamhet (GrUU 8/2014 rd). Utskottet har även ansett att rättshjälps- och intressebevakningstjänster kan köpas i enlighet med 124 § i grundlagen om det behövs med hänsyn till den regionala tillgången på tjänster eller av någon annan anledning (GrUU 16/2016 rd). Med beaktande av det som konstateras ovan finns det inte skäl att bedöma den registeransvariges uppgifter på annat sätt än i tidigare proposition (RP 37/2013 rd) och uppdraget kan således inte anses innehålla betydande utövning av offentlig makt.

Den registeransvariges uppdrag ska i enlighet med 124 § i grundlagen granskas som offentligt förvaltningsuppdrag som genom förslaget ges till annan än till en myndighet. 124 § i grundlagen förutsätter bedömning av propositionen med avseende på genomförandet av ändamålsenlighetskrav och dessutom ska det säkerställas att överlåtandet av det föreslagna offentliga förvaltningsuppdraget till annan än en myndighet inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning.

Ändamålsenlighetskravet bedöms från fall till fall enligt regeringens proposition med förslag till grundlag. Vid bedömningen av ändamålsenligheten ska man fästa särskilt avseende vid dels förvaltningens effektivitet och övriga interna behov, dels den enskilda personens och sammanslutningars behov. I sina bedömningar av huruvida kravet på ändamålsenlighet uppfylls har utskottet vägt in bland annat den specialkompetens eller de resurser som behövs för uppgifterna (t.ex. GrUU 26/2017, GrUU 29/2013 rd). Grundlagsutskottet har ansett att överföringen av behörigheten att bevilja ursprungsintyg för sälprodukter utanför myndighetsapparaten kan såsom i 124 § i grundlagen anses vara nödvändiga för ändamålsenlig skötsel av uppdraget (GrUU 12/2014 rd). Grundlagsutskottet har även ansett att kontrollörens uppgifter kan ges till en enskild, eftersom uppgifterna till sin natur är sådana att de förutsätter djup insikt i elproduktionsfrågor (GrUU 37/2010 rd).

Gasgrid Finland Oy som föreslås till uppdraget som registeransvarig för gas och väte är nu verksam som nationell innehavare av överföringsnät. Gasgrid Finland Oy har nödvändig kompetens och resurser för uppdraget. Gasgrid Finland Oy har bland annat en särskild ställning för behandlingen av balansavräkning och mätuppgifter som till viss del motiverar ändamålsenligheten för överföringen av uppgiften. I den regeringens gällande proposition om ursprungsgarantilagen (RP 95/2003 rd) motiverades överlåtandet av registeransvariges uppgifter till stamnätsinnehavaren med att stamnätsinnehavaren redan från förut är den som klarerar elhandeln på nationell nivå. Enligt naturgasmarknadslagen (587/2017) ansvarar den systemansvariga innehavaren av överföringsnät för balansavräkningen av naturgassystemet.

Det ska dessutom säkerställas, såsom förutsatts i 124 § i grundlagen, att överföringen av den offentliga förvaltningsuppgiften inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. På Gasgrid Finland Oy:s verksamhet i den registeransvariges uppgifter tillämpas de allmänna förvaltningslagarna. Grundlagens 124 § kräver inte att det i lag alltid hänvisas till allmänna förvaltningslagar, eftersom de allmänna förvaltningslagarna tillämpas med stöd av de i dem ingående bestämmelserna om tillämpningsområde, definition på myndighet eller enskildas skyldighet att ge språklig service också på enskilda när de utför ett offentligt förvaltningsuppdrag (t.ex. GrUU 26/2017 rd, GrUU 42/2005 rd). Med avseende på tryggheten av de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten och kraven på god förvaltning är även övervakningen av skötseln av offentlig förvaltningsuppgift som överlåtits till en privat av betydelse (t.ex. GrUU 26/2017 rd, GrUU 62/2014 rd). Enligt förslaget är Energimyndigheten tillsynsmyndighet för de registeransvariga för el och gas och väte. Enligt utskottet är även bland annat tjänsteansvar och lagstiftningens allmänna exakthet av betydelse (t.ex. GrUU 15/2018 rd, GrUU 30/2014 rd). Enligt lagförslaget tillämpas bestämmelser om straffrättsligt tjänsteansvar på Gasgrid Finland Oy och Fingrid Oyj vid utförande av uppgifter som avses i den här lagen. Det föreslagna överlåtandet av uppdraget som registeransvarig för gas, inklusive väte, till Gasgrid Finland Oy anses på så vis inte äventyra genomförandet av de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten och kraven på god förvaltning.

I princip ska man i grundlagsutskottets utlåtandep Praxis förhålla sig avvisande till att en offentlig förvaltningsuppgift som överförs till en enskild delegeras vidare (subdelegering). Det har dock inte funnits grunder för något absolut förbud i situationer där uppgiften har varit av teknisk art och underleverantören har berörts av samma kvalitetskrav och motsvarande tillsyn som den

primära serviceproducenten (GrUU 26/2017 rd, GrUU 6/2013 rd). Enligt förslaget kan den registeransvarige dock anförtro skötseln av uppgiften åt ett helägt dotterbolag. Förslaget anses inte vara problematiskt med avseende på förbudet av subdelegering. Grundlagsutskottet har påpekat att det i princip inte är möjligt att tillämpa samma nivå av administrativ styrning och lika effektiv tillsyn vid verksamhet i aktiebolagsform som vid myndighetsverksamhet och myndighetstillsynen av dotterbolag är ännu mer indirekt. Enligt utskottet är dock ordnandet av tillsynen i viss mån enklare än för ett kommersiellt företag då det är fråga om ett helt statsägt icke-vinstdrivande aktiebolag eller ett dotterbolag som detta bolag äger helt (GrUU 8/2014).

12.2 Rätt att få uppgifter

Enligt lagförslaget har tillsynsmyndigheten rätt att få uppgifter från energiförsäljaren som är behövliga för övervakningen av att bestämmelserna i ursprungsgarantilagen iakttas. De behövliga uppgifterna har specificerats i det föreslagna momentet och de gäller bland annat mängden såld energi och annullerade ursprungsgarantier. Tillsynsmyndigheten skulle även med avseende på tillsynen ha rätt att få uppgifter från innehavaren av energiproduktionsanläggningen, som har ansökt om ursprungsgaranti för energi eller som har beviljats sådan, om produktionsanläggningens produktions sätt och de energikällor den använder samt om energimängden den producerar. Dessutom har tillsynsmyndigheten trots sekretessbestämmelserna rätt att få uppgifter från registeransvariga för ursprungsgarantier för el och gas, inklusive väte, och från bedömningsorganen som är nödvändiga för övervakningen av att bestämmelserna i denna lag iakttas.

I artikel 19.5 i RED II förutsätts att övervakning av beviljande, överföring och annullering av ursprungsgarantier ordnas. Genom rätten till information säkerställs ett effektivt verkställande av ifrågavarande moment. En effektiv och ändamålsenlig övervakning anses förutsätta tillräcklig information om föremålet som övervakas. Grundlagsutskottet har understrukit att det i den mån som Europeiska unionens lagstiftning kräver eller möjliggör reglering på det nationella planet ska hänsyn tas till de krav som de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna ställer när det nationella handlingsutrymmet utnyttjas (t.ex. GrUU 12/2019 rd, GrUU 9/2019 rd).

Energimyndighetens rätt att få uppgifter är delvis redan tryggad enligt offentlighetslagen (621/1999). De allmänna förvaltningslagarna (såsom offentlighetslagen) tillämpas, med stöd av de i dem ingående bestämmelserna om tillämpningsområde, definition på myndighet eller enskildas skyldighet att ge språklig service också på enskilda när de utför ett offentligt förvaltningsuppdrag (t.ex. GrUU 26/2017 rd, GrUU 42/2005 rd). Den registeransvarige och bedömningsorganet sköter det offentliga förvaltningsuppdraget. På registeransvariga och bedömningsorgan tillämpas således offentlighetslagen även då de är enskilda aktörer. Med avseende på sekretessbelagda uppgifter föreslås i förslaget att tillsynsmyndigheten har rätt att få nödvändiga uppgifter av registeransvariga och bedömningsorganen trots sekretessbestämmelserna (i offentlighetslagen). Tillsynen kan förutsätta tillgång till sekretessbelagda uppgifter, såsom dokument som innefattar uppgifter om privat företagshemlighet (24 § 1 mom. 20 punkten i offentlighetslagen).

Grundlagsutskottet har bedömt bestämmelser om myndigheternas rätt att få och skyldighet att lämna ut information med avseende på skyddet för privatliv och personuppgifter i 10 § 1 mom. i grundlagen. Genom 10 § 1 mom. i grundlagen tryggas var och ens privatliv och konstateras att närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. Enligt utskottets vedertagna praxis omfattas delvis skyddet för personuppgifter av skyddet för privatlivet, som garanteras i samma moment i 10 § i grundlagen. Lagstiftaren ska alltså trygga den här rätten på ett sätt som kan anses godtagbart med avseende på de samlade grundläggande fri- och rättigheterna (GrUU 14/2018 rd).

Grundlagsutskottet har noterat bland annat vad och vem rätten att få information gäller och hur rätten är kopplad till nödvändighetskriteriet. Myndigheternas rätt att få och lämna ut information kan gälla "behövliga uppgifter" för ett visst syfte, om lagen ger en uttömmande förteckning över vad uppgifterna ska innehålla. Om innehållet däremot inte anges i form av en förteckning ska det i lagstiftningen ingå ett krav på att "uppgifterna är nödvändiga" för ett visst syfte (t.ex. GrUU 17/2016 rd). Enligt lagförslaget har tillsynsmyndigheten trots sekretessbestämmelserna rätt att få uppgifter från registeransvariga för ursprungsgarantier för el och gas, inklusive väte, och från bedömningsorganen som är nödvändiga för övervakningen av att bestämmelserna i lagen iakttas. Eftersom kravet på nödvändighet ingår i det föreslagna momentet är en förteckning över innehållet inte nödvändig med avseende på grundlagsutskottets praxis. Nödvändiga uppgifter från de registeransvariga och bedömningsorganen anses nödvändiga eftersom de hänför sig till de registeransvarigas och bedömningsorganens tillsyn som ska ordnas enligt artikel 19.5 i RED II.

När det gäller energiförsäljare och energiproduktionsanläggningar som erhållit eller ansökt om ursprungsgaranti, har tillsynsmyndigheten i enlighet med lagförslaget rätt att få de uppgifter som anses behövliga för att övervaka att ifrågavarande lags bestämmelser iakttas. I de föreslagna momenten specificeras uppgifterna som anses behövliga. Eftersom informationen i ifrågavarande moment listas uttömmande kan förslaget anses vara i enlighet med grundlagsutskottets utlåtandepraxis.

Utskottet anser att dataskyddsförordningens detaljerade bestämmelser, som tolkas och tillämpas i enlighet med de rättigheter som garanteras i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, över lag utgör en tillräcklig rättslig grund även med avseende på skyddet för privatlivet och personuppgifter enligt 10 § i grundlagen. Korrekt tolkade och tillämpade svarar bestämmelserna i förordningen enligt utskottets uppfattning också den nivå på skyddet för personuppgifter som bestäms utifrån Europakonventionen. Således är det inte längre av konstitutionella skäl nödvändigt att speciallagstiftningen inom dataskyddsförordningens tillämpningsområde heltäckande och detaljerat föreskriver om behandling av personuppgifter (GrUU 14/2018 rd).

Utskottet ser det dock som klart att behovet av speciallagstiftning i enlighet med det riskbaserade synsätt som också krävs i dataskyddsförordningen måste bedömas utifrån de hot och risker som behandlingen av personuppgifter orsakar. Ju större risk fysiska personers rättigheter och friheter utsätts för på grund av behandlingen, desto mer motiverat är det med mer detaljerade bestämmelser. Denna omständighet är av särskild betydelse när det gäller behandling av känsliga uppgifter (GrUU 14/2018 rd). Den föreslagna bestämmelsen utelämnar inte personuppgifter utanför rätten att få uppgifter, men i princip anses de dock inte nödvändiga för tillsynen. Känsliga personuppgifter har dock uteslutits från rätten att få uppgifter, så det anses inte finnas några grunder för närmare specialbestämmelser om skydd för personuppgifter.

Den föreslagna bestämmelsen om rätt att få uppgifter uppfyller de i grundlagsutskottets ovan återgivna utlåtandepraxis etablerade kraven på att rätten till information ska vara noggrant avgränsad och nödvändig. Därmed utgör bestämmelsen inget hinder för att lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

12.3 Ändringssökande

Enligt 21 § i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol

eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. Enligt 2 mom. tryggas offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring samt andra garantier för en rättvis rättegång och god förvaltning genom lag.

I den nuvarande ursprungsgarantilagen för el får omprövning begäras såsom föreskrivs i förvaltningslagen på beslut om registeransvariges ursprungsgaranti för el och på beslut om bedömningsorganets verifieringsintyg. Lagförslaget medför inga ändringar med avseende på sökande av ändring i den registeransvariges beslut. Genom lagförslaget utvidgas dock tillämpningsområdet för omprövningsförfarandet till att omfatta även tillsynsmyndighetens beslut som fattats med stöd av den föreslagna lagen. Omprövningsbestämmelsernas lämplighet bedöms enligt ärende i de olika förvaltningsområdenas lagstiftning.

Utvidgningen av omprövningsförfarandets tillämpningsområde för beslut som fattats av tillsynsmyndigheten kan motiveras av strävan att förena ett snabbt och effektivt myndighetsförfarande med ett effektivt rättsskydd. Utvidgningen av tillämpningsområdet understöds av att anhopningen av ärenden för sökande av ändring har upplevts problematiskt med avseende på kraven i 21 § i grundlagen och artikel 6 i Europakonventionen. Genom omprövningsförfarandet minskar anhopningen av förvaltningsrättsliga ärenden som är möjliga att istället för vid förvaltningsdomstol lösa genom begäran om omprövning som ska behandlas skyndsamt (förvaltningslagen 49 e §). Lagförslaget om ursprungsgarantier föreslår inte besvärstillsbud utan ett beslut som fattats med anledning av en begäran om omprövning får överklagas genom besvär. Omprövningsförfarandet är på sätt och vis det första steget i ändringssökandet såsom grundlagsutskottet beskrivit (GrUU 32/2012 rd). Omprövningsförfarandet är inte fråga om rättskipning i domstol, varför det inte kan uppfylla kravet i 21 § 1 mom. i grundlagen enligt vilket var och en har rätt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid en domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. (GrUU 32/2012 rd) Rättsskyddet i 21 § i grundlagen tryggas dock genom besvärsrätten hos förvaltningsdomstolen.

För det andra ska granskningen av grundlagsenligheten med avseende på bestämmelsen om ändringssökande i lagförslaget om ursprungsgarantier beaktas så att tillämpningsområdet för systemet med besvärstillstånd har i och med 107 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019; nedan *förvaltningsprocesslagen*), som trädde i kraft den 1 januari 2020, utvidgats till att omfatta samtliga beslut av förvaltningsdomstolen i förvaltningsärenden. Bestämmelserna i den föreslagna lagändringen motsvarar ändringarna för ändringssökande i lagstiftningen.

I sin tidigare praxis har grundlagsutskottet förhållit sig restriktivt till en utvidgning av systemet med besvärstillstånd men har granskat sin restriktiva ståndpunkt i utlåtandet GrUU 32/2012 rd. Bakgrunden till den mer tillåtande ståndpunkten är utvecklingen av systemet för ändringssökande såsom att en allt större del av ärenden som kommer till högsta förvaltningsdomstolen redan innan den nya förvaltningsprocesslagen hörde till grupper där ändringssökande förutsätter besvärstillstånd. Besvärstillståndssystemets acceptabilitet och proportionalitet ska dock alltid bedömas utifrån utskottets tidigare praxis. Med tanke på 21 § i grundlagen är det väsentligt att se till att systemet för att söka ändring över lag garanterar både att det finns tillgänglig och tillräcklig rättssäkerhet och att ärendena behandlas så snabbt det går med hänsyn till kravet på rättssäkerhet (GrUU 32/2012 rd). Utskottet har dock även konstaterat att ärendets natur eller betydelse nödvändigtvis inte förutsätter tillträde till högsta förvaltningsdomstolen utan besvärstillstånd, inte ens i alla sådana ärendegrupper där besvärsskedet oftast är förknippat med krävande rättsliga frågor eller som generellt är av särskilt stor betydelse eller omfattande med avseende på parterna eller samhället (GrUU 55/2014 rd, GrUU 29/2017 rd).

Grundlagsutskottet höll sig till den mer tillåtande ståndpunkten med avseende på utvidgandet av systemet med besvärstillstånd i sitt utlåtande om den nya förvaltningsprocesslagen (GrUU

50/2018 rd). Utskottet ansåg att det trots bestämmelsen i 21 § i grundlagen är möjligt och motiverat att kravet på besvärstillstånd i regel ska gälla vid besvär. Enligt utskottet finns det vägande skäl för systemet med besvärstillstånd att effektivisera förvaltningsprocessen och stärka högsta förvaltningsdomstolens roll som prejudikatsdomstol. Utskottet beaktade även tryggheten av rättegång utan dröjsmål vilket bland annat motiverade utvidgningen av systemet för besvärstillstånd i regeringens proposition om förvaltningsprocesslagen (RP 29/2018 rd). Att rättegångens totala längd ska vara skälig ingår i de garantier för en rättvis rättegång som tryggas såväl i grundlagen som i Europakonventionen.

Besvärstillståndsregleringen i förvaltningsprocesslagen påverkar inte rätten att anföra besvär över beslut av förvaltningsdomstolen, utan endast i vilken omfattning besvären prövas (RP 29/2018 rd). Grundlagsutskottet beaktade detta i bedömningen av lagförslagets grundlagsenlighet. Systemet med besvärstillstånd innebär inte en så långt gående begränsning i rätten att söka ändring som ett regelrätt besvärstillsämbud innebär. Om villkoren för besvärstillstånd uppfylls ska högsta förvaltningsdomstolen bevilja besvärstillstånd (GrUU 50/2018 rd).

Genom den föreslagna lagen tryggas förutsättningarna för genomförandet av rättsskyddet enligt 21 § i grundlagen samt rätten att var och en, vid prövningen av de civila rättigheterna och skyldigheterna, vara berättigad till en rättvis och offentlig rättegång inom skälig tid och inför en oavhängig och opartisk domstol som upprättats enligt lag enligt artikel 6.1 i Europakonventionen.

12.4 Bedömning av lagstiftningsordning

Lagförslaget innehåller inte några sådana inskränkningar av de grundläggande fri- och rättigheterna eller andra författningsrättsliga aspekter som skulle vara problematiska ur grundlagens synpunkt. Därför är det motiverat att anse att det lagförslag som ingår i propositionen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Eftersom RED II innehåller bestämmelser som föreslås bli genomförda genom lag, föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ursprungsgarantier för energi

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens tillämpningsområde

Den här lagen föreskriver om ursprungsgarantier för el, gas samt värme och kyla och om certifiering av ursprung genom ursprungsgarantier. Lagen föreskriver därtill om angivande av elens ursprung.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med:

1) *ursprungsgaranti* ett elektroniskt dokument som utgör bevis för att en viss andel eller mängd energi har producerats med förnybara energikällor, kärnkraft, högeffektiv kraftvärme eller spillvärme eller -kyla;

2) *förnybara energikällor* energi från förnybara, icke-fossila energikällor, nämligen vindenergi, solenergi och geotermisk energi, omgivningsenergi, tidvattensenergi, vågenergi och annan havsenergi, vattenkraft, biomassa, deponigas, gas från avloppsreningsverk samt biogas.;

3) *omgivningsenergi* naturligt förekommande värmeenergi och energi som ackumulerats inom ett avgränsat område, som kan lagras i omgivningsluften, dock inte i frånluft, eller i yt- eller avloppsvatten.;

4) *geotermisk energi* energi lagrad i form av värme under den fasta jordytan;

5) *förnybar gas* biogas, gas producerad med förnybara energikällor och väte producerat med förnybara energikällor;

6) *biogas* gasformiga bränslen som framställs av biomassa;

7) *biomassa* den biologiskt nedbrytbara delen av produkter, avfall och restprodukter av biologiskt ursprung från jordbruk, skogsbruk eller därmed förknippad industri eller från fiske eller vattenbruk, liksom den biologiskt nedbrytbara delen av industriavfall och kommunalt avfall;

8) *el producerad med förnybara energikällor* el producerad i kraftverk där enbart förnybara energikällor används, liksom den andel av elektriciteten som produceras från förnybara energikällor i kraftverk som använder både förnybara och andra energikällor;

9) *värme och kyla producerade med förnybara energikällor* värme och kyla som produceras i energiproduktionsanläggningar som uteslutande använder förnybara energikällor liksom den andel av värmen och kylan som produceras från förnybara energikällor i energiproduktionsanläggningar som använder både förnybara och andra energikällor;

10) *spillvärme och -kyla* oundviklig värme eller kyla som genereras som biprodukt i industri-anläggningar eller anläggningar för kraftproduktion, eller inom tjänstesektorn, och som skulle förflyktigas oanvända i luft eller vatten om det inte fanns tillgång till ett fjärrvärme- eller kylsystem, detta om en kraftvärmeprocess har använts eller kommer att användas eller om kraftvärmeproduktion inte är möjlig;

11) *fjärrvärme och fjärrkyla* distribution av värmeenergi i form av ånga, hetvatten eller kylida vätskor från centrala eller decentraliserade produktionskällor, via ett nät, till flera byggnader eller anläggningar i syfte att värma eller kyla ner utrymmen eller processer;

12) *kraftvärme* samtidig framställning i en och samma process av värmeenergi och elenergi eller mekanisk energi;

13) *högeffektiv kraftvärme* kraftvärme som uppfyller kriterierna enligt bilaga II till Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG, nedan direktivet om energieffektivitet;

14) *el producerad med kraftvärme* sådan elektricitet som framställts i en process i samband med produktion av nyttiggjord värme och som beräknats i enlighet med de metoder som anges i bilaga I till direktivet om energieffektivitet;

15) *apparater för egen förbrukning* sådana anordningar och aggregat som ett kraftverk behöver för att producera el eller el och värme och för att upprätthålla produktionsberedskapen eller för att undanröja eller minska de miljöskador som kraftverket orsakar, och om vilka föreskrivs i handels- och industriministeriets förordning om kraftverks apparatur för egen förbrukning (309/2003);

16) *residualmix för el* medlemsstatens totala årliga residualmix av elproduktionen, exklusive den del som omfattas av annullerade ursprungsgarantier;

17) *elförbrukare* slutförbrukare av el samt fysiska eller juridiska personer som levererar el endast till andra bolag inom samma koncern eller inom en fastighet eller därmed jämförbar fastighetsgrupp via ett internt nät;

18) *slutförbrukare av el* kund som köper el för eget bruk;

19) *gasförbrukare* slutförbrukare av gas samt fysiska eller juridiska personer som levererar gas endast till andra bolag inom samma koncern eller inom en fastighet eller därmed jämförbar fastighetsgrupp via ett internt nät;

20) *slutanvändare av värme och kyla* fysisk eller juridisk person som köper värme eller kyla eller båda för eget bruk;

21) *elförsäljare* elleverantör som levererar el till elförbrukare;

22) *gasförsäljare* gasleverantör som levererar gas till gasförbrukare;

23) *försäljare av värme och kyla* energileverantör som levererar värme eller kyla eller båda till slutanvändaren;

24) *energiförsäljare* leverantör av el, gas, värme och kyla;

25) *naturgasnät* en för naturgasöverföring eller naturgasdistribution avsedd helhet som bildas av till varandra anslutna naturgasrör och naturgasrörssystem samt alla de behållare, anordningar och aggregat som hör till dessa och vilka innehåller naturgas.

3 §

Ursprungsgarantier för energi

Ursprungsgaranti för el kan beviljas för el som producerats med förnybara energikällor och kärnkraft samt för el som producerats med högeffektiv kraftvärme. Om elen produceras med högeffektiv kraftvärme genom att använda förnybara energikällor beviljas för den producerade elen endast ursprungsgaranti för förnybar el. Ursprungsgaranti för el kan inte beviljas för energi som förbrukas i kraftverkets apparater för egen förbrukning.

Ursprungsgaranti för gas kan beviljas för förnybar gas. Ursprungsgaranti för gas kan inte beviljas för förnybar gas som förbrukas i produktionsprocessen av förnybar gas.

Ursprungsgaranti för värme och kyla kan beviljas för värme och kyla som producerats med förnybara energikällor. Ursprungsgaranti för värme och kyla kan dessutom beviljas för spillvärme och spillkyla. Ursprungsgarantier för värme och kyla kan inte beviljas för värme eller kyla som förbrukas i energiproduktionsanläggningen för att producera värme och kyla.

4 §

Uppgifter i ursprungsgarantin

Ursprungsgarantin ska innehålla information om produktionssätt och energikällor samt ett omnämmande av produktionstidpunkt och produktionsplats för energin som beviljats ursprungsgaranti. Ursprungsgarantin som beviljats för el som producerats med högeffektiv kraftvärme med förnybara energikällor ska dessutom ange användning av högeffektiv kraftvärme.

Närmare bestämmelser om uppgifterna i ursprungsgarantin kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

5 §

Ursprungsgarantins standardstorlek och giltighetstid

Ursprungsgarantins standardstorlek är en megawattimme. Endast en (1) ursprungsgaranti för energi kan beviljas för varje energienhet som produceras.

Ursprungsgarantin kan användas inom 12 månader från den sista dagen för produktion av den energi som omfattas av ursprungsgarantin.

6 §

Residualmix för el

Tillsynsmyndigheten ska beräkna elens residualmix för en period av ett kalenderår och publicera den årligen före utgången av juni det följande året. Vid beräkning av residualmixen ska det säkerställas att energienheten som producerats med förnybara källor samt energienheten som producerats med kärnkraft tas i beaktan endast en gång.

Tillsynsmyndigheten ska meddela sådana för beräkningen av residualmixen behövliga föreskrifter för den registeransvarige för ursprungsgarantisystemet för el och elförsäljarna som gäller de tidsfrister som ska iaktas vid hänförandet av använda ursprungsgarantier till ett visst kalenderår samt vid lämnandet av uppgifter om detta till tillsynsmyndigheten.

Elförsäljare, elproducenter och elförbrukare är skyldiga att, i situationer som föreskrivs i 7 § och elförsäljare i situationer som föreskrivs i 19 och 20 §, använda den senaste residualmixen senast tre månader efter att den publicerades.

Närmare bestämmelser om beräkningen av residualmixen kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

2 kap

Certifiering av energins ursprung

7 §

Skyldighet att certifiera elens ursprung med ursprungsgaranti

En elförsäljare som säljer el från förnybara energikällor eller kärnkraft till en elförbrukare ska certifiera ursprunget för den el som producerats från förnybara energikällor och kärnkraft. Mängden el som producerats med förnybara energikällor och kärnkraft eller andelen sådan el av den totala mängd el som sålts, certifieras genom ett motsvarande antal annullerade ursprungsgarantier senast vid en tidpunkt som tillsynsmyndighet bestämmer. Andelen förnybara energikällor eller kärnkraft behöver dock inte verifieras skilt, om den anges med hjälp av den residualmix som tillsynsmyndigheten publicerar.

En elproducent som i sin annan affärsverksamhet lämnar sina kunder uppgifter om ursprunget på den el som producenten använder, ska i enlighet med 1 mom. certifiera ursprunget för el från förnybara energikällor och kärnkraft.

En elförbrukare som i sin marknadsföring anger att elen som används har producerats med förnybara energikällor eller kärnkraft, ska certifiera elens ursprung i enlighet med 1 mom. eller på annat sätt kunna visa att ursprunget på elen som använts certifierats enligt 1 mom. En elförbrukare som producerar el för eget bruk med förnybara energikällor i en elproduktionsanläggning eller i flera produktionsanläggningar som bildar ett kraftverk med en nominell effekt på under en megavoltampere och som i sin marknadsföring anger att elen som används har producerats med förnybara energikällor, behöver inte certifiera ursprunget på elen för eget bruk och produktion med motsvarande mängd annullerade ursprungsgarantier, om ursprungsgarantier inte har ansökts för elen.

8 §

Skyldighet att certifiera gasens ursprung med ursprungsgaranti

En gasförsäljare som säljer förnybar gas till gasförbrukare ska certifiera den sålda gasens ursprung. Mängden förnybar gas eller andelen av den sålda gasen certifieras med motsvarande mängd annullerade ursprungsgarantier senast vid en tidpunkt som tillsynsmyndigheten bestämmer. Gasens förnybara ursprung behöver dock inte certifieras med ursprungsgarantier om gasen levereras för förbrukning via en sådan gasledning som inte är en del av naturgasnätet som avses i tillståndet i 2 kap. i naturgasmarknadslagen (587/2017) och om ursprungsgarantier inte ansökts för ifrågavarande gas. Gasens förnybara ursprung behöver inte heller certifieras med ursprungsgarantier i situationer där gasen används i samma fastighet eller därmed jämförbar fastighetsgrupp där gasen har producerats och om ursprungsgarantier inte har ansökt för ifrågavarande gas.

En gasproducent som i sin annan affärsverksamhet lämnar sina kunder uppgifter om ursprunget på den el som producenten använder ska i enlighet med 1 mom. certifiera ursprunget för el från förnybar gas.

En gasförbrukare som i sin marknadsföring anger att gasen som används har producerats med förnybara energikällor, ska i enlighet med 1 mom. certifiera ursprunget för gas eller på annat sätt kunna visa att certifierad gas enligt 1 mom. har använts.

9 §

Skyldighet att certifiera ursprung för värme och kyla med ursprungsgaranti

En försäljare av värme och kyla som säljer värme eller kyla eller spillvärme eller -kyla som producerats med förnybara energikällor till slutanvändaren ska certifiera ursprunget på energin.

Mängden värme och kyla samt spillvärme och -kyla som producerats med förnybara energikällor eller andelen sådan värme och kyla som sålts, certifieras med motsvarande antal annullerade ursprungsgarantier senast vid en tidpunkt som tillsynsmyndighet bestämmer. Ursprunget på energi som producerats med förnybara energikällor eller sålts som spillvärme eller -kyla behöver dock inte certifieras med ursprungsgarantier om överföringen av värme och kyla till förbrukning tekniskt sker så att värmens eller kylans ursprung inte är oklar, och om ursprungsgarantier inte har ansökts för värmen eller kylan.

En producent av värme och kyla som i sin annan affärsverksamhet lämnar sina kunder uppgifter om ursprunget på värmen eller kylan som producenten använder ska i enlighet med 1 mom. certifiera ursprunget för energi från förnybara energikällor samt från spillvärme och spillkyla.

Förbrukare av värme och kyla som i sin marknadsföring anger att värmen eller kylan som används har producerats med förnybara energikällor, ska i enlighet med 1 mom. certifiera ursprunget på energin från förnybara energikällor samt från spillvärme och spillkyla eller på annat sätt kunna visa att certifierad värme eller kyla enligt 1 mom. har använts.

10 §

Beviljande av ursprungsgaranti

Den registeransvarige ska bevilja ursprungsgaranti för energiformer enligt 3 §, om

- 1) energin produktionsätt har verifierats i enlighet med denna lag; och
- 2) den sökande har lämnat de uppgifter som beviljandet av ursprungsgaranti förutsätter till den registeransvarige.

Ursprungsgaranti beviljas på grundval av den mängd energi som produceras per kalendermånad. Om produktionsmängden under en kalendermånad understiger en megawattimme beviljas ursprungsgarantin den kalendermånad under vilken mängden producerad energi uppgår till en megawattimme.

11 §

Annullering av ursprungsgaranti

En energiförsäljare eller energiförbrukare som certifierar ursprunget på energin de använder med ursprungsgaranti, ska utan ogrundat dröjsmål skriftligen eller på något annat sätt som den registeransvarige godkänner underrätta den registeransvarige eller någon annan aktör som denne anvisar om användningen av en ursprungsgaranti för ett ändamål enligt 7–9 §. Den registeransvarige ska annullera ursprungsgarantin genast efter att ha fått kännedom om att garantin använts.

12 §

Ogiltigförklarande av ursprungsgaranti

Den registeransvarige ska på eget initiativ ogiltigförklara en ursprungsgaranti genast om den inte har använts inom 12 månader från sista produktionsdagen av energin som omfattas av ursprungsgarantin.

13 §

Verifiering av energiproduktionsanläggningens produktionssätt och de energikällor den använder

Bedömningsorganet ska verifiera energiproduktionsanläggningens produktionssätt och de energikällor den använder (*verifieringsintyg*) innan energin som produktionsanläggningen producerar kan beviljas ursprungsgarantier. Verifieringsintyget som bedömningsorganet utfärdar ska även innehålla en bekräftelse på att den energi som energiproduktionsanläggningen producerar uppfyller villkoren för beviljande av ursprungsgaranti.

Verifieringsintyget är i kraft under en bestämd tid. Verifieringsintyget ska förnyas under dess giltighetstid om de tekniska egenskaperna för produktionsanläggningens produktionssätt eller energikällorna den använder ändras med avseende på tidigare verifiering på ett sätt som inverkar eller kan inverka på beviljande av ursprungsgarantier för energin som produktionsanläggningen producerar.

Närmare bestämmelser om verifiering, uppgifterna som ska ingå i ett verifieringsintyg och dess giltighetstid får utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom förordning av statsrådet kan det bestämmas att annan verifiering likställs med verifiering som avses i 1 mom.

14 §

Utlämnande av uppgifter om en energiproduktionsanläggningens produktionssätt och energikällor

Energiproduktionsanläggningens innehavare ska till den registeransvarige lämna uppgifter om vilket produktionssätt och vilka energikällor som produktionsanläggningen använt för att producera den energimängd som ursprungsgarantin gäller.

Närmare bestämmelser om informationsförfarandet kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

15 §

Förvägrande av ursprungsgaranti för viss tid

Tillsynsmyndigheten kan för en tid av högst två år förbjuda att ursprungsgaranti beviljas en energiproduktionsanläggningens innehavare som har ansökt om ursprungsgaranti eller en innehavare som beviljats sådan garanti, om produktionsanläggningens innehavare för att få ursprungsgaranti har lämnat felaktiga uppgifter till bedömningsorganet eller den registeransvarige eller underlåtit att lämna uppgifter till bedömningsorganet eller den registeransvarige och detta förfarande har lett till att ursprungsgaranti har beviljats utan grund eller för en energimängd som är väsentligt större än den som i verkligheten producerats.

Bedömningsorganet och den registeransvarige ska underrätta tillsynsmyndigheten om de misstänker att energiproduktionsanläggningens innehavare har förfarit såsom avses i 1 mom.

3 kap

Erkännande av ursprungsgarantier

16 §

Erkännande av ursprungsgarantier som beviljats i Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

Enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2018/2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor ska ursprungsgaranti som i ett annat medlemsland i Europeiska unionen eller i en EES-stat beviljats för förnybar energi, el som producerats med kärnkraft, spillvärme och spillkyla erkännas för användningsändamål som avses i 7–9 och 19 § .

Arbets- och näringsministeriet kan besluta att Finland inte erkänner ursprungsgarantier enligt 1 mom. för användningsändamål som avses i 7–9 och 19 § som en viss EU- eller EES-stat beviljat, om det föreligger grundade tvivel på deras riktighet, tillförlitlighet eller trovärdighet. Arbets- och näringsministeriet ska underrätta kommissionen om en vägran och skälen till denna. Om tillsynsmyndigheten eller den registeransvarige anser att erkännandet av en viss EU- eller EES-stats ursprungsgarantier ska vägras, ska arbets- och näringsministeriet underrättas om detta.

17 §

Erkännande av ursprungsgarantier som beviljats i Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet för el som producerats med högeffektiv kraftvärme

De ursprungsgarantier som en annan EU- eller EES-stat har beviljat för el som producerats med högeffektiv kraftvärme ska erkännas som bevis på sådana omständigheter som anges i 3 § 1 mom. och 4 § samt i de bestämmelser som utfärdats med stöd av dem.

Arbets- och näringsministeriet kan besluta att Finland inte erkänner ursprungsgarantier enligt 1 mom. som en viss EU- eller EES-stat beviljat, om det föreligger grundade tvivel på deras riktighet, tillförlitlighet eller trovärdighet. Arbets- och näringsministeriet ska underrätta kommissionen om en vägran och skälen till denna. Om tillsynsmyndigheten eller den registeransvarige anser att erkännandet av en viss EU- eller EES-stats ursprungsgarantier ska vägras, ska arbets- och näringsministeriet underrättas om detta.

Bestämmelser om att 1 mom. ska tillämpas även på sådana ursprungsgarantier som beviljas av en stat utanför EU- eller EES-området får utfärdas genom förordning av statsrådet.

18 §

Erkännande av ursprungsgarantier som beviljats för förnybar energi i tredjeländer

Ursprungsgarantier som beviljats i tredjeländer för energi som producerats med förnybara energikällor ska erkännas för användningsändamål enligt 7–9 och 19 §, om Europeiska unionen har ingått ett avtal med det tredjelandet om ömsesidigt erkännande av ursprungsgarantier som beviljats i unionen och kompatibla ursprungsgarantisystem som inrättats i det tredjelandet och energin importeras eller exporteras direkt.

Arbets- och näringsministeriet kan besluta att Finland inte erkänner ursprungsgarantier enligt 1 mom. för användningsändamål som avses i 7–9 och 19 § som ett visst tredjeland beviljat, om det föreligger grundade tvivel på deras riktighet, tillförlitlighet eller trovärdighet. Arbets- och näringsministeriet ska underrätta kommissionen om en vägran och skälen till denna. Om tillsynsmyndigheten eller den registeransvarige anser att erkännandet av ett visst tredjeland ursprungsgarantier ska vägras, ska arbets- och näringsministeriet underrättas om detta.

Ursprungsgarantier får inte erkännas om Europeiska unionen inte ingått avtal som avses i 1 mom. om beviljande av ursprungsgaranti med ett tredjeland.

Bestämmelser för elförsäljaren

19 §

Skyldighet att lämna uppgifter om elens ursprung

En elförsäljare ska på fakturorna ange varje energikällas andel på produktnivå för den el som slutförbrukaren köper i enlighet med elförsäljningsavtalet.

Fakturorna eller deras bilagor ska tillhandahålla information om varje energikällas andel av hela energiutbudet av elen som elförsäljaren sålt i Finland under föregående år på ett begripligt och enkelt jämförbart sätt. Ifrågavarande uppgifter ska även anges för andelen el som säljs inom Europeiska unionen om elförsäljaren är verksam i flera olika medlemsstater.

Andelen av energikällorna som avses ovan i 1 och 2 mom. ska anges med minst följande exakthet:

- 1) förnybara energikällor;
- 2) kärnkraft;
- 3) fossila bränslen.

I den fördelning enligt energikällor som elförsäljaren angett till slutförbrukarna ska alla anskaffningskällor inbegripas både i fråga om den el som sålts till elförbrukare och den el som sålts till elförsäljare, med undantag av den balanskraft som balanskraftsenheten har levererat.

Andelen el som certifierats genom ursprungsgarantier såsom producerad från förnybara energikällor eller kärnkraft ska i fördelningen på motsvarande sätt enligt energikällor anges som el från förnybara energikällor eller kärnkraft. Andelen energikällor som för el som certifierats på annat sätt än med ursprungsgarantier ska anges med hjälp av den residualmix som Energimyndigheten publicerar.

20 §

Uppgift om mängden koldioxidutsläpp och radioaktivt avfall som uppkommer av elens olika energikällor

En elförsäljare ska på elfakturan eller i bilagor till den lämna uppgifter om mängden koldioxidutsläpp och radioaktivt avfall som uppkommit av energikällorna för den el som elförsäljaren sålt under det föregående kalenderåret.

I informationen enligt 1 mom. ovan ska i fråga om de energikällor som använts för produktion av den el som en elförsäljare sålt under det föregående kalenderåret nämnas:

- 1) de specifika utsläppen av koldioxid i gram per kilowattimme;
- 2) mängden använt kärnbränsle i förhållande till den totala mängd el som sålts angiven i milligram per kilowattimme.

I fråga om de specifika utsläppen av koldioxid ska de utsläppsfaktorer per energikälla och produktionssätt vilka har använts vid beräkningen av de specifika utsläppen samt metoden för fördelning av utsläppen vid kombinerad produktion av el och värme nämnas. Uppgiften om mängden använt kärnbränsle ska grunda sig på uppgifterna som använts och publicerats i tillsynsmyndighetens senaste beräkning av residualmixen. I fråga om el som inte har certifierats med ursprungsgarantier används för angivande av mängden koldioxidutsläpp och använt kärnbränsle uppgifterna i den residualmix som beräknats av tillsynsmyndigheten.

5 kap

Registeransvariga och bedömningsorgan

21 §

Registeransvariga

Registeransvarig för ursprungsgarantier för el är en stamnätsinnehavare som ålagts systemansvar.

Registeransvarig för ursprungsgarantier för gas är överföringsnätsinnehavaren för naturgas-systemet som ålagts systemansvar.

Registeransvarig för ursprungsgarantier för värme och kyla är Energimyndigheten.

22 §

Registeransvariges uppgifter

Den registeransvariges uppgifter är att elektroniskt bevilja, överföra, annullera och ogiltigförklara ursprungsgarantier för energi på ett sätt som är jämlikt och icke-diskriminerande för parterna på energimarknaden. Beviljande, överföring, annullering och ogiltigförklarande av ursprungsgarantier ska ordnas så att ursprungsgarantierna är korrekta, tillförlitliga och skyddade mot bedrägeri. Den registeransvarige ska med avseende på sakenlig skötsel av uppgifterna enligt behov följa med branschens utveckling nationellt och internationellt samt delta i det europeiska samarbetet för utvecklingen av ursprungsgarantisystemet.

Den registeransvarige för ursprungsgarantier för el och gas ska kunna överlåta skötseln av uppgiften i sin helhet till sitt helägda dotterbolag. Den registeransvarige för ursprungsgarantierna för el och gas kan delvis eller helt skaffa nödvändiga tjänster från en avtalspartner som är verksam som tjänstproducent för att sköta uppgifterna. Den registeransvarige ansvarar för en sakenlig skötsel av uppdraget.

Den registeransvarige för värme och kyla kan delvis eller helt skaffa datasystemtjänster som är nödvändiga för att sköta uppdraget av avtalspartner som är verksamma som tjänstproducenter. Den registeransvarige ansvarar för en sakenlig skötsel av uppdraget.

23 §

Krav som gäller registret

Ursprungsgarantiregistret ska vara elektroniskt. Registrets egenskaper ska stöda en sakenlig skötsel av den registeransvariges uppgifter.

Närmare bestämmelser om registret samt krav för beviljande, överföring, annullering och ogiltigförklarande av ursprungsgarantier i registret utfärdas genom förordning av statsrådet.

24 §

Prissättning och villkor för den registeransvariges tjänster

Prissättningen av tjänsterna i anslutning till beviljande och överföring av ursprungsgarantier för el och gas ska vara skälig. Med tjänsteavgifterna kan sådana skäliga kostnader täckas som den registeransvarige för el och gas orsakas för fullgörandet av de skyldigheter som följer av denna lag samt en skälig vinst för tillhandahållandet av tjänsten.

I den registeransvariges servicevillkor ska mindre producenters möjligheter att dra nytta av systemet med ursprungsgaranti beaktas.

Någon separat avgift får inte tas ut för annullering och ogiltigförklaring av ursprungsgarantier. Försäljningsvillkoren och försäljningspriserna för tjänsten ska publiceras.

Närmare bestämmelser om prissättningen av tjänster för registeransvariga för ursprungsgarantier för el och gas kan utfärdas genom förordning av statsrådet. Dessutom kan närmare bestämmelser om den registeransvariges villkor utfärdas genom förordning av statsrådet.

25 §

Bedömningsorgan och krav som gäller dessa

Med bedömningsorgan avses i den här lagen en av tillsynsmyndigheten godkänd sammanslutning inom EES-området som uppfyller kraven för bedömningsorgan.

Ett bedömningsorgan ska uppfylla följande krav:

1) organet är funktionellt och ekonomiskt oberoende av instanser som har direkt eller indirekt intresse i saken,

2) organets personal har god teknisk och yrkesmässig utbildning samt en tillräckligt omfattande erfarenhet av uppgifter som ger förtrogenhet med verksamheten; samt

3) organet har ett enligt bedömningar tillförlitligt och övervakat förfarande med vars hjälp överensstämmelsen med kraven på elens ursprung säkerställs, samt behöriga anvisningar för verksamheten och uppföljningen av den.

Tillsynsmyndigheten ska godkänna en sammanslutning eller inrättning som uppfyller kraven som ett sådant bedömningsorgan som avses i denna lag. I beslutet om godkännande definieras bedömningsorganets kompetensområde samt nödvändiga bestämmelser om bedömningsorganets verksamhet för att trygga allmänna och privata intressen. Godkännandet kan av särskilda skäl ges för viss tid.

Närmare bestämmelser om kraven för bedömningsorganet och tillsynsmyndighetens beslut om godkännande kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

26 §

Ändring och återkallande av godkännande

Bedömningsorganet ska underrätta tillsynsmyndigheten om sådana förändringar i verksamheten som har verkningar för hur kraven som införts uppfylls.

Tillsynsmyndigheten kan ändra bestämmelsen i sitt beslut om godkännande om det är nödvändigt för att säkerställa att bedömningsorganets uppgifter utförs på ett behörigt sätt. Ärendet som hänför sig till ändringen av bestämmelsen kan även inledas på ansökan av bedömningsorganet.

Om ett bedömningsorgan väsentligen handlar i strid med den här lagen, bestämmelser som utfärdats med stöd av den eller bestämmelserna i beslutet om godkännande eller inte uppfyller kraven för godkännande, kan tillsynsmyndigheten ge bedömningsorganet en anmärkning eller en varning.

Tillsynsmyndigheten kan återkalla beslutet om bedömningsorganets godkännande, om:

1) det i ansökan eller någon bilaga till den har lämnats felaktiga eller bristfälliga uppgifter som i väsentlig grad har påverkat prövningen av beslutet;

2) bedömningsorganet inte längre uppfyller förutsättningarna för godkännande av bedömningsorgan eller om bedömningsorganet på ett väsentligt sätt har försummat eller överträtt en skyldighet eller en begränsning enligt denna lag eller en bestämmelse i beslutet och trots anmärkningar och varningar inte har rättat till bristerna i verksamheten.

Tillsynsmyndigheten ska även återkalla beslutet om godkännande av bedömningsorganet om bedömningsorganet ansöker om detta.

27 §

Bedömningsorganets uppgifter

Bedömningsorganet utför verifiering som avses i 13 § samt utfärdar verifieringsintyg.

28 §

Straffrättsligt ansvar

Den registeransvarige för ursprungsgarantier för el och gas samt bedömningsorganet omfattas av bestämmelserna för straffrättsligt tjänsteansvar vid utförande av offentliga förvaltningsuppgifter som avses i den här lagen. Skadeståndsansvar föreskrivs i skadeståndslagen (412/1974).

6 kap

Tillsyn

29 §

Tillsynsmyndighet

Energimyndigheten övervakar att den här lagen och bestämmelser som utfärdats med stöd av den iakttas samt sköter om andra uppgifter som föreskrivs i den här lagen.

Tillsynsmyndighetens uppgift är att fastställa villkoren för tjänster som hänför sig till registeransvariga för ursprungsgarantier för el och gas och metoder för prissättning av tjänsterna i enlighet med 30 §.

Utan hinder av denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den övervakas med stöd av konsumentskyddslagen (38/1978) marknadsföringens lagenlighet då el, gas, värme eller kyla marknadsförs för konsumenterna..

30 §

Villkor och metoder som fastställs av tillsynsmyndigheten

Tillsynsmyndigheten ska fastställa följande villkor, som ska iakttas av den registeransvarige för ursprungsgarantier för el och gas, för tjänster och metoder för prissättning av tjänster innan dessa tas i bruk:

- 1) metoder för fastställande av en skälig ersättning för servicen i samband med beviljande och överföring av ursprungsgaranti samt av avgifter för beviljande och överföring av garantin,
- 2) villkor för servicen i samband med beviljande och överföring av ursprungsgaranti.

Beslut om fastställelse ska baseras på de grunder för tjänstevillkoren och prissättningen av tjänsterna som anges i 22–24 § samt i bestämmelser som utfärdats med stöd av 23 och 24 §.

31 §

Tillsynsmyndighetens rätt att få uppgifter

Tillsynsmyndigheten har rätt att i enlighet med denna lag och bestämmelserna som utfärdats i stöd med den få de uppgifter av energiförsäljaren som behövs för tillsynen över att denna lag iakttas. Sådana uppgifter kan vara uppgifter om mängderna och andelen såld energi som certifierats som förnybar energi som producerats med kärnkraft eller som spillvärme eller -kyla, om annullerade ursprungsgarantier och uppgifter som använts vid beräkningen av energimixen. Tillsynsmyndigheten har dessutom rätt att få uppgifter av elförsäljaren om fakturor och bilagorna i dessa som hänför sig till uppfyllandet av skyldigheterna i 19 och 20 §.

För övervakningen att den här lagen och bestämmelserna som utfärdats med stöd av den iakttas har tillsynsmyndigheten rätt att få uppgifter från innehavaren av energiproduktionsanläggningen, som har ansökt om ursprungsgaranti för energi eller som har beviljats sådan, om produktionsanläggningens produktions sätt och de energikällor produktionsanläggningen använder samt om energimängden den producerar.

Tillsynsmyndigheten har trots sekretessbestämmelserna rätt att av registeransvariga för ursprungsgarantier för el och gas samt av bedömningsorgan få de uppgifter som behövs för tillsynen över att den föreslagna lagen och bestämmelserna som utfärdats med stöd av den iakttas.

32 §

Tillsynsmyndighetens inspektionsrätt

Tillsynsmyndigheten har rätt att få tillträde till lokaler som besitts av energiförsäljare, innehavare av energiproduktionsanläggningar, registeransvariga för ursprungsgarantier för el och gas samt bedömningsorgan, om det med avseende på tillsynen som avses i den här lagen är nödvändigt, samt göra inspektioner i lokalerna och vidta andra åtgärder som tillsynen förutsätter. Vid inspektionen ska bestämmelserna i 39 § i förvaltningslagen iakttas. Även företrädare för andra myndigheter får vara närvarande vid inspektionen.

Tillsynsåtgärder får vidtas i utrymmen som är avsedda för stadigvarande boende bara om det finns anledning att misstänka att ett grott enligt 16 kap. 8 §, 30 kap. 1 § eller 33 kap. 1 § i strafflagen (39/1889) har begåtts och inspektionen är nödvändig för att utreda de omständigheter som är föremål för inspektionen.

Föremålet för inspektion ska bistå tillsynsmyndigheten i genomförandet av inspektionen.

Tillsynsmyndigheten har vid utförande av inspektion rätt att beslagta energiförsäljares, energiproduktionsanläggningens innehavares, registeransvarigas för ursprungsgarantier för el och gas samt bedömningsorganens dokument samt övrigt material, om det är nödvändigt för att målen med inspektionen ska nås. Materialet ska återlämnas så snart det inte längre behövs för inspektionen.

33 §

Åtgärder vid överträdelser och försummelser

Tillsynsmyndigheten kan:

- 1) förbjuda den, som bryter mot denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den, att fortsätta eller upprepa överträdelsen;
- 2) förelägga den, som bryter mot denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den, att fullgöra sina skyldigheter eller på något annat sätt rätta sina överträdelser eller försummelser.

Tillsynsmyndigheten kan förena sitt förbud eller sitt föreläggande enligt denna lag med vite eller med hot om avbrytande på det sätt som föreskrivs i viteslagen (1113/1990).

7 kap

Särskilda bestämmelser

34 §

Styrning och uppföljning

Arbets- och näringsministeriet svarar för den allmänna styrningen, uppföljningen och utvecklingen av verksamheten enligt denna lag.

35 §

Bevarande av uppgifter

Energiförsäljaren ska se till att uppgifternas tillförlitlighet som avses i 31 § 1 mom. kan säkerställas i sex år från utgången av det kalenderår som uppgifterna gäller. Energiförsäljarens skyldighet att bevara uppgifter gäller dessutom uppgifter om marknadsföring av energins ursprung.

Energiproduktionsanläggningens innehavare ska se till att uppgifternas tillförlitlighet som avses i 31 § 2 mom. kan säkerställas i sex år från utgången av det kalenderår som uppgifterna gäller.

De registeransvariga ska se till att tillförlitligheten för uppgifter relaterade till beviljande, överföring, annullering och ogiltigförklarande av ursprungsgarantier kan säkerställas i sex år från utgången av det kalenderår som uppgifterna gäller.

Bedömningsorganen ska se till att tillförlitligheten på uppgifter som enligt 27 § anses väsentliga för utförandet av uppdraget kan säkerställas i sex år från utgången av det kalenderår som uppgifterna gäller.

36 §

Sökande av ändring i tillsynsmyndighetens beslut

Omprövning får begäras på beslut som tillsynsmyndigheten fattat med stöd av den här lagen. Bestämmelser om begäran av omprövning finns i förvaltningslagen (434/2003).

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

37 §

Sökande av ändring i registeransvariges och bedömningsorganets beslut

Omprövning får begäras på beslut om registeransvariges ursprungsgarantier och beslut om bedömningsorganets verifieringsintyg. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen.

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

38 §

Verkställighet av beslut

Ett beslut som tillsynsmyndigheten har fattat med stöd av 15 § eller 33 § ska iakttas även om det överklagas, om inte fullföljdsdomstolen bestämmer något annat.

39 §

Betalningar

Bestämmelser om de allmänna grunderna för när Energimyndighetens prestationer enligt denna lag är avgiftsbelagda, om de allmänna grunderna för storleken på avgifterna och om andra grunder för avgifterna finns i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Trots vad som föreskrivs i 6 § i 1 mom. i lagen om grunderna för avgifter till staten kan avgifter relaterade till ursprungsgarantiregistret för värme och kyla fastställas till ett lägre belopp än prestationens självkostnadsvärde.

Avgifter och kostnader enligt denna lag är direkt utsökningsbara. Bestämmelser om indrivning av dem finns i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).

8 kap

Ikraftträdande

40 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20.

Skyldigheten att certifiera ursprunget på el som producerats med kärnkraft som föreskrivs i 7 § samt 8 § och 9 § i den här lagen tillämpas från den 1 januari 2022.

Dessutom tillämpas 19 § 5 mom. i den här lagen om angivande av el som producerats med kärnkraft från den 1 januari 2022. Annan el än el från förnybara energikällor och vars ursprung är känt kan antingen anges enligt det faktiska produktionssättet eller med hjälp av residualmixen fram till den 31.12.2021.

41 § Biogascertifikat

På begäran av biogascertifikatets innehavare kan den registeransvarige för ursprungsgarantier för gas ändra biogascertifikatet som registrerats i biogascertifikatregistret till ursprungsgaranti för el enligt 8 § då denna lag träder i kraft.

2.

Lag

om upphävande av lagen om certifiering och angivande av elens ursprung

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Genom den här lagen upphävs lagen om certifiering och angivande av elens ursprung (1129/2003) och bestämmelserna som utfärdats med stöd av den.

2 §

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors x.x.20xx

Statsminister

Sanna Marin

Näringsminister Mika Lintilä